

The Project Gutenberg eBook of Sillankorvan emäntä, by Hilja Kilpi

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Sillankorvan emäntä

Author: Hilja Kilpi

Release date: March 1, 2005 [EBook #15217]

Most recently updated: December 14, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK SILLANKORVAN EMÄNTÄ ***

Produced by Matti Järvinen, Tuija Lindholm and PG Distributed

Proofreaders.

SILLANKORVAN EMÄNTÄ

NELINÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ

TAPAUS LÄNSI-SUOMALAISESSA TALONPOIKAISSUVUSSA 1860—1870-LUVULLA

Hilja Kilpi

Ensimmäisen kerran julkaissut
Werner Söderström Osakeyhtiö 1915

Esittämislupa pyydettävä.

(Seuranäyttämöt lunastavat esittämisoikeuden lähettämällä kustantajalle 10 mk. sekä sitoumuksen vähintään 4 kpl. ostamisesta.)

HENKILÖT:

MAILIISA, Sillankorvan emäntä, 36-vuotias.
JOHANNA, hänen tyttärensä, 18-vuotias.
KREETA, vanha palvelija } Sillankorvassa

TAPANI, vanha vouti }
JAAKO, Hallan isäntä.
SAVELA, talollinen, leskimies.

Tapahtuu Sillankorvan talossa. Ensi näytös — keväällä toukokuussa; toinen ja kolmas — juhannuksena ja sen jälkeisenä päivänä; neljäs näytös — syksyllä lokakuussa.

* Lyhennysmerkki seuranäytelmänä esitettäessä.

** Lyhennys kaikissa näyttämö-esityksissä.

ENSIMÄINEN NÄYTÖS.

Kevätpäivä toukokuussa. Sillankorvan talo sijaitsee mäellä (ohikulkijoita ei näy), alla viljava lakeus, luhdin sivu näkyy kappale metsänrantaa ja taivasta. Talon avara tupa: @takaseinällä@ kaksi ikkunaa, niiden välissä avoin astiahylly, alla kannelliset, istuttavat puulaatikot, vasemmalla nurkassa suuri leivinuuni takkoineen, uunin kupeella penkki, oikealla leveä kaappisänky astiakaapin takana; keskellä @vasemmalla@ ovi tuvan porstuaan, oven pielessä pienempi seinäkaappi, edempänä kangaspuut; @oikealla@ kaksi ovea, toinen salin porstuaan, toinen tupakamariin, niiden välissä pitkä ruokapöytä penkkeineen ja seinällä hylly raamattua ja virsikirjoja varten, edempänä kaappikello, taampana sängyn vieressä vaatekirstu; etualalla leveä, kahden istuttava keinutuoli. Seinät salvetuista hirsistä; lakea kannattaa kaksi tukevaa syömäripuuta, joista ohuemmat leipäorret riippuvat; ulko-oven päällä poikittaiset päreorret. Laesta riippuu olkikruunu.

(Kreeta askartelelee lieden ääressä.)

TAPANI

(sisään hetken perästä).

Kosimishommissako tuo Savelan Eetu tänne taas pyörähti, kun ruuna tuolla tallin seinämällä seisoo? Eikö ole mielestään saanut jo kylliksi monia rukkasia meidän Mailiisalta, kun mieli vaan uusia himoitsee? *(Istuutuu penkille pöydän ääreen.)*

KREETA

(kaataa kahvia ja tarjoo).

Porsaita tuo tällä kertaa sanoi tulleen noutamaan ... että saisi kerran oikein taattua lajia. Mutta eikö vaan tehnyt tikusta asiaa!

TAPANI

(naurahtaa).

Vai porsaita! Kunpa nyt saisi talosta sellaiset helluntaiporsaat läksijäisiksi, että ne toistenkin vielä muistaisi.

KREETA

(yhdyen).

Jospa meidän emäntä hänet kerrankin rökittäisi!... niinkuin usein on uhannut. On tuo Savela niin jumalaton puheessaankin, että oikein kauhistuu.

TAPANI.

Sellaista se!... kun rengistä isäntämies paisuu ... ei tiedä enää päätä, ei määrää ... luulee itsensä jo toisten talollisten veroiseksi ... odottaa vaan, että onni hänet vielä potkasee Sillankorvankin isännäksi, kuten aiemmin Savelan.

KREETA.

No, hänestä nyt ei ainakaan Sillankorvan isäntää tehdä, kun toisia parempiakin on yltäkyllin tarjolla ... on niissä muissakin jo valitsemisen varaa! — (*Lähenee Tapania salaperäisen näköisenä.*) Vaikka kyllä minä tiedän, kenenkä heistä emäntä ottaa...

TAPANI

(kääntyy uteliaana).

No, kenenkä sitte?

MAILIISA

(reippaasti sisään oikealta).

Kas vaan! Täällä se vanha pari taas kuhertelee! — No, joko nyt helluntaina vihdoinkin pudotetaan saarnatuolista?... vai kuinka!

KREETA.

Voi, voi teitä, emäntä! Mitä te taas!

TAPANI.

Itsestään hyvä ihminen asian arvaa!... Kunpa vaan et taittaisi omaa jalkaasi, sinä!

KREETA.

Niin juuri! Te, emäntä, tässä olettekin pahimmassa vaarassa.

MAILIISA

(osoittaa).

No, tuolta tuolla minä ainakin pidän varani. (*Harmistuneena.*) Tuli sekin taas tähän suutaan soittamaan, nyt istuu kiinni kuin takkiainen ... en pääse hänestä enää millään.

TAPANI.

Kyllä tuo mies minua niin sapettaa!... Potkun tarvitsisi ulos talosta!

MAILIISA

(vilkkaasti).

No, kyllä minä tiedän! (*Hätäillen, puoliksi kuiskaten.*) Joutuun nyt, Tapani! Taluttakaa te Savelan hevonen tuohon kuistin eteen! huutakaa mennessänne tytöille sinne navetan puoleen, että laittavat sen porsaskorin kärryille!... ja niin on kaikki valmiina, ettei muuta kuin ... mars vaan!

KREETA

(nauraen).

Osaattepa te, emäntä!

TAPANI

(hieroo hyvillään käsiään).

No, sellaisen palveluksen minäkin sille miehelle teen!... vaikk'en muuten hänen renkinään mieli olla. (*Savela sisään oikealta.*) Siinä paha, missä puhutaan! (*Aikoo lähteä.*)

SAVELA.

Heh, heh... Tapani! hyvää päivää! Minnekä sinulle niin kiire tuli?... odotahan toki!

TAPANI

(selin Savelaan, yli olkansa).

Isäntiä tässä vaan pitäisi palvella...

SAVELA

(lähestyy).

Alan jo melkein unohtaa naamataulusikin, kun sinut niin harvoin näkee siltä taholta. — Vai pitäisi sinun isäntiä palvella... *(Taputtaa Tapania olkapäälle.)* Siinä sinä teet oikein, aivan oikein.

TAPANI

(kääntyy äkkiä).

Älä pöyhistele siinä! taikka sinulle tulee liukas lähtö.

* **MAILIISA.**

Mitä te suotta Tapania härnäilette!

* **SAVELA**

(Tapania kiusoitellen, muille).

Nähkääs ... tuo mies ei jaksaa sulattaa sitä, että minusta on tullut isäntämies ja talollinen.

* **TAPANI.**

Et näy itse sitä vielä sulattaneen, sinä! Renki sinä olet ollut ja renkinä sinä myös pysyt!... ole sitte muuta olevinasi, mitä olet.

* **MAILIISA**

(hyvilläään).

On siinä Tapanissa miestä vielä!

SAVELA

(ärsytellen).

Kismittääkö sinua, että olen päässyt eteenpäin maailmassa? häh ... että nyt olen rikas mies? mitä ... että kuulun paikkakunnan suurimpiin ja parhaimpiin talollisiin?

MAILIISA.

Ohoh sitä koppavuutta! Ei sitä niin vaan aitojen yli hypitä!... ei sitä niin vaan unohdeta sukua ja syntyperää.

SAVELA

(pitkään, venytellen).

Vai sukua ... ja syntyperää... No, äiti meillä kaikilla ainakin on tunnettu ... isästä saattaa toisinaan olla hiukan epäilystä ... se on totta! Mutta mitä sukuun tulee, niin emmekö me kaikki ole sukua toisillemme?... koska meillä kaikilla kerran on yhteiset esivanhemmat ja kaikkihan me olemme veljiä ja sisaria uskossa ... jos raamatun sana paikkansa pitää.

KREETA.

Voi teitä jumalatonta, kun pilkkaatte Jumalan sanaa.

TAPANI

(asettuu Savelan eteen, kiivaasti).

Tiedä sinä Savelan Eetu ja isäntä!... vaikka sinä olisit rikkiviisas ja vaikka sinulla olisi kymmenen sellaista taloa kuin Savela, niin et sinä silti iki maailmassa pääse näitten vanhojen kantasukujen rinnalle! Pysy sinä vaan omassa nahassasi: Savelan Eetuna sinä elät! ja Savelan Eetuna sinä myös kuolet!... Tiedä se! *(Menee nopeasti ulos.)*

SAVELA

(huutaa Tapanin jälkeen).

Varo vaan, ettei sappesi puhkea!

MAILIISA.

Niin juuri!... suutari pysyköön lestissänsä!

SAVELA

(laskien sormillaan).

No! lasketaanpa kerrankin!... Jos minulla on lesti ja osaan sitä käyttää, niin olen suutari!.... No! jos minulla on talo, kuten nyt Savela, niin olen tietysti talollinen!... Jos nyt ostan siihen naapuritalon lisäksi — kuten tässä viime syksynä juuri tein — niin on kai minusta silloin tullut suuri talollinen?... Vai mitä, emäntä?

MAILIISA.

Suuri...? *(Pilkallisesti.)* Niin ... aivan uskomattoman suuri.

SAVELA

(jatkaa).

No sitä minäkin!... Ja jos minulla sitäpaitsi vielä sattuu olemaan *(lyö kädellä laskuaan)* sievoinen summa rahaa lisäksi!... niin enkö silloin ole — niinkuin sanotaan — rikas mies? häh!

MAILIISA.

Olette ... olette kai!

SAVELA

(jatkaa).

Ja ihme ja kumma! ellen silloin ole yhtä hyvä kuin joku muukin?

MAILIISA

(ivaten).

Teidän vertaistanne saa tosiaan etsiä!

SAVELA.

Sitä minäkin!... vaikk'en tietysti itse tahtonut itseäni kehua...

MAILIISA

(nauraen).

Ette suinkaan!... sillä oma kehu haisee...

KREETA

(nauraa).

Voi, voi sentään...

SAVELA.

Niin sanotaan... *(jatkaa)* Ja minä voin siis tuoda Savelaan emännän, mistä vaan haluan?

MAILIISA.

Kuka sellaisiin savikoppeihin lähtisi! Eihän Savelassa ole edes kunnon asuinripiäkään?

SAVELA

(hämmästy).

Häh?... vai ei ole! — No, rahalla saa!... saa vaikka komeamman kuin Sillankorva.

MAILIISA.

Kelpaa Savelaan sitte emännäksi tulla!

SAVELA.

Niin, eikö totta!... No, sittenhän me olemme aivan samaa mieltä...? Mehän olemme kuin luodut toisillemme... Mehän sovimme yhteen kuin vakka ja kansi!

MAILIISA

(nauraen).

Tai kuin kissa ja koira.

KREETA

(nauraa).

Voi, voi tuota emäntää.

SAVELA.

Kyllä minä sovinnosta huolen pidän! — Siis on asia sitä myöten selvä ... ja helluntaiksi me pistämme kuulutuksiin?

MAILIISA

(torjuen).

Minä en lähde merta edemmäksi kalaan ... tyydyn siihen, mitä minulla on.

SAVELA.

No, sitte jätämme juhannukseen?

MAILIISA

(suuttuen).

Jo riittää! ei sanaakaan enempää siitä asiasta! kuuletteko! *(Lyö nyrkillä pivoonsa.)* Ja sen minä sanon teille viimeisen kerran! ihan viho viimeisen!... muistakaa se!

KREETA

(on tavan takaa kurkistellut ikkunasta ulos).

Jo Tapani tulee!

SAVELA.

Nähkääs, emäntä!... muisti huononee aina vanhetessa, sanotaan ... ja kun tuon minun muistini laita on muutenkin aina ollut vähän niin ja näin ... niin en uskalla mennä mitään takaamaan ... * ja pyydän sentähden, ettette, emäntä, pistäisi kovin pahaksenne, jos nyt minulle joskus sattuisi pieni muistamattomuus * ...

TAPANI

(ovella, vahingoniloisena).

Juhta odottaa isäntäänsä!

SAVELA

(käännähtää, nopeasti).

Häh...?!

TAPANI.

Se kuopii maata tuossa kuistin edessä... Sillä näyttää olevan kiire kotiin.

SAVELA.

Kas Tapani! sinähän se oletkin?... äänestä tunsin vielä! *(Lähenee kaarella, siristäen silmiään.)* Annapa, kun kerrankin taas tarkastelen naamatauluasi ... että tunnen sinut toistenkin, kun vastaan satut.

TAPANI.

Tarkastele sinä vaan!... en ole sellainen viurunaama kuin sinä.

SAVELA

(toisille, tirskuen).

Ja minä kun luulin, että tuo mies oli saanut tauluunsa jotakin, mitä ei kehdannut muille ihmisille näyttää...

MAILIISA.

Jättäkää nyt jo Tapani rauhaan!

TAPANI.

Laita itsesi matkaan! sinä Savelan Eetu ... taikka minä sivallan ruunaasi kepillä selkään ja annan sen painaa alas mäkeä. Saat sitte köpittää itse perässä, miten parhain pääset.

SAVELA

(hätäillen).

Älä helkkarissa!

MAILIISA

(ivaten).

Eihän teillä nyt toki niin kiire ole, Savela?

TAPANI

(ovella, pitäen sitä auki).

Tuosta käy tie! Joudutko siitä, taikka minä... Siellä porsaasikin jo kirkuvat.

SAVELA.

Mitä saakelia!... ovatko ne jo nälissään? vaikk'eivät vielä ole talostakaan lähteneet!... Kos, kos, pikku kossuni! täytyy joutua Savelaan... Kyllä Savelassa nassuille aina ruokaa riittää. Hyvästi!

MAILIISA.

Muistakaa jälkiänne, Savela!

SAVELA

(ovella).

Täytyy pistää korvan taakse! *(Menee ulos.)*

MAILIISA.

On sillä miehellä aina sanat kielen päässä. (*Miettien.*) Tuo Savela voisi vielä tehdä minulle tepposet... Täytyy olla varuillaan.

TAPANI.

Senkin räkättirastas! Totta viimein lähdit!

KREETA

(*katselee ikkunasta.*)

Ja hyvällä kyydillä sittenkin!

MAILIISA

(*ikkunassa, huvitettuna.*)

Näyttää sille tie kelpaavan. Joko nyt viimeinkin otti muistaakseen...?

TAPANI

(*astuu painavin askelin.*)

Kuule nyt, Mailiisa! etkö jo ala saada kylliksesi tästä pelistä? Niinhän tässä eletään kuin myllyssä: mies menee, toinen tulee... Edessä sinä heille puhut mielin kielin, selän takana naurat ja ivaat.

MAILIISA

(*iloisesti.*)

Voinko minä sille mitään, että noilla kaikilla on niin kova halu päästä Sillankorvan isännäksi!... No, tietäähän tuon!... pitäjän suurimpaan ja parhaimpaan taloon. Enkä minä kuitenkaan voi ottaa heistä kuin yhden ainoan.

TAPANI.

No, ottaisit sitte jo viimeinkin jonkun!... ennen kuin liiaksi joudut ihmisten suuhun.

*** MAILIISA.**

Puhukoot, mitä puhuvat!... Minä en niistä välitä...

*** TAPANI.**

Niin, sinä!... mutta Johanna! Hän voi saada kuulla enemmän kuin olisi tarpeen.

*** MAILIISA.**

Ei hän sellaisia ymmärrä!... lapsihan hän vielä on.

*** KREETA.**

Onhan Johanna jo kynttelistä yhdeksännellätoista.

*** TAPANI.**

Mikä lapsi!... siinä ijässä oli sinulla itselläsi jo mies ... ja taisi olla lapsikin vielä lisäksi.

*** MAILIISA.**

Mutta Johannahan on pidetty erillään ... kaikesta sellaisesta.

TAPANI.

Luuletko sinä, että sinä maailman muutat noin vaan käden käänteessä? — Tietää Johanna sen kuin muutkin ... onhan hän jo täysi-ihminen!... Voi tässä hänelläkin alkaa sulhasia juosta yhtä hyvin kuin

sinulla.

* **KREETA.**

Siunatkoon!... mitä sinä puhelet!

* **MAILIISA**

(nauraa).

Vai Johannalla!... Kaikkea vielä! *(Nauraa.)* Vai Johannalla?

* **TAPANI.**

Niinpä niin! juuri Johannalla... Varo sinä vaan itsesi, Mailiisa! ja laita sinä omat asiasi valmiiksi ... niin kauan kuin aika vielä on otollinen.

KREETA.

Niin juuri!... samaa sanon minäkin.

MAILIISA.

En suinkaan minä sikaa säkissä osta enää toista kertaa! Se kai teidän pitäisi ymmärtää.

TAPANI.

Olisi sinulla jo pitänyt olla valitsemisen varaa.

KREETA.

(salamyhkää).

Kyllä vaan meidän emännällä on jo omansa katsottuna...

MAILIISA.

Johan te, Kreetta, tiedätte enemmän kuin minä itse.

KREETA.

Sanonko minä?... kuka?... Hallan nuori isäntä!... eikä kukaan muu!

TAPANI

(ilostuen).

Hallan Jaako!... Sepä vasta olisi!... Hänhän on jo vanhaa sukuakin sinulle, Mailiisa.

MAILIISA.

Ja on nytkin käynyt täällä sukuloimassa...

KREETA.

Mikä ne kaikki sukuloimisetkaan tietää.

TAPANI.

No, silloinhan Sillankorva taas jää sukuun ... niin kuin pitääkin! ja niin kuin ennenkin on ollut tapa. Sillä sukuahan tai jotain suvun sukua ne Sillankorvan entiset haltijat aina ovat olleet toisilleen.

MAILIISA.

Niin ... ja juuri sentähden on suku säilynyt yhtenä, erillä muista ja pysynyt niin varallisuudessa kuin arvossakin pitäjän ensimmäisinä. — Minun isälläni oli tapana sanoa: »Kun suku ja tavarat vaan sopivat yhteen, sujuu muu kyllä itsestään.» Ja siinä hän oli oikeassa. Sillä eivät ne pikku-oloista lähteneet sovellu tällaiseen suurempaan.

TAPANI.

Eivät ne sovellu! Ei sopinut Anttilan Jannekaan sinulle ... eikä liioin tänne Sillankorvaankaan isännäksi.

KREETA

(huokaa).

Ei sopinut isäntä-vainaa tänne ... liian oli pehmeä ja hyväluontoinen: ei pahaa sanaa kenellekään sanonut.

*** MAILIISA.**

Lallu oli, kuin olikin!... ja joka on lallu, sitä kiitetään aina hyväluontoiseksi... Pikkuoloissa kun on syntynyt ja kasvanut, on luontokin sen mukaan. Ei ole sellaisesta suuren talon eläjäksi!

*** KREETA.**

Ei osannut isäntä-vainaa käskeä muita.

TAPANI.

Vieraana tuli ... vieraana myös pysyi Sillankorvalle koko elinikänsä.

MAILIISA

(katkeruudella).

Ei ymmärtänyt talon tapoja eikä vaatimuksia! Tuolla eleli renkituvan puolella kuin mikäkin renki: teki itse työtä, minkä teki, vaan ei välittänyt väen töistä niin mitään. Kyllä sai kukin vetelehtiä ja kuhnailla mielensä mukaan ... ei ollut katsojaa, ei käskijää! Oli sekin isäntä!

TAPANI.

Ja niin olisi talo joutunut rappiolle, ellet sinä, Mailiisa, ajoissa olisi talon ohjaksiin puuttunut.

MAILIISA

(kiihtyen).

Minun täytyi puuttua asiain menoon ... minun täytyi! Voinko minä katsoa, miten talo alkoi luisua alaspäin, tämä talo, minkä eteen vanhempani ovat uurastaneet ja tehneet työtä ... tämä Sillankorva, missä suku on elänyt polvesta polveen! Voinko minä välinpitämättömänä odottaa siksi kunnes tämä suvun kantatalo, vuosikymmenien perintö, oli huvennut kuin tuhka tuuleen ... vieraan ihmisen käden kautta. — Ei!... totta totisesti! jos minussa pisarakin sukuni verta virtaili, minä en voinut jäädä siinä vain syrjästäkatsojaksi!... minun täytyi saada se ehkäistyksi!... niin kauan kuin se vielä oli mahdollista.

TAPANI.

Ja sinä sen myös teit, Mailiisa!

MAILIISA.

Niin, minä sen myös tein. — Sillä niin kuin minä tämän talon olen saanut perinnöksi vanhemmiltani, niin olen minä sen myös jättävä perintönä jälkeläisilleni. Ei vieraan käden pidä enää toista kertaa Sillankorvaan koskeman niin kauan kuin minä elän!

TAPANI.

Mutta sinun jälkeesi?... kuinka käy talon silloin?...

MAILIISA.

Minunko jälkeeni...?

TAPANI.

Niin juuri! Sinullahan ei ole muita perillisiä kuin vain yksi tytär ... ja hänet naidaan pian vieraaseen. Äläkä sinä luulottele, että vävysi, joka oman talonsa eteen vuosikausia on tehnyt työtä, sitte enää tänne kotiutuu... Ja niin voi talo joutua vieraalle.

MAILIISA

(ponnella).

Niin ei saa tapahtua!... ei saa!

TAPANI.

Mutta niin on käyvä, ellet sinä vielä hanki talolle suoria perillisiä. Sillä eivät ne tyttären miehet koskaan taloa niin pidä kuin omat pojat. Sen olet itsekin saanut nähdä ja kokea.

MAILIISA.

Niin, sen olen minä karvaasti saanut kokea.

TAPANI.

...että laita sinä vaan itsesi uusiin naimisiin ... ja pian sittenkin!

KREETA.

Tuo oli kuin minun suustani!

TAPANI.

Et kai sinä tässä lesken sänkyä makaa koko ikääsi ... noin pulska ja verevä ihminen kuin sinä, Mailiisa. ... Ei tuollaisia lennäkkään joka pojan syliin!

MAILIISA

(iloisesti).

Osaattepa te, Tapani, mielistellä!... En olisi uskonutkaan! Mikä tyttöjen narraaja te olettekaan nuorena ollut, kun minutkin nyt ihan väkisin tahdotte naittaa. *(Asettuu kädet lanteilla Tapanin eteen.)* Mutta sen sanon minä: Olisittepa te, Tapani, vaan paria kymmentä vuotta nuorempi, kyllä olisitte helisemässä! teidät minä heti ottaisin ... ottaisin kuin ottaisinkin! — *(Lämmöllä.)* Te, Tapani, olette vielä sitä vanhaa juurta, eikä niitä miehiä kulekaan enää jokaisessa housuparissa.

TAPANI

(tekee lähtöä).

En viitsi kuunnella pilaa vakavasta asiasta. — Sellaista se aina!... kun akkaväen kanssa puheisiin joutuu!... niin jäävät työtkin rempalleen. *(Menee.)*

MAILIISA

(nauraa).

Jo Tapani taas livahti tiehensä! Ei ymmärrä pientä pilaa!... sellainen yksivakaa jöröjukka. Onpa välistä hauska häntä hiukan kiusotella.

KREETA.

Kyllä minä sanon niin kuin Tapanikin: Naimisiin teidän, emäntä, tästä täytyy mennä jo pian! ennen kuin Johanna tuosta paisuu liian suureksi. Tulee taloon taas vakavampi henkikin, kun talo saa vakituisen isännän. Ei täällä silloin enää kuka tahansa juoksentele.

MAILIISA.

Mitä te siinä hätäilette!... Eihän asia siitä viisastu.

KREETA.

Johannan vuoksi minä vaan sen soisin... Hän alkaa jo kaivata ikäistensä seuraa...

MAILIISA.

Mistä te nyt tuollaisia päättelette?

KREETA.

Nähkää, emäntä! Johanna on nyt rippikoulussa saanut paljon uusia tuttavuuksia ... ja Anttilan tyttären kanssa he ovat oikein hyviä ystäviä...

MAILIISA

Vai Anttilan tyttären...? *(Päättävästi.)* Ne tuttavuudet minä lopetan.

KREETA.

Mutta ... juoksihan Johanna aina isäntä-vainaankin mukana Anttilassa.

MAILIISA.

Juuskoon lapsena minkä juoksi! Nyt se ei enää käy laatuun! Ei sovi hänen enää juoksennella pitkin kyliä kenen kanssa tahansa.

KREETA.

Mutta ovathan Anttilat isäntä-vainaan sisarusia!... ihan läheisintä sukua Johannalle.

MAILIISA.

Vaan ei minulle! Ja siitä sukulaisuudesta en minä tahdo tietää mitään! ja siitä pesästä saa Johannakin tästä lähin pysyä erillään!... tietäkää se!

KREETA.

Mutta otittehan te, emäntä, itsekin miehen siitä suvusta.

MAILIISA.

No, enkö ole sitä saanut kärsiä ja katua kyllikseni? — Mutta ei siinä myöhemmät katumiset enää auta!... ajoissa ne tiet ovat varottavat. Mutta nuorena ei ymmärrä katsoa omaa parastaan ... lapsellinen on ja järjetön.

KREETA

(huoaten).

Ei ihminen vielä nuorena ymmärrä varoa ja välttää maailman kiusauksia ja viettelyksiä.

MAILIISA.

Sentähden pitääkin vanhempien jo ajoissa varoa, etteivät nuoret pääse sekaantumaan sellaiseen, mitä sitte myöhemmin saavat katua.

KREETA.

Minkä sitä vanhemmatkaan voivat ... jos nuoria kerran oma luonto ja halu siihen vetää.

MAILIISA.

Kyllä aina voi, kun vaan tahtoo!... Ja pitää voida! — Olisivat minunkin vanhempani vaan tiukemmin pitäneet minua silmällä tuossa iässä, etten olisi päässyt muitten kylän nuorten seuraan ... ei olisi minunkaan käynyt niinkuin kävi ... eikä olisi ollut pakko ottaa heti ensimmäistä, joka tielle sattui.

KREETA.

Olivathan ne teidänkin vanhempanne naimistanne vastaan, mutta minkä sille sitte enää voivat! Eihän voitu tällaisen talon ainoata tytärtä jättää niineen ... ihmisten puheille alttiiksi.

MAILIISA.

Niin, ei voitu ... ei häpeänkään vuoksi!... Ja niin täytyi minun vaan ottaa tuo mies, vaikk'en sitte enää olisi tahtonutkaan ... ja elää yhdessä hänen kanssaan päivästä päivään, vuodesta vuoteen... Oli sekin elämää! — *(Huoahtaa.)* Hyvä, että sekin joskus päättyi!... Saa nyt tässä edes vapaana hengähtää.

KREETA

(huojuttelee itseään, huokaa).

Niin, niin!... niin, niin!

MAILIISA.

Muistakaa te, Kreetta, minun sanani: Kokenut kaikki tietää, mutta...

KREETA

(jatkaa).

...vaivainen kaikki kokee... Niin, niin!

MAILIISA.

Ja sentähden on parasta, ettei Johanna astele samoja jälkiä. Ei siitä mitään hyvää kuitenkaan lähde.

*** KREETA.**

Mitenkä minä sen osaan hänelle selittääkään?

*** MAILIISA.**

Selittämisiä se nyt vielä kaipaa! Kun kerran jyrkästi kiellän ... saa se riittää hänelle! Ei siinä auta muu kuin totella.

KREETA.

Käy niin sääliksi lapsi parkaa. Mitähän pahaa siinä olisi, vaikka nyt joskus kävisikin Anttilassa? Ne ovat sentään kunnan ihmisiä.

MAILIISA.

Ei askeltakaan enää! sanon minä. Kerran jos käy, käy toistenkin... Ja samaa seuraa ne ovat kaikki tyyni! Parasta kun ei pääse sinne käsin ajattelemaankaan.

*** KREETA.**

Älkää olko niin tyly, emäntä!... Se koskee Johannaan, hänellä on hellä luonto.

*** MAILIISA.**

Te, Kreetta, häntä aina lellittelette! On jo aika hänenkin tottua vähän karskempaan komentoon ... tulee muuten samanlainen kuin isänsä...

KREETA

(vakuuttaen).

Mutta kovuudella ei Johannan mieltä taivuteta!... Vaikk'en minä muita maailman asioita niin ymmärräkään, niin Johannan minä tunnen ja tiedän paremmin kuin te, emäntä!... niin äiti kuin olettekin... Minä olen Johannan pienestä pitäen katsonut ... ja tiedän sanoa...

MAILIISA

(lepytellen).

No, no, no, Kreeta!... antakaa nyt olla! Tehän hänelle olisittekin paremmin sopinut äidiksi kuin minä.

KREETA

(pyyhkii silmiään).

Voi, voi minuakin!... mitä te, emäntä, sellaista ... enhän toki minä!... Johannan parasta minä vaan... — *(Empien)* Olisi sitä taas ... olisi tuota...

MAILIISA.

Siinä sitä ollaan!... no, mitä teillä taas on sydämellä?

KREETA.

Enhän minä muuta... Olisi vaan jo aika alkaa ajatella sitä pukuakin Johannalle ... hän kun nyt pääsee edeskin jo juhannuksena...

MAILIISA.

Mikä kiire sillä? ehtiihän tässä vielä! — Olisi tuossa muuten vaikka minun vanhempi musta silkkipukunikin...

KREETA.

...ettäkö Johannalle?... *(Lyö käsiään yhteen.)*

MAILIISA.

Sopisihan sitäkin koettaa ... ei menisi sekään haaskioon, eikä pitämättä jäisi.

KREETA.

No, kyllä saa Johanna olla mielissään!

MAILIISA

(sitoo huivia päähänsä).

Voi, voi sentään! miten ihmeessä aika joutuu... Pitäisi tästä vielä ennen päivällistä ehtiä tuolla rajaniitylläkin käydä katsomassa, joko joutikarja sinne voidaan laskea. — *(Ovella.)* Pitäkää nyt kahvi kuumilla, että saan lämpimän tilkan vielä palatessani. *(Menee.)*

KREETA

(katsoo hänen jälkeensä, huokaa).

Kyllä tulee tässä Johanna paralle vielä ahtaat olot... * Täytyy koettaa peitellä niin paljon kuin suinkin ... muuten hän vielä alkaa tässä surra ja murehtia * ...

JOHANNA

(livahtaa sisälle).

Näin emännän menevän... Kreeta! puhuitteko siitä puvusta? mitä emäntä sanoi?

KREETA.

Älähän nyt hätäile!

JOHANNA.

Taasko te sen unohditte?... niinkö!... vai kysyittekö, mitä?

KREETA.

Kysyinhän minä.

JOHANNA.

Ja mitä emäntä sanoi?

KREETA.

Ajattele, Johanna! nyt sinun kelpaa!... saat emännän mustan silkkipuvun!... sen sinä saat!

JOHANNA

(hypähtää ilosta).

Senkö saan!... voi, voi sentään!... Sepä vasta hauskaa!

KREETA.

Niin, näetkö nyt itsekin!... antaahan emäntä, kun vaan kysyy.

*** JOHANNA.**

Ajatelkaa, Kreetta! kun puen sen yleni! Mahdan näyttää oikein hienolta siinä ... ja niin suurelta ja vakavalta... On niin ihmeellistä tulla oikein aikaihmiseksi! — Kreetta! tiedätkö, missä se puku nyt on?... vinnilläkö? Juoksenpa ottamaan sen alas ja koetan yleni heti paikalla.

KREETA.

* Odotahan!... lapsi, odotahan! Älä nyt hätäile! Kuule nyt, Johanna! * Olisi sinun itsesikin sopinut kysyä emännältä tuota pukua. Mitä tuollainen kartteleminen on!

JOHANNA.

Mutta Kreetta, kun minä en voi!... en voi, vaikka kuinka koettaisin... * Minä en saa sanaa suustani ... kieli on kuin kiinni juotettu. Minä ihan alan vavista, jos minun pitäisi pyytää emännältä jotakin, vaikka kuinka pientä tahansa. * *(Istuutuu keinutuoliin.)*

KREETA.

Niin ... sinä tulet isääsi ... sama arka luonto sinulla kuin isälläsikin. Ei ole sinussa äitisi verta!

JOHANNA.

Kukapa sen tietää, mitä minussa on?... ei ole sitä vielä oikein toden teolla kysytykään! — Mutta emäntää minä pelkään. Kaikki hän osaa ... kaikki hän tietää ja taitaa paremmin kuin muut ... ja kaiken täytyy käydä juuri niin kuin hän tahtoo. Ei siitä mennä puoleen, eikä toiseen; niin se on ja pysyy kuin laissa kirjoitettuna.

KREETA.

Ja ellei niin olisi, ei tämä talokaan olisi sitä, mitä se nyt on. Niin on emäntä tätä vaalinut kuin silmäteräänsä.

JOHANNA.

Mutta täällä on ahdistavaa elää ... muitten, tarkoitan. Mahtoi isänkin elämä täällä olla tuskallista kitumista emännän rinnalla!

KREETA.

Siunatkoon sinua, Johanna! Mistä sinä tuollaisia tiedät puhella...? kuka sinulle on kertonut?

JOHANNA.

Olen sitä itse vaan välistä ajatellut. — Muistan isän niin hyvin... Olinhan minä jo iso tyttö, kun hän kuoli ... tuollainen hiljainen, lempeä hän oli... Ja minä sain olla mukana tuolla renkituvassa, kun isä siellä veisteli töitään ... sain juosta hänen mukanaan Anttilaankin ... ja hän puheli kanssani paljon. En ollenkaan ymmärtänyt pelätä häntä niinkuin emäntää... Oli jotain niin surullista hänessä... — Kreetta!... hänkin karttoi emäntää! sen huomasi... Mahtoi hänkin pelätä ... niin kuin minä.

KREETA.

Et sinä niitä asioita ymmärrä! Jätä sinä tuollaiset puheet!... Lapsi sinä vielä olet.

JOHANNA

(hypähtää ylös, asettuu Kreetan eteen, kiihtyen).

Minä en enää ole mikään lapsi!... en ole. Täällä kotona minua on aina tahdottu pitää kuin mitäkin lasta ikään erillä muista ikäisistäni täys-ihmiseen asti. Ja se on emännän syy kaikki tyyni! Emäntä tahtoo itse vielä käydä nuoresta. Sentähden ei hän kehtaa näyttää, että hänellä jo on täysikasvuinen tytär — tuntuisi itse niin vanhalta siinä rinnalla — ja sentähden on minut pidetty lapsen kirjoissa niin kauan kuin suinkin! sentähden ei minua aiemmin ole päästetty rippikouluunkaan! Siinä syy!... sanon sen kerrankin, että kuulette.

*** KREETA.**

Sinun omaa parastasi emäntä vaan onkin tarkoittanut.

*** JOHANNA.**

Pyh! mitä vielä!... vai minun parastani!

KREETA.

Sitä et sinä ymmärrä vielä ennenkuin tulet suureksi ja olet itse vähän elämää kokenut. Sitte vasta sinä ymmärrät, mikä tarkoitus sillä kaikella on ollut. — Saat olla kiitollinen ja iloinen, että sinulla on kaikki niin kuin on.

*** JOHANNA.**

Vai iloinen?... kaikkea vielä! En voi enää olla iloinen niin kuin ennen... *(Keinuu.)* Ennen oli minulla aina hauskaa: juoksin pitkin mäkiä, navetasta talliin, tallista navettaan... Elin täällä lehmien ja hevosten, kanojen ja lampaitten parissa. Ja hauskaa minulla oli! Aika kului ... eikä koskaan tullut ikävä! — Nyt kun olen tullut suureksi, on kaikki toisin kuin ennen... En olisi ehkä sitä itse niin huomannutkaan, elleivät tytöt rippikoulussa olisi kaikenlaista puhelleet... Silloin vasta näin, miten tietämätön ja lapsellinen minä itse olin... Oikein minua alkoi hävettää.

*** KREETA.**

Sieltäkö tuo siis on alkuaan...? Kuuntele sinä heitä! Kaiken maailman asioita rupattelevat niin kuin niistä jotain ymmärtäisivät.

*** JOHANNA**

(jatkaa).

Ja sitte minä aloin ajatella oloani täällä kotona ... ja minun tuli väliin niin vaikea olla, että oikein itketti...

KREETA.

Vai tuollaisia asioita sinä olet alkanut mielessäsi hautoa? Puhu sitte, ettei sinulla enää ole hauskaa täällä ... tällaisten vanhojen kanssa kuin minä ja Tapani.

JOHANNA.

Voi, voi teitänne, Kreetta!... mitä te puhuttekaan? — Olette te sentään mainio pari!... te Kreetta ja Tapani!... Ja sen minä sanon: ellei Kreettaa ja Tapania talossa olisi, ei täällä kissakaan eläisi päivää kauempaa! — Hei vaan! *(Tarttuu Kreettaan, pyörittää häntä.)* Nyt me tanssimme! tralla, lalla, lei! näin vaan!

KREETA

(torjuen).

Laske irti sinä! Johanna!... ihan minä menen pyörälle päästäni! Vanhaa ihmistä tuolla tavalla

kiepsutat!... niin sinä olet ylötön taas.

JOHANNA.

Katsokaa, Kreeta! nyt olen iloinen taas. Taisinkin äsken olla vähän pahalla tuulella. — Ja nyt menen vinnille, haen sen silkkipuvun ja koetan ylteni ... niin teen! — (*Kolinaa*) Mitä nyt!... vieraitako tulee? (*Ikkunassa*) Kreeta, Kreeta! tulkaa katsomaan! Sulhasmiehiä siellä taas pihaan ajaa.

KREETA.

Kukahhan sieltä nyt tulee? (*Kiiruhtaa ikkunaan, lyö käsiään yhteen.*) Siunaa ja varjele! Hallan nuori isäntä... Ja emäntä kun lähti rajaniitylle asti! Johanna! juokse nopeasti sanomaan! Ehkä tavoitat emännän vielä tiellä!

JOHANNA.

Vai minä?... sitä en teekään.

KREETA.

Voi, voi sinua, Johanna! älä siinä ala niskoitella, lähde nyt!

JOHANNA

(*tiukasti*).

E-en!... minä en mene. Juoskoon sulhasia, keitä juoksee! mutta minä en ala heidän piikanansa olla. — Ja nyt menen vinnille. Ja tuolle tuolla en näytä silmiänikään!... en nyt, enkä vast'edeskään!

*** KREETA.**

Sopiiko tuollainen käytös suurelle tytölle? Jo sinun pitäisi oppia vieraita vastustamaan ... ja sukulaisia erikoisesti.

*** JOHANNA.**

Vai sukulaisia...! Tuollaiset sukulaiset jätän minä teidän haltuunne! — Ja nyt sitä mennään! (*Ärsytellen.*) Ota hiiri hännästä kiinni! (*Livahtaa ulos, pistää vielä päänsä ovesta sisään.*) Pitäkää nyt ne »sukulaiset» oikein hyvänä siellä! (*Menee oikealle.*)

KREETA.

Voi, voi tuota tyttöä!... en minä häntä enää osaa hillitä ... hän kasvaa minulta jo sivu päin.

JAAKO

(*reippaasti sisään*).

Hyvää päivää!

KREETA.

Jumal'antakoon! — Käykää istumaan tänne peremmälle, isäntä!

*** JAAKO.**

Kreeta vaan täällä hääräilee, kuten ennenkin. — Mitä sitä muuta taloon kuuluu?

*** KREETA.**

Hyvinhän täällä on voitu ... terveyttäkin on Jumala suonut kaikille. — Emäntäkin tästä sattui äsken lähtemään rajaniitylle asti... Panen heti jonkun hakemaan! Kai te, isäntä, joudatte sen verran odottamaankin.

*** JAAKO.**

Kyllä minulla asiaa taloon riittää...

* **KREETA**

(ymmärtävästi).

Sitä minäkin arvelin. *(Ovessa)* Tuolla emäntä sentään jo tuleeekin. *(Menee.)*

JAAKO

(nousee, hieroo käsiään hyvillään).

No, pian tästä sitte valmista tehdään!

MAILIISA

(sisään, maireasti).

Kas vaan!... Jaako!

JAAKO.

Hyvää päivää!

MAILIISA.

Päivää päivää! *(Kättelevät.)*

JAAKO.

Terveiset Hallasta!

MAILIISA.

Kiitokset vaan! Terve tulemaan taloon! — Yksinkö sinä tulit?

JAAKO.

Yksinpä vaan! — Oli tässä muutakin asiaa pitäjään ... ja kuinka sattui, pisti päähäni ajatus, että sopiihan sitä samalla poiketa Sillankorvaankin sukuloimaan...

MAILIISA.

No, olipa hyvä, että edes matkalla sattui sellainen päähänpisto... Muuten et olisi muistanutkaan...

JAAKO.

Enköhän sentään?

MAILIISA.

Kukapa tietää... *(Siirtää keinutuolia.)* Istuhan nyt tuohon kiikkumaankin! — Parhaaseen aikaan sinä muuten osuitkin! Sillä ellen olisi sattunut huomaamaan orittasi tallin luona, olisin lähtenyt rajaniitylle asti ... ja ehkä et olisi malttanutkaan odottaa siksi kunnes olisin palannut ... vai kuinka? Koska oli tämä tulokin niin nukan päällä ollut...

JAAKO.

Eihän sitä heti takaisin pyörähdetä, vaikka joku mutka tielle sattuukin! Nolo mies niin vähästä säikähtyy.

* **MAILIISA.**

Vai et ole sinä niitä miehiä? No, etpä juuri siltä näytäkään! Et ainakaan nykyään enää.

* **JAAKO.**

Näytinkö ennen sitte?... niinhän sinä tarkoittit?

*** MAILIISA.**

Kaikkihan sitä potevat penikkatautia aikansa. — Ja suoraan sanoen: sinuakin se vaivasi vielä joku vuosi sitten... Mutta nyt on toisin...

*** JAAKO**

(itsetietoisesti).

Se kai johtuu siitä, että nyt on oma jalka pöydän alla... Eikä olisi niin kovin ihmeellistä, vaikka siitä jotain päältäkin päin näkyisi...

MAILIISA.

Niinkö...? No, miltä isäntänä olo muuten tuntuu?

JAAKO.

Sellaista puolinaistahan ... ja puutteellista se tietysti näin yksinäisenä on.

MAILIISA.

Vai puolinaista ... ja puutteellista...? Eikä kuulu auttajaa? Vai eikö ole käyty kuulemassakaan...?

JAAKO.

Ei vielä toistaiseksi!... Täytyi oikein kesken kiireitä kevättöitä lähteä kuulemaan, että olisi edes joku tae vastaisen varalle...

MAILIISA.

Kukapa sen sittenkään niin varmaan tietää taata?

JAAKO.

Eiköhän sentään joku mahtaisi tietää?... joku sellainen kuin sinä, Mailiisa.

*** MAILIISA.**

Minäkö...? Pitäisikö minun tuntea ja tietää kaikki sinun talosi puutteet ja vajavaisuudet?

*** JAAKO.**

Etköhän sinä sentään?... jos tarkemmin ajattelisit.

MAILIISA.

Ei sovi huomata raiskaa toisen silmässä!... Pitää vaan nähdä malka omassaan.

JAAKO

(pitkään).

Vai niin!... Kiusaako sinunkin taloasi sitte joku puute?...

MAILIISA.

Ehkä!... Ei kuitenkaan sama!... mutta ehkä vastakkainen...

JAAKO.

No, silloinhan ne kaksi täydentävät toisensa!... sillä kahdesta vastakkaisesta puolikkaastahan tulee kokonainen ... eikö totta?

MAILIISA.

Niinpä niin!... mutta ainoastaan yksi!... ja kummanko taloon?

JAAKO.

Minun talooni tietysti!

MAILIISA.

Sinunko taloosi...? Entä kuinka käy minun taloni silloin?

JAAKO.

Ei siitä suremista!... Onhan Sillankorvalla vastainen auttajansa ja ottajansa.

MAILIISA

(puoliksi tosissaan).

Sillankorvallako ottajansa...? E-ei! Minä olen Sillankorvan emäntä!... eikä Sillankorvaa näistä käsistä hellitetä niin kauan kuin minä elän... Sillä mikä tänne kerran on juurtunut, sitä ei täältä enää irroiteta ja siirretä vieraaseen.

JAAKO.

Voisihan kerran koettaa ... ehkä hyvinkin luontuisi?... Verevä, tuore puu lykkää kyllä uusia vesoja uudessa, hyvässä maaperässä... Niin uskon minä.

MAILIISA

(nauraa).

Vai uusia vesoja...! sen se voi tehdä vanhassa, tutussa maaperässäkin!... *(Verkkaan, tarkoittavasti)* Kunpa vaan sitä uudesti muokataan ja höystetään ... *(Iloisesti)* niin versoo ja rehevöityy puu entistä ehompana omalla tutulla, kotoisella turpeellaan... *(Kreeta sisään, lastuja esiliinassa.)* Siitä olen minä varmasti vakuutettu! — *(Kääntyy Kreetan puoleen.)* Kreeta! keittäkää nyt uutta kahvia!... ja hyvää.

KREETA.

Kyllä minä keitän!... ja oikein kuumaa sittenkin! Kävin jo lastujakin hakemassa. — *(Mailiisalle salavihkaa)* No nyt tuli se odotettu!

JAAKO

(ajatuksiinsa vaipuneena).

Hän ei siis tule jättämään Sillankorvaa...

MAILIISA.

Minäkin tässä hyörin ja pauhaan ... en huomaa edes vierasta sisään kutsua. — No, Jaako! mitä sinä siinä istut niin syvämietteisen näköisenä?

JAAKO.

Muuten minä vaan...

MAILIISA.

Käyhän toki tuonne salin puoleen istumaan! — On tässä vieraskin pidetty aivan kuivin suin. *(Jaako menee oikealle, Mailiisa seuraa.)*

* **KREETA.**

Kylläpä näytti emäntä olevan mielissään. *(Palaa askareihinsa.)*

* **MAILIISA**

(takaisin, sitoen esiliinansa nauhoja, säteillen sisäistä riemua).

Pistän sentään puhtaan esiliinan. Ei tuollaisessa likaisessa kehtaa vieraitten nähtävillä olla.

*** KREETA.**

Ei tuollaisen vieraan silmä jouda sellaisia tarkastelemaan, kun kerran parempaakin on katsottavana...

*** MAILIISA**

(nauraa).

Vai parempaa... — Ei mutta!... Olisiko sentään tarvinnut vielä pukukin muuttaa?... tämä kun on jo hiukan kulunutkin. Kreeta, katsokaa nyt oikein tarkkaan! miltä tämä näyttää?... Olisiko sittenkin ollut muutettava?

*** KREETA**

(tarkastelee).

Ei minun silmäni ainakaan siinä vikaa löydä ... antakaa, kun hiukan pudistelen! *(Pudistaa.)* Olettepa te, emäntä, yht'äkkiä tullut kovin araksi puvustanne! ** No, pitäisi sen nyt kelvata!... Jokohan nyt viedään meidänkin emäntä kodonkatsojaisille ... vai mitä tämä kaikki mahtaa tietää? **

**** MAILIISA.**

Vai kodonkatsojaisille!... niitä tässä nyt vielä tarvitaan!... Tunnen kai minä Hallan entisestäänkin!... Ja siksi toiseksi ... onhan tämä Sillankorva tässä valmiina, ett'ei muuta kuin ... isäntä taloon vaan!

**** KREETA.**

Arvelin vaan ... että vanhan tavan mukaan... No, sitte kai lähdetäänkin heti suoraa päätä pappilaan, niin ehditään vielä helluntaiksi kuuluttaakin... Ja helluntaipyhinä sitä sitte Sillankorvassakin tanssitaan kuuliaisia!

**** MAILIISA**

(nauraen).

Mitä vielä!... kun ei ole vielä kihlojakaan annettu, ei saatu!

*** KREETA.**

** Kaikkea minäkin hupakoin! Onhan asia päivän selvä ** ... Tänään sitä lähdetään kaupunkiin kihlojen ostoon! Ei suinkaan Hallankaan nuori isäntä turhan takia olisi kevättöiltään kyläilemään joutanut!

*** MAILIISA.**

Kaikkea te kuvittelettekin, Kreeta! Ei saa nuolasta ennen kuin tipahtaa! — Tänne minä taas jäin suustani kiinni ja annan vieraan odottaa. Vien tuosta ensin lasin viiniä suun avaukseksi. Toimittakaa te, Kreeta, sillä aikaa kahvi valmiiksi! *(Menee.)*

KREETA.

Jumalan kiitos! Nyt tämä elämä taas alkaa luistaa... Koittaa tästä Johannallekin vielä valoisemmat päivät...

JOHANNA

(pistää päänsä ovesta, kuiskaten).

Kreeta, Kreeta hoi!... Joko ne menivät?... Uskallanko tulla?

KREETA.

Tuolla ovat salin puolella. Tule vaan! Ei pelkoa, että ne hetkeen aikaan tänne ennättävät.

JOHANNA

(sisään, mustassa silkkipuvussa, pidätetyllä riemulla).

Kreeta!... Katsokaa tänne vähän tarkemmin! Kreeta.

KREETA

(lyö käsiään yhteen).

Siunaa ja varjele!... mitä sinä Johanna nyt!... ihanko sinun heti täytyi ottaa tuo puku yllesi?

JOHANNA.

Tiedättekö, Kreeta!... Kun otin tämän puvun alas naulasta, en voinut olla koettamatta sitä ylleni ... ja kun se kerran oli ylläni ... niin en voinut olla näyttämättä sitä teille. Tässä nyt olen...

KREETA.

Siunatkoon sinua, Johanna!... Ihanhan sinä olet täysi-ihminen!

JOHANNA.

Niinhän pitäisikin! — Oikeinko tämä sopii minulle?... mitä, Kreeta?

KREETA.

No niin se istuu kuin valettu... Kelpaisit vaikka morsiameksi.

JOHANNA

(riemuiten).

Niinkö!... sepä vasta olisi hauskaa!... ja silloin saisin tanssia...!

*** KREETA**

(varoittavasti).

Johanna!... Niinkö maailmallisia asioita sinä vaan ajattelet?... Sinun pitäisi muistaa, että valmistat itseäsi par'aikaa ensimmäiselle Herran ehtoollisellesi.

(Jaako tulee tupaan, mutta pysähtyykin ovelle.)

*** JOHANNA.**

Siinä nyt näette itekin!... Olen liian vanha sellaiseen. Paremmin minä sopisin morsiameksi kuin käymään rippikoulua.

*** KREETA.**

Voi, voi sinua Johanna, kuinka jumalattomia sinä puhelet! Sinun pitäisi toki ajatella...

*** JOHANNA**

Älkää nyt taas toruko, Kreeta!... muuten pilaatte kaiken iloni. En voi sille mitään, että minusta tuntuu niin hauskalta tulla suureksi!... ja nyt juuri ... tuntuu niin oudolta ja ihmeelliseltä... Tämä puku sen varmaan tekee... Tunnen niin kuin olisin kasvanut ja muuttunut aivan toiseksi ihmiseksi... Entinen Johanna tuntuu kuin joltakin pikku-sisarelta, jota säälivästi hymähtäen katselee... Onpa sentään ihmeellistä olla aika-ihminen!... eikö olekin, Kreeta?

*** KREETA.**

Kaikkeen sitä tottuu... Ja mihin tottuu, sitä ei enää sen tarkemmin ajattele, eikä huomaa.

JOHANNA

(itseensä syventyneenä, kulkee edestakaisin).

Miten somasti nuo helmat kahisevat... Katsokaa Kreeta!... näin vaan!... näin!... Ja sitte minä kumarran syvään ... näin...

KREETA

(lähenee, innoissaan).

Sepä vasta somaa!

JOHANNA

(niiaa syvään).

Näin ne kahahtavat lattiaan ... katsokaa!

KREETA.

Voi herran terttu sinua, Johanna!... Miten sievältä ja kultaselta sinä näytät ... saisi nyt joku muukin olla näkemässä!

JOHANNA

(lapsellisen iloisesti).

Olenko minä sievä?... Sepä vasta hauskaa onkin!

KREETA.

Kierräpä nyt ympäri vielä, että saan sinua oikein katsella!... noin ... ja noin!... *(Johanna kääntelee, huomaa Jaakon, kirkaisee ja juoksee Kreetan taakse piiloon.)* Siunatkoon! Mikä nyt on hätänä? *(Huomaa Jaakon.)* Pelästyi tuo Johanna teitä, isäntä... Hän on niin arka ... ei ole tottunut outoihin.

JAAKO

(lähenee).

Olenko minä sitte niin peloittava?

KREETA

(työntää Johannaa).

Mene nyt tervehtimään!... äläkä siinä ujostele.

JAAKO

(ojentaa kätensä).

Hyvää päivää, Johanna!

JOHANNA

(sopertaen).

Hyvää päivää...

JAAKO.

En olisi tuntenutkaan sinua siitä kuin viimeksi näin... En olisi voinut aavistaa...

KREETA.

Eikö olekin Johanna kasvanut ja tullut suureksi?... melkeinpä täysi-ihmiseksi.

JAAKO

(katsellen Johannaa, verkkaan).

Kyllä on Johanna muuttunut...

KREETA

(innoissaan).

Niin, eikö olekin...? Eikä ihme, kun kynttelistä jo on yhdeksännellätoista! On jo aikakin! — *(Johannalle.)* Mitä sinä siinä arkaillet, tyttö?... Pitäisi sinun jo tuossa ijässä osata...

JAAKO

(välittäen).

Älkää nyt, Kreetta! — *(Johannalle)* Johanna... Muistatko lapsena Hallassa käydessäsi vielä sellaisen ilkivaltaisen pojanloikareen, joka teitä pikkutyttöjä aina kiusoitteli ja peloitteli?...

JOHANNA

(katsahtaa Jaakoon, hymyilee).

Muistan...

JAAKO.

Ja te juoksitte kirkuen pakoon... Muistatko?

JOHANNA.

Muistan ... muistan hyvinkin!

JAAKO.

Sinä et enää moneen vuoteen olekaan käynyt Hallassa... Mutta nyt sinun pitää tulla ... ja pian sittenkin. Tuletko, Johanna?

JOHANNA

(ujona).

Ky- - - kyllä...

JAAKO.

Minä odotan sinua... Muista se! Etkä sinä enää saa karttaa minua...

KREETA.

Nähkää, isäntä! Sellainen hän on aina ollut, tuo Johanna!... ei ihmisten näkyville ole uskaltanut tulla.

JAAKO.

Mutta nyt sinä et enää tästä lähin välttä minua...? Lupaa se, Johanna!

JOHANNA.

Minä lupaan...

JAAKO

(ojentaa kätensä).

Kättä päälle! *(Johanna antaa arkaillen omansa.)* Minä luotan lupaukseesi... Johanna!

KREETA.

Kyllä Johanna vielä teihin omastuu, isäntä!... Täytyy vain osata oikein menetellä hänen kanssaan ... niin kuin nyt näette.

MAILIISA

(sisään, tyhjiä kuppeja tarjottimella).

No, minnekä koko vieras hävisi?

JAAKO

(menee lieden ääreen).

Tapasin tuossa Johannan ... ja jäin tervehtimään. — Kun ei ota tuo piippukaan syttyäkseen!
(Sytyttelee piippuaan.)

MAILIISA

(huomaten Johannan).

Mitä peliä tämä on...! Ketä varten sinäkin olet itsesi noin hankkinut?... ja keskellä arkipäivää!

JOHANNA

(on vetäytynyt syrjään, säikähtyneenä).

Minä vain koetin... Kreetta sanoi...

MAILIISA.

Sinä koetit, Kreetta sanoi!... On se vanhapiika taas höykähtänyt! — *(Kreetalle)* Pyyhkikää edes nuo kupitkin tuosta!

KREETA

(alkaa pyyhkiä kuppeja).

Äskenhän te, emäntä, juuri itse lupasitte Johannalle tuon silkkipuvun...
En suinkaan minä muuten...

MAILIISA.

No, entä sitte, vaikka lupasinkin? Oliko sillä nyt niin tulinen kiire, ettei myöhemminkin vielä olisi ennättänyt! — *(Selittää kahvia.)* Onko tuo kahvikaan edes hyvää?

KREETA.

Kyllä minä kahvin takaan ... pitäisi sen kelvata.

MAILIISA

(Jaakolle).

Lähde sinä, Jaako, vaan tuonne salin puolelle... Tuon tästä heti kahvit.

JAAKO

(on syrjästä katsellut, lähenee Johanna).

Etkö sinäkin, Johanna, tule sinne juttuamaan?

MAILIISA.

Mitä vielä!

JAAKO.

Saisihan Johannakin olla mukana... *(Johannalle)* Etkö tule, Johanna?... kun minä oikein pyydän.

JOHANNA

(arasti, vilkaisten äitiinsä).

E-en minä ... en nyt...

MAILIISA.

Pyytämistä tuo nyt vielä kannattaa! Mitä hänestä ... saman tekevää, onko siellä tai täällä... Ei häneltä

kuitenkaan saa sanaa suusta. — *(Kaataa kahvia.)* Mene sinä vaan! Jo minä kaadan kahvit.

JAAKO

(viivytellen).

Etkö sinä Johanna sentään tule?

JOHANNA

(vetäytyy arasti syrjään).

En minä...

MAILIISA

(Jaakolle).

Anna hänen olla!... Ei maksa vaivaa! — *(Johannalle)* No, oletko nyt saanut itseäsi tarpeeksi näytellyksi?... Laita siitä toinen puku päällesi ja heti paikalla! — *(Jaakolle)* Vien tässä kahvit... No, tuletko Jaako ... vai etkö? *(Menee.)*

JAAKO

(seuraa).

Saahan sitä tulla... *(Katsahtaa Johannaan, menee oikealle.)*

JOHANNA.

Miksi pitää kaiken ilon aina päättyä näin?... Ja että vieraankin piti tämä nähdä ja kuulla! Olin niin iloinen äsken ... nyt on kaikki ohi... Että emännän taas pitikin turmella kaikki... *(Vaipuu itkien penkille.)*

KREETA

(lohdutellen).

Älähän nyt, Johanna!... mitä sinä turhia itket? Eihän emäntä sillä sen pahempaa tarkoittanut. Älähän nyt, Johanna!... rypistät pukusikin.

JOHANNA

(kiihtyneenä, pyyhkii silmänsä, nousee).

Minä en anna enää kauemmin jatkua tällä tavalla, minä en salli, että minua yhä vaan kohdellaan kuin järjetöntä lasta!... Saavat jo minun puolestani olla lapsenkengät loppuun kulutetut.

KREETA.

No, pian sinä jo siitä pääset!... Odotahan nyt, kun ensin olet päässyt edeskin ... ja pian tuosta emäntäkin menee uusiin naimisiin... Kyllä sinun vuorosi sitte tulee!

JOHANNA

(kärsimättömästi).

En jaksa enää odottaa!... Kunpa tuo juhannus jo olisi pian!... nyt heti!... tänään jo!

KREETA.

Oletpa sinä malttamaton!... * Vai tänään? — Tuo pukuko sinut noin saa pyörälle päästäsi?... Mene nyt heti muuttamaan, ennen kuin emäntä palaa. *

*** JOHANNA**

(ajatuksissaan).

Tänään on kaikki niin ihmeellistä ... tämä puku ... minä itse ... hän tuolla ... kaikki! — Kreeta! mahdoinko minä äsken näyttää kovin tuhmalta?... mutta minun oli mahdotonta ensimältä keksiä mitään

järjellistä vastausta... Olin kuin huumaantunut ... päässäni suhisi ... poskiani poltti ... oli vähällä, etten lattiaan vaipunut.

KREETA.

No, mitä sanot nyt?... eikö olekin mukava mies, tuo isäntä?

JOHANNA.

Niin ... ajatelkaa, Kreetta!... Hän puheli minulle täydellä vakavuudella kuin aikuiselle ainakin... * Ja hän tarkoitti myös, mitä sanoi... Tunsin sen. Ajatelkaa!... Hän oli ensimmäinen ihminen, joka on antanut minullekin jotain arvoa!... Minulle?... Miten kummallista!... eikö olekin? — Mahdan minä jo sentään näyttää oudosta aivan täys-ihmiseltä?... Kreetta! *

KREETA.

No!... Huomaatko nyt itsekin jo?... Kuka käski sinun aina pelätä ihmisiä!... niinkuin nyt viimeksi isäntääkin juuri.

JOHANNA

(innoissaan).

Ja nyt en ymmärrä pelätä häntä enää ollenkaan! Ajatelkaa, Kreetta, hän kutsui minua Hallaan!... Hän lupasi odottaa minua...

KREETA.

Kyllä sinun nyt kelpaa, Johanna!... Hänestä kun tulee isäntä taloon, niin saat, mitä iki maailmassa vaan tahdot... Hän ei sinulta tule kieltämään mitään ... sen minä takaan! Saat olla iloinen, että näin sattui! *(Palaa askareihinsa.)*

JOHANNA

(säteillen onnea).

Niin minä olenkin! — Ja Kreetta!... minun täytyi luvata hänelle, etten enää karta häntä!... ja antaa oikein kättä päälle...

*** KREETA.**

Älä nyt enää joutavia jaarittele!... mene nyt jo vaihtamaan pukua!

*** JOHANNA**

(ajatuksissaan, puoliksi kuiskaten).

Ja hän likisti kättäni ... niin lujasti ... ja katsoi minua niin pitkään ... ja oudosti ... että oikein vavahdin...

*** KREETA.**

Lähde nyt jo siitä! — *(Johanna seisoo ajatuksissaan.)* Johanna!... kuuletko?...

*** JOHANNA**

(säpsähtää).

Kyllä ... heti...

KREETA.

* Niinhän sinä seisot kuin näkisit näkyjä keskellä selvää päivää *. — Joudu nyt vilppaasti!... Emäntä voi tulla minä hetkenä hyvänsä ... ja silloin saat uuden läksytyksen.

JOHANNA.

Johan sen sain ... juuri nyt!... teiltä, Kreetta! — Ja nyt me menemme ... minä ja pukuni! *(Niiaa syvään*

Kreetalle.) Hyvästi!... näkemiin juhannukseen! (Menee.)

KREETA.

Voi, voi tuota tyttöä!

TOINEN NÄYTÖS.

Aurinkoinen kesäpäivä juhannuksena. Avara maalaissali: @takaseinällä@ kaksi ikkunaa, joiden välissä peili ja laskupöytä, tuoleja molemmin puolin, kulmissa pienet ympyräiset pöydät; @vasemmalla@ kaksi ovea, taaempi salin porstuaan, edempi tupakamariin, niiden välissä iso muuri suurine uuninpelleineen, edempänä pienempi pöytä oven pielessä, tuoli kummallakin sivulla; @oikealla@ kaksi ovea salin peräkamareihin, niiden välissä pitkä puusohva, tuoli kummallakin sivulla, edessä pöytä ja lattiaryijy, peili seinällä sohvan yläpuolella; @keskellä@ salia vierekkäin kaksi keinutuolia ryijymattoineen. Kalusto kellahtava; laesta riippuu kynttiläkruunu; lattialla suuriraitaiset karvamatot. Pitkin uunin reunaa katajanoksia, edessä hiekalla täytetty sylkylaatikko. — Näyttämö tyhjä.

*** JOHANNA**

(ääni vasemmalta).

Tulkaa nyt vaan, Kreetta!... tulkaa! *(Sisään, vetäen Kreetaa mukanaan.)*

*** KREETA**

(vastustellen).

Päästä irti, tyttö!

JOHANNA.

Nyt ei auta vastaan haraaminen ... ei ollenkaan! Tulkaa nyt vaan!

KREETA.

Älähän nyt, Johanna!

JOHANNA.

Minä en laske teitä, e-en!... Teidän täytyy... *(Vetää Kreetan etualalle ja painaa keinutuoliin istumaan.)* Ja tuohon te istutte!... Kas noin.

KREETA

(arastellen).

Mitenkä minä sentään... *(Yrittää nousta.)* Ajattele, jos nyt emäntä sattuisi tulemaan...

JOHANNA

(painaa hänet takaisin).

Te istutte!... sanon minä. — Tänään me emme pelkää emäntiä, emmekä liioin muitakaan... Tänään me emme tyydykään tuvan nurkassa kyyköttämään... Sillä tämä päivä ei olekaan mikään tavallinen juhlapäivä.

KREETA.

Mitä sinä nyt... Johanna?

JOHANNA

(jatkaa).

Sillä tänään olen minä vihdoinkin julkisesti ja lopullisesti otettu aika-ihmisten kirjoihin... Täytyyhän nyt kaiken muuttua!

KREETA.

Älä sinä ylöttömiä kuvittele!

JOHANNA.

Pidän vaan kiinni oikeuksistani!... Tahdon olla ja elää mukana, minä kuten muutkin. Ja jo tänään minä alotan ... siirryn tuonne peräkamariin. Sen minä teen.

KREETA.

Siunatkoon sinua, Johanna!... Kaikkea sinulle pistääkin päähän!

JOHANNA.

No, en suinkaan minä koko ikääni teidänkään kanssanne tuolla tuvassa nuku!... On se lapsellista järkeä! — Kaikilla muillakin talontyttärillä on oma kamarinsa salin perällä ... miksi ei sitte minulla?

* **KREETA.**

Mutta mitä sanoo emäntä?... Oletko sitä ajatellut?... Emäntä ei tule sallimaan mitään muutoksia.

* **JOHANNA.**

Emäntä ja emäntä!... Aina vaan pitäisi tehdä niinkuin hän määrää... Mutta minäpä en aiokaan enää alistua siihen, minä! On minulla jo siksi paljon ikää ja järkeä, että osaan minä itsekin pitää huolta itsestäni.

** **KREETA.**

Älähän nyt taas hätäile, Johanna!... ehdithän sinä vielä... Odota vielä jonkun aikaa...

JOHANNA.

No, sitte minä myös saan koko ikäni odottaa! — Luuletteko te, että tästä muuten mitään lähtee, ellei itse eteensä katso. Tuolla saan minä kauniisti istua kädet ristissä tuvan nurkassa ... saan kuin saankin.

** **KREETA.**

Mutta kun emäntä ei tule suostumaan, ... niin minkä sinä sitte voit? Pahoitat vaan mielesi turhan takia.

** **JOHANNA.**

Minä en kysykään lupaa!... Teen vaan kuin teen, hän saa tyytyä siihen... Sanokoon sitte, mitä sanoo. Ja kun kerran kuitenkin on alotettava, niin alan jo tänään ... ei se asia viivyttelemisistä viisastu!

KREETA.

Kuule nyt, Johanna!... Minä varoitan sinua, älä sinä ärsytä emäntää!... Hän ei siedä vastustusta. — Jätä sinä nuo tuollaiset hankkeet siksi kunnes emäntä on ehtinyt naimisiin. Sitte saat mielin määrin tehdä niin kuin ikinä tahdot, en minä ainakaan sinua silloin kiellä.

JOHANNA.

Pyh!... Ja te luulette, että noista »naimisista» todella tulee jotakin valmista? Sitä minä en ainakaan usko.

KREETA.

Mikä siinä sitte olisi esteenä?... Ei kai Hallan isäntä sitä kauppaa nyt enää lahota?... Eikö vaan tulle tänäänkin taas tänne?

JOHANNA

(jännittyneenä).

Luuletteko niin?

KREETA.

Tulee kuin tuleekin taas tänään ... tuolla kirkollakin äsken näin isännän puheissa meidän emännän kanssa... Muhkea pari kerrankin!... Eikö vaan olekin? — Niin kääntyivät ihmiset kirkollakin katsomaan ... * huomasi sinäkin, Johanna? — *(Johanna hypistelee hermostuneesti kaulaketjujaan.)* No, mitä sinä siinä mykkänä seisot kuin puukuva?

*** JOHANNA**

(yksikantaan, liikahtamatta).

Kuuntelen vaan...

*** KREETA**

(säikähtyen).

Kuuntelet?... *(Kiiruhtaa ikkunaan.)* Joko ne nyt tulevat? *(Avaa ikkunan.)* Ja minä kun en tähtää mitään, vaikka kuinka korviani heristän... Mahdoit sinä sentään erehtyä?... aivan varmaan erehdyit. — Tuossa syreenitkin ikkunan alla lemahtavat... Mikä ihana Jumalan päivä tänään!... On kuin koko luomakunta yhtyi hartaaseen rukoukseen ja ylistäisi Luojansa kiitosta. — ** *(Sulkee ikkunan, palaa etualalle.)* Oli niin juhlallista kirkossakin ... ja rovasti puhui niin kauniisti rippilapsille: »Muista Herraa sinun nuoruudessasi...» *(Pyyhkii silmiään.)* Ja minä ajattelin sinua, Johanna... Muistin miten olen sinua katsonut pienestä pitäen, kantanut sylissäni, leikkinyt kanssasi... Voi, voi niitäkin aikoja!... Ja että sinäkin nyt olet täysi-ihminen, Johanna!... *(Huokaa.)* niin ne vuodet vierivät!... Nyt on sinullekin tämä elämä alkanut! *(Johanna purskahtaa itkuun.)* Lapsikulta!... mikä sinun on?... Sanohan toki!... Johanna?
**

**** JOHANNA.**

Minun on niin vaikeata olla ... niin vaikeata... Olen niin yksin... Ei kukaan välitä minusta ... ei kukaan...

**** KREETA**

(lohdutellen).

Mitä sinä turhia itket, Johanna?... enkö minäkin sinusta välitä? Johanna, lapseni!... älähän nyt!... Välitänhän minä ... niinhän sinä olet kuin oma lapseni.

**** JOHANNA.**

Niin te, Kreetta ... mutta te olettekin ainoa.

**** KREETA.**

Voi sinua!... Välittäähän Tapanikin ... ja kyllä emäntäkin välittää omalla tavallaan.

**** JOHANNA.**

Ei välitä ... eikä ole koskaan välittänyt! Olin hänelle kiusaksi, kun olin pieni... Nyt olen taas tiellä tultuani suureksi. Se tuntuu katkeralta!

**** KREETA**

(innokkaasti).

Mitä sinä sellaisia puhelet!... Saithan juuri vanhan emäntä-vainaan kultakäädyt ja sormuksen sait ... että eikö vaan emäntäkin välitä?

**** JOHANNA.**

Antoihan emäntä ... kun tapa niin vaatii...

**** KREETA.**

Sinun parastasi emäntä aina tarkoittaa, vaikk'et sinä sitä ymmärrä... Olet siksi vielä liian nuori ja kokematon. — Muuten ... on sinullakin omat oikkusi. Aina sinä vastustat emäntää. Olisit nytkin saanut ajaa yhdessä emännän kanssa kirkolle tänään... Onko tuokin nyt soveliasta, että sinä yhä vielä kuljet yhdessä tällaisten vanhain kanssa kuin minä ja Tapani?... Saisit jo viimeinkin tottua siihen, ettet enää ole mikään lapsi.

**** JOHANNA.**

Sitähän samaa minä tässä olen koettanut teille selvittää... Mutta siitä te, Kreetta, ette ole olleet tietävinänne.

KREETA.

**** Älä siinä viisastele! **** — Mutta ihme ja kumma, ettei emäntää jo kuulu kotiin... (*Tähystelee ikkunassa.*) On varmaan pistäytynyt kirkkokahville jonnekin. * — Se minua vaan ihmetyttää, ettei aiemmin ole pistetty kuulutuksiin — nyt juhannukseksi jo viimeistäänkin — ei ole kihloja käyty ostamassa, eikä muutakaan... Mitä siinä nyt enää pitkittämistä? Talo kummallakin valmiina odottamassa ... ja ikäihmisiä molemmat.

JOHANNA

(*tiukasti.*)

Ei Jaako vielä mikään vanha ole.

KREETA.

Emäntää minä tarkoitinkin... Mutta saadaanpa nähdä, kumpi talo tästä kylmille jätetään..? Sillä ei suinkaan meidän emäntä Sillankorvasta luovu!.. (*Kolinaa ulkoa*) Herra jesta!... nyt ne tulevat! (*Kiiruhtaa ikkunaan.*)

*** JOHANNA**

(*juoksee katsomaan, jännittyneenä.*)

Tuleeko hän?...

*** KREETA**

(*ikkunassa.*)

Siunaa ja varjele! Se se vasta on ajoa!... Täyttä kyytiä tallin oven eteen ja hevonen aivan yltäneen vaahdossa... Yksinkö emäntä tulikin?... Vaan eipä!... (*Kolinaa*) Siinä Hallan nuori isäntä jälessä.

JOHANNA

(*tarttuen Kreetaa käsivarteen.*)

Kreetta!... hän tuli sittenkin!

KREETA.

* Ja hevonen likomärkänä!... Kunpa ei vaan olisi kilpaa ajettu?... Pahalta näyttää. * — Tule nyt Johanna nopeasti ennen kuin ehtivät sisään!... Ettei vaan olisi kahvikin jäähtynyt!

JOHANNA

(*päättävästi.*)

Minä jään tänne.

KREETA.

Mitä tekoa sinulla täällä?... Et ole muuta kuin haitaksi vaan! (*Hätäillen*) Jo tulevat!... Älä siinä enää viivyttele! (*Ääniä ulkoa*) Täytyy mennä, että edes kirkkokahvit saavat. (*Menee.*)

*** JOHANNA**

(kuuntelee jännittyneenä).

Nyt tulevat!... Minua niin peloittaa... *(Juoksee oikealle kamarin ovelle.)* Ei!... minähän lupasin hänelle ... parempi sentään odottaa täällä salin puolella... En rohkenisi sitte enää tulla sisään *(Asettuu muurin varjoon.)* Kuinka sydämeni lyö ... minua niin peloittaa... *(Äkkiä päättävästi.)* Mutta nyt minun on alettava! nyt tai ei koskaan.

MAILIISA

(silkkipuvussa, suuri silkkihuivi hartioilla, pienempi päässä; sormuksia molemmissa käsissä, rannerengas ja riippuvat korvarenkaat, suuri kultainen rintasolki, paksut pitkät kultakäädyt kolmeen kertaan kaulan ympäri sekä ohuemmat pitkät kultaiset kellonperät. Ääni porstuasta, sitte sisään Jaakon kanssa).

Sen minä jo edeltä arvasin, ettei sinun oriisi meidän Punille vertoja vedä. Jällelle jäi kuin jäikin!

JAAKO.

Kylläpä sinä hevosen kulkemaan saat.

MAILIISA

(pysyttelee taustalla, ei huomaa Johannaa, riisuu huivejaan).

Kyllä hevonen aina tuntee, kuka ohjaksissa istuu...

JAAKO

(hajamielisesti).

Niin, siinä sitä miestä kysytään.

MAILIISA

(nauraen).

Eipä taida aina mies riittääkään, ... koska akkaväki voiton vie.

JAAKO.

Ei, jumaliste, mies saa laskea ohjaksia käsistään!... Hukka hänet silloin perii.

MAILIISA.

Se perii, joka voittaa. — Kyllä tuollainen ajo sentään tekee hyvää! — *(Jaakolle.)* Sainpa vaan sinut tulemaan mukana tänne ... sain kuin sainkin!... vaikka niin yritit vastaan pistää.

JAAKO

(on huomannut Johannan).

Ei olisi tänään oikein sopinut...

MAILIISA.

Ei asia nyt enää kaunistelemisista parane!... Ei maksa vaivaa koettaakaan. — Istu nyt tuonne keinumaan, menen katsomaan jotain suun avaukseksi. *(Menee.)*

JAAKO

(lähenee Johannaa, ojentaa kätensä).

Johanna!... hyvää päivää.

JOHANNA

(arasti).

Hyvää päivää...

JAAKO.

En saanut sinulle edes hyvää päivää sanotuksi kirkolla... Näin sinut kyllä vilaukselta, mutta sitte katositkin ihmisvilinään. Jäin sinua odottamaan ... arvelin, että olisit tullut äitisi kanssa yhdessä.

JOHANNA

(hymyilee ujosti).

Minä tulinkin Kreetan ja Tapanin kanssa.

JAAKO.

Niin äitisikin sitte minulle kertoi, kun ihmettelin, ettei sinua kuulunut.

JOHANNA.

Minä käynkin aina kirkossa heidän kanssaan.

JAAKO

(hymyillen).

He taitavatkin käydä siellä useammin?

JOHANNA

(hymyilee).

Niinpä käyvät.

JAAKO

(keventyneenä).

Sitä minäkin arvelin! — Kuule Johanna, ethän ole suuttunut minulle siitä, että tulin tänään tänne?

JOHANNA.

En ... kuinka minä siitä...?

JAAKO.

En olisi tahtonut tulla tänään tänne... En olisi tahtonut häiritä sinua millään... Sinun mielesi kun tänään on kääntynyt niin kokonaan toisiin asioihin. — Olin toivonut tapaavani sinut kirkolla ... ja sitte kun en tavannutkaan ja kun äitisikin vaatimalla vaati minua tulemaan tänne ... niin lähdin sentään... Tahdoin taas nähdä sinut ... tahdoin puhua kanssasi...

MAILIISA

(ääni vasemmalta).

Tehkää vaan! — Saa ... saa kyllä.

JOHANNA

(sävähtää).

Emäntä tulee! *(Painaa käsillä poskiaan.)*

JAAKO

(pyytäen).

Johanna!... älä mene!... muista lupauksiasi!

JOHANNA

(hätääntyneenä).

Ei!... ei nyt... *(Kiireesti oikealle.)*

MAILIISA

(sisään, tarjottimella kaksi viinilasia, tarjoo Jaakolle).

Kilistetäänpä tässä nyt tervetuliaisiksi.

JAAKO

(reippaasti).

Johannan kanssahan tänään oikeastaan pitäisi kilistää ... ja toivottaa onnea.

MAILIISA.

Mitä turhia!... Ties', missä koko tyttö onkaan! Luuletko sinä, että saisit hänet tänne tulemaan näkyville?... Ei kannata koettaa!... Niin on ujo ja ihmisiä karttava tuo tyttö.

JAAKO.

Ei hän minusta niin kovin ujo ole ... hiukan arka vain. — Äsken minä juuri tervehdin häntä täällä.

MAILIISA.

Johannaako...? Ja sitte hän juoksi kiiruimman kaupalla matkoihinsa! *(Nauraa.)* Arvasinhan tuon.

JAAKO.

Ei niinkään! Tuonne hän meni kamariin... Menen kutsumaan hänet tänne. *(Menee ovelle.)*

MAILIISA.

Älä turhia!... ei hän kuitenkaan tule!

JAAKO

(Johannalle).

Johanna ... etkö tule tänne ... tänne saliin? *(Johanna tulee päättäväisesti.)*

MAILIISA.

No, mihinkä minä nyt ristin vedän!

JAAKO

(tarttuu lasiinsa).

Johanna ... tämän juon minä sinun onneksesi... Olkoon elämäsi kirkas ja valoisa ... niin kuin tämä suvinen päivä... Onnea sinulle, Johanna!

JOHANNA

(liikutettuna).

Kiitos... *(Ojentaa kätensä.)*

MAILIISA.

Lapsellisuuksia!... Eihän tuosta nyt kannata niin suurta kohua pitää. — Tähän minä nyt jäin yksin laseineni... *(Johannalle)* Mene, Johanna, ja täytä Jaakon lasi!

JAAKO.

Riittäähän tämä. *(Johanna epäröi.)*

MAILIISA

(Johannalle).

Tee kuin käsinkin! Tuo Jaakolle toinen lasi! *(Johanna vasemmalle. — Jaakolle)* Ei nyt mitään kursailua! sanon minä. Sillankorvassa tarjotaan ja Sillankorvassa maistetaan!... muu ei auta.

JAAKO

(leikillä).

Niinkö on talossa kova kuri?

MAILIISA.

Minne sitä ilman kuria pääsisi? Alas mäkeä luisuisivat talon asiat! Se on kuultu ja nähty maailman sivu: joka kuritta kasvaa, se kunniaa kuolee. *(Johanna sisään, tarjoo Jaakolle.)*

JAAKO.

Kiitos vaivasta, Johanna! *(Johanna laskee tarjottimen sivupöydälle, jää saliin.)*

MAILIISA.

Maistetaan nyt!... Terve tuloa taloon!... *(Tarkoittavasti)* Ja oikein paljon onnea mukana...

JAAKO.

Onnea sinulle samoin! *(Kilistävät.)*

MAILIISA

(odottaen).

Ja mitä muuta...?

JAAKO.

Siinähan sitä jo onkin kaikkea, mitä ihminen saattaa toivoa.

MAILIISA.

Tietysti ... kun se toivotus lähtee oikein sydäimestä. — Mutta istuhan tuohon keinumaan ... siinä sujuu juttukin helpommin. *(Istuutuvat kumpikin keinutuoliin.)* Kas niin! — *(Huomaa Johannan.)* Mitä sinä odotat?

JOHANNA

(pelästyen).

En mitään... *(Aikoo mennä, mutta pysähtyykin päättävästi. Syrjään)*
Minä jään sittenkin vaan!

MAILIISA

(Johannalle).

No!... mitä nyt?... Vie tuo tarjotinkin pois tuosta. *(Johanna menee vasemmalle.)* — *(Jaakolle mairiasti.)* No niin!... Mitä uutta sinne Hallaan kuuluu?

JAAKO

(on seurannut silmillään Johannaa, hajamielisesti).

Mitäkö kuuluu?... Eihän sinne mitään erikoista kuulu.

MAILIISA

(tarkoittavasti).

Eikö kuulu?... Vai ei sinne Hallaan mitään kuulu? (*Johanna sisään, istuu syrjään, kuuntelee jännittyneenä.*)

JAAKO

(kuivasti).

Kaikki on siellä ennallaan.

MAILIISA

(verkkaan).

Vai ennallaan...? Viimeksi sinä ... muistaakseni, valittelit, miten kaikki siellä vielä oli niin puolinaista ja...

JAAKO

(keskeyttäen).

Eihän kukaan taloan koskaan valmiiksi saa.

MAILIISA

(tarkoittavasti).

Sinä puhuitkin ... ellen sattunut väärin käsittämään ... jostain aivan erikoisesta puutteesta...

JAAKO

(lyhyesti).

Mikä ei tuntunut olevan sinun autettavissasi.

MAILIISA.

Kukapa tietää...? (*Hymähtäen*) Mutta sinulla onkin kaikenlaisia päänäpistöjä ... aivan mahdottomia!

JAAKO

(päättävästi).

Ei minun kannaltani.

MAILIISA

(nauraa).

Kovin sinä oletkin nurjalla päällä tänään ... oikea jurottaja! En minä suotta riitaa haasta! — No?... mitenkä talonpito oikein sujuu ... noin poikamieheltä? Osaatko sinä sitä emännän puolta silmällä pitää?

JAAKO

(jurosti).

Eihän mies niistä asioista paljoakaan ymmärrä.

MAILIISA

(nauraen).

No, se on tiettyä!... Ei toden totta ne miehet sellaisesta ymmärrä yhtään mitään ... ei niin tippaakaan! Kyllä vaan akkaväki paremmin pystyy miesten töihin. Sen minä sanon.

JAAKO.

Mahtaako niinkään?

MAILIISA.

Epäiletkö?... No, kyllä minä näytän sen toteen. Katsopa vaan tätä Sillankorvaa!... Tässä on talo pysynyt pystyssä toistakymmentä vuotta yksinomaan vaan akkavaen voimalla ja tarmolla ... vaikka sen itse sanonkin.

JAAKO.

Tietäähän tuon sanomattakin! Onhan Sillankorvan Mailiisa tuttu kautta monen pitäjän.

MAILIISA

(hyvillään).

Jo sinä pistät kehumiseksi...

JAAKO

(jatkaa).

Ja ihmekö tuo ... kun on ollut valta käskeä ja tehdä, kuten on haluttanut. Toista on isä-ukon käskynalaisena elellä.

MAILIISA.

No, onhan sinullakin nyt jo ... oma tupa, oma lupa.

JAAKO.

Niin on ... mutta vasta syksystä asti. Ja kyllä oli jo aikakin ... vihdoin viimeinkin! Sillä kun mies kerta on päässyt tähän ikään, ei tyydykään enää isäukon selän takana nuhjustelemaan ... ei totta vie tyydykään!

MAILIISA.

Onhan se toisaalta taas vapaata ja vaivatonta elämää ilman huolta ja vastusta.

JAAKO

(innokkaasti).

Tyhjää olemista se on! tarkoituksetonta vetelehtimistä ja joutavaa ajankulutusta vaan ... ei mitään muuta. — *(Suoristautuen)* Ei!... jotain omaa ihmisellä olla pitää!... joku työ, jolle voi omistautua ... oma koti ja perhe, jonka eteen uurastaa ja tekee työtä... Silloin vasta on elämällä joku tarkoitus ja päämäärä ... *(Verkkaan, puoliksi itsekseen)* jos sen sitte joskus saavuttaa...

MAILIISA

(matalaan).

Etkö ole varma asiastasi?... Vieläkö sinä etsit...?

JAAKO

(hillitysti).

En etsi enää ... vaan kaipaen ... ja odotan...

MAILIISA

(kurkottautuu eteenpäin, puoliksi kuiskaten).

Toivon ... ettei sinun enää tarvitsisi kauan odottaa...

JAAKO

(katsoo Johannaan).

Niin minäkin! *(Jännittynyt vaitiolo.)*

KREETA

(sisään kiirehtien).

Tuolla Savelan isäntä äsken ajoi taloon.

MAILIISA.

Joko taas!

KREETA.

Menenkö vastaan ... ja sanon, ettei emäntä ole vielä tullut kotiin kirkosta?

MAILIISA.

Ei kannata kieltää! Ei Savelaa niin helposti nenästä vedetä. Sillä on hyvä vainu. — *(Kreetalle)* Antakaa te hänen tulla vaan.

KREETA.

Arvelin vaan ... että sattuisi sopimattomaan aikaan... *(Menee.)*

MAILIISA.

On sillä miehellä inttiä ja sisua!... ei ole entisistä milläänkään! Saadaanpa nähdä, miten tuo itsensä tällä kertaa taas selvittää.

JAAKO.

Käykö Savela sitte useinkin talossa?

MAILIISA.

Minusta tarpeettoman usein ... ja aivan suotta! Olen sille kerran toisensa jälkeen sanonut, ettei se kauppa kannata! Mutta ei ota tuo vähistä välittääkseen ... vaikka viimeksi juuri tuli puolimiten ulosajetuksi...

SAVELA

(sisään).

Hyvää päivää taloon.

MAILIISA.

Päivää, päivää!

SAVELA

(kättelee).

Hyvää juhannusta ja terveiset kirkosta...

MAILIISA.

Vai kirkosta?... Oletteko tekin tullut jumaliseksi, Savela?... Sitäpä en olisi uskonut.

SAVELA.

Täytyy seurata aikaansa, emäntä!... *(Tervehtii Johanna.)* Täytyy seurata aikaansa... Aika rientää ohitsemme, emäntä!... Aika rientää...

MAILIISA.

Tarttukaa kiinni, Savela!... paljon olette jo ehtinyt ... enemmän voitte vielä ehtiä! — *(Johannalle)* Tuo Savelalle viiniä! *(Johanna menee.)*

SAVELA

(nyökäyttää päätään merkittävästi Johannan jälkeen).

Aika rientää ... aika rientää, emäntä!... Ei saa tuhlata hetkeäkään!

MAILIISA

(kärsimättömästi).

Jättäkää jo tuo!... se on sitä vanhaa virttä.

SAVELA

(pitkään)

Vanhaako?... Erehdytte, emäntä!... Uusi on nuotti, vaikka ette vielä tunne sanoja. *(Johanna sisään, tarjoaa Savelalle.)*

MAILIISA.

Antakaa sitte kuulua!

SAVELA

(tarkastelee Johanna).

Sinäpä vasta olet tullut soreaksi, Johanna! Niin minä mykistyin, kun sinut kirkossa näin... Siinä on tyttöä, siinä!... Ihan vesi kielelle valahtaa...

MAILIISA

(syrjään).

Mitä metkuja sillä taas on mielessä?

JOHANNA

(ujona, nauruaan pidätellen).

Sopii ottaa nyt, Savela!... Ei saa hullutella.

SAVELA.

No piru vie, hulluttelenko minä?... Sanokaa! *(Tartuu Jaakoa käsivarteen, vetäen lähemmäksi.)* Sano sinä, Hallan poika, hulluttelenko minä?... Katso nyt tuota tyttöä ja sano, hulluttelenko!... mitä?

JAAKO

(lyhyesti).

Ei sellainen puhe ole tässä paikallaan.

JOHANNA

(vakavasti).

Savela, ottakaa nyt!... Muuten lasken tuonne pöydälle.

SAVELA

(ottaa lasin).

Suuri kiitos, tyttöseni! *(Maistaa, tunnustelee kielellään, maiskauttelee.)* Ohoh!... onpa se juukelin hyvää!... En sano muuta... Ah! vielä tuo suussa mujottaa! — Herran enkeleitä meistä varmaankin tulisi, jos tällaisella iloliemellä joka päivä kurkkunsa viruttaisi... Ei silloin enää maailmassa pahat kielet palpattelisi!

MAILIISA.

Ja te, Savela, olisitte puhdas ja viaton kuin äsken syntynyt lapsi ... sillä ettehän te vähään tyytyisi!

SAVELA

(kohottaa tyhjää lasiaan).

Kuule Johanna!... tuo minulle lasi lisää ... että pääsen vielä enemmän siihen puhtauden ja viattomuuden makuun.

MAILIISA

(nauraen).

Sitä te tosiaan kaipaattekin! — *(Johannalle)* Tuo Savelalle lisää.

JOHANNA.

Kyllä tuon. *(Menee.)*

SAVELA

(Mailiisalle salavihkaa).

Siinä taisi äsken olla arka paikka...? *(nyökäyttää päätään Jaakoon, merkitsevästi)* vai kuinka?

MAILIISA.

On teillä teidän elkeenne! — No, mitä teillä tänään oikeastaan on korvan takana?

SAVELA.

Annan teille hyvän neuvon, joka ei maksa mitään.

MAILIISA.

Maksaako edes vaivan kuunnella?

JOHANNA

(sisään, tarjoo Savelalle).

Tässä olisi lisää teille, Savela ... sopii ottaa!

SAVELA

(Johannalle).

Kas, kas vaan! Pianpa sinä jouduitkin!... Näppärä emäntä sinusta tulee ... niin helkkarin näppärä! *(Johanna menee ikkunan luo, katselee ulos.)* — Onneksenne, emäntä!... ja hyvän neuvoni menestykseksi! *(Juo, laskee lasinsa pöydälle.)*

MAILIISA

(oikaisten).

Niin ... ja halvan! muistakaa se! Miten kuuluu tuo hyvä ja halpa neuvo?

SAVELA

(varjostaen kädellään, puoliksi kuiskaten).

Menkää naimisiin, emäntä!... mitä pikemmin, sen parempi.

MAILIISA

(nauraen).

Siinäkö kaikki?... No, ei teidän totta tosiaan sitä varten olisi kannattanut taloon vaivaantua... Pitäisi teidän se jo vanhastaankin tietää. *(Jaako menee Johannan luo, puhelee silloin tällöin, Johanna vastailee ujosti.)*

SAVELA

(hymyilee viekkaasti).

Erehdytte, emäntä!... *(Torjuen)* En ollenkaan ajatellut itseäni... Olen vaatimaton, en kurota niin korkealle ... tyydyn vähempään... Tarkoitin ainoastaan teidän parastanne, emäntä.

MAILIISA

(huvitettuna).

Minunko parastani...? Miten vaatimaton te tänään olettekaan, Savela! Ja minä kun olen luullut, että te... E-ei! minun täytyy todellakin muuttaa ajatustani teistä ... ja jo tänä päivänä!

SAVELA

(varoittaen).

Älkää kiirehtikö!... Voisitte vielä katua jälestäpäin... Totelkaa neuvoani, ennen kuin se on liian myöhäistä!... *(Kohottaa sormensa.)* Varokaa, emäntä!... jos nuorempi viedään ennen vanhempaa ... varokaa!

MAILIISA.

Johannako!... ja ennen minua...? *(Nauraa.)* Oletteko hullu! *(Jaako menee toiseen ikkunaan, katsoo milloin ulos, milloin Johannaan.)*

SAVELA.

Naurakaa te vaan, ... mutta viimeinen nauru on aina makein.

MAILIISA

(yhä nauraen).

Vai Johanna!... ja kuka hänet sitte ottaisi...? tekö ehkä?

SAVELA

(vakavasti).

Niin minä. Ellei joku toinen ehdi väliin.

MAILIISA

(yllätettynä).

Tekö...?! jo te olette pätkähullu!... Tekö?... *(Nauraa rattoisasti herkeämättä.)* ja Johanna! — *(Äkkiä vakavasti.)* Mitä koiruutta tuo taas on olevinaan?... Tämä menee jo liian pitkälle! Pilallakin on rajansa.

SAVELA.

Enhän minä pilallani... Tarkoitin täyttä totta.

MAILIISA.

Tarkoititteko todellakin...?

SAVELA.

No, tietysti!... Tulin tänne pyytämään Johanna.

MAILIISA

(lyö käsiään yhteen).

Voi tätä matoista maailmaa! — Jo te olette kadottanut järkenne!

SAVELA

(torjuen).

En, en suinkaan!... Olen vain muuttanut mieltä.

MAILIISA

(puoliksi itseksseen).

Siinä oli sittenkin koira kuopattuna...

SAVELA.

Antakaa Johanna minulle, emäntä!... Hän pääsee hyvään oloon ... suuren talon emännäksi.

MAILIISA

(ivallisesti).

No, sitä vartenko Savelaan nyt uutta asuinriipiäkin rakennetaan?

SAVELA.

Ei ole sitte moittimisen varaa ... ei tarvitse Savelassa sitte enää savikopeissa asua...!

MAILIISA.

Vai niin?... No, onneksi olkoon! — Että Johanna te...! Mutta tehän sopisitte melkeinpä isoisäksi hänelle!... Ja lapsihan tuo vielä on ... mitä hänestä naimisiin!

SAVELA.

En tahdo kiirehtiä... Voinhan odottaa siksi, että te, emäntä, itse ensin olette viettänyt häitä. Senpä tähden tulinkin puhumaan asiasta suoraan teille.

MAILIISA.

Parasta on, kun heitätte mielestänne nuo tuollaiset tuumat. Ei niistä mitään synny! Ei Johanna sellaisia asioita vielä ajattelekaan.

SAVELA.

Älkää olko siitä niin varma!... Antakaa, kun ensin saan puhua hänen kanssaan.

MAILIISA

(nopeasti).

Ei nyt!... *(Korjaten)* Ei vielä ainakaan. Sitä minä en salli, en missään tapauksessa!

SAVELA.

Niin, niin ... ymmärtäähän tuon!... Mutta sitte myöhemmin?

MAILIISA.

Hän vaan tulee nauramaan teille vasten naamaa.

SAVELA.

Hän tulee ajattelemaan asiaa ... jos hän on järkevä tyttö. — *(Itsetiedolla)* Ei sellaista oloa joka hetki tarjolla ole!

MAILIISA.

Ei, ei!... eipä tietenkään. — Tehkää muuten kuten tahdotte! mutta ei sanaakaan Johannalle nyt! Muistakaa se!... sillä silloin *(Pyyhkäisee kädellään.)* katkaisen minä heti kaikki tuumat!... ymmärrätkö?

SAVELA

(alistuvasti).

Saahan sitä odottaa ... eihän Johannallakaan vielä ikää liiksi ole, että tuo odotuksesta pahenisi.

MAILIISA

(Johannalle).

Johanna! Siellä sinäkin vaan seisot. Olisi sinun pitänyt ymmärtää edes vieraille kahviakin tuoda.

SAVELA

(Johannalle).

Johanna, odota vähän! Kuule sinä tyttö ... kummanko ennemmin valitset: *(Osoittaa käsillään.)* pivon täydeltä ... näin, vai tyhjää kuivalta? *(Pyyhkäsee kädellään.)*

JOHANNA.

Joko te taas!

SAVELA.

Sano, sano suoraani ... kummanko otat?

JOHANNA.

No!... pivon täydeltä sitte.

SAVELA

(voitonriemuisena).

Sen minä arvasin!... *(Vilkaisee Mailiisaan.)* Arvasin kuin arvasinkin! *(Johannalle)* Sinä olet järkevä tyttö ... tiesinhän sen.

JOHANNA.

Mutta mitä te sillä oikeastaan tarkoitatte?

MAILIISA.

Älä siinä turhia kysele! Joudu tuomaan kahvia!

SAVELA.

Ei, ei vielä! *(Asettuu Johannan eteen, katselee häntä.)* Kuule nyt, Johanna! Sinä olet ... järkevä tyttö! Ajattele nyt asiaa siksi kunnes taas palaan ... ja koeta arvata... *(Nipistää Johannaa leuasta.)* Sinä et ole niinkään tuhma ... koeta arvata!

JOHANNA

(väistää hämillään).

Liian vaikeata ... en minä osaa...

SAVELA.

Koeta, koeta!... hyvästi nyt! *(Kättelee Johannaa.)* ... Kysyn sitte ensi kerralla. — *(Mailiisalle, ojentaen kätensä)* Hyvästi taas täksi kertaa!... ja muistakaa neuvoni!

MAILIISA.

Kovinpa kiireelliseksi te, Savela, olettekin tullut! Hetihän tässä jo tulee kahvikin, odottakaahan nyt vähäisen!

SAVELA.

Minä teidän kahvistanne viis'!... se karaa vatsaan. Juon tuosta lasini tyhjiin. *(Juo.)* Ah!... tämä vasta poikaa on! — *(Jaakolle, kättelee)* Hyvästi, Hallan poika! pitää takoa!... niin kauan kuin rauta on kuuma...

JAAKO.

Mitä te sillä tarkoitatte?

SAVELA

(vilkauttaa silmää, yskiskelee merkitsevästi, menee ovelle; kääntyy vielä, Mailiisalle).

Olin vähällä unohtaa sanoa, että minulla nyt onkin sellainen tamma, joka pystyy vetämään vertoja vaikka teidän Punille.

MAILIISA.

Se on valhe, se!

SAVELA.

Tulkaa katsomaan, ellette muuten usko! Hevonen on ... ja hyvä! Ostin sen tuonaan markkinoilta. On sillä näköä, jos on kokoakin... Vie se Punista voiton.

MAILIISA.

Sen minä tahtoisin nähdä!... Vai voiton Punista? sellainen markkinakoni! Kunpa ei vaan olisi pattia koivessa!

SAVELA.

Markkinakoniko?... Ei niinkään! — Tulkaa katsomaan, tulkaa katsomaan niin saatte nähdä.

MAILIISA.

Mennään vaan! — *(Ovessa, kääntyy)* Etkö sinäkin, Jaako, tule mukaan? *(Savela menee.)*

JAAKO.

En välitä hänen hevosistaan.

MAILIISA

(Johannalle).

Toimita sinä sillä aikaa kahvit! *(Menee.)*

JAAKO

(Johannalle).

Johanna, älä mene!... En tiedä, saanko enää tänään puhella kanssasi ... näin kahden.

JONANNA

(arasti).

Mutta kyllä vaan minun täytyy...

JAAKO.

Odota, Johanna, vähäsen vaan ... saat sitte mennä. *(Tarttuu Johannan käteen.)* Johanna ... sinä tiedät, miksi tänään tulin tänne...? — Sinä tiedät sen?

JOHANNA

(ujosti).

Tiedän...

JAAKO.

En aikonut vielä tänään puhua sinulle ... mutta minä en voi lähteä täältä ennen kuin minulla on jokin varmuus sinusta ... siitä, miten sinä ajattelet ja tunnet... En voi jättää sitä enää tuonnemmaksi! Se tekisi oloni yhtä puolinaiseksi ja epämääräiseksi kuin mitä se nyt viime viikkoina on ollut. — *(Liikutettuna)* Johanna ... voitko...? tahdotko tulla minulle?... vaimokseni, Johanna...?

JOHANNA

(katsoo liikutettuna ylös).

Minä tahdon...

*** JAAKO.**

Uskallatko sinä uskoa itsesi minulle ... koko elämäksesi, Johanna...?

*** JOHANNA**

(ojentaa molemmat kätensä, vakuutuksella).

Uskallan ... sillä minä luotan sinuun, Jaako.

*** JAAKO**

(sydämellisesti).

Johanna!... Jumala suokoon, että ansaitsisin sinun luottamuksesi.

*** JOHANNA**

(herkästi).

Jaako...

JAAKO.

Johanna!... Tiedätkö mikä riemu valtaa mieleni! Johanna, rakkaani!... Tahtoisin viedä sinut mukanani nyt heti, kotiini Hallaan! — Sillä tulethan sinä sinne?... Hallaan, Johanna?

JOHANNA.

Tulenhän minä ... *(Ujosti hymyillen)* jos sinä vaan tahdot...

JAAKO.

Minäkö tahdon?... Tahdonhan minä, sitä juuri tahdonkin, tyttöseni! — Ja sinä opit pitämään Hallaa kotinasi...? tulet sinne mukautumaan...?

JOHANNA.

Kyllä varmaankin!

JAAKO

(kietoo kätensä suojelevasti Johannan ympärille).

Johanna, ... sinä minun omani ... miten armas sinä olet! — Tule, Johanna!... Käykäämme tuonne *(Osoittaa)* pitkin laineilevaa niityn viertä ... tuonne koivujen siimekseen! Siellä istumme nuorelle nurmikolle ja kerromme toinen toisillemme itsestämme ja elämästämme ... suunnittelemme tulevaa, yhteistä elämäämme omassa kodissa, Hallassa... Tule, Johanna ... sinne, missä luonto yhtyy oman rintamme riemuun ... tule!

JOHANNA

(vastustaen).

Ei, ei.. Jaako, ei!... Joku saattaisi nähdä!

JAAKO.

Antaa heidän nähdä!... Mitä me muista! Me kaksi, me riitämme toisillemme. Tule nyt vaan! Täällä sisällä tuntuu liian ahtaalta.

JOHANNA.

Jaako ... älä! Laske minut!... Minä en uskalla, en!

JAAKO.

Pelkäätkö sinä? Ei sinun tarvitse huolehtia! Kyllä minä ne asiat selvitän... Jo tänään pyydän minä sinua äidiltäsi.

JOHANNA

(sävähtää).

Ei, ei!... Se ei saa tapahtua, ei saa! Ei millään muotoa.

JAAKO

(rauhottaen).

Johanna, tynny! — *(Vakavasti)* Kuule nyt, Johanna, mitä sanon: Sinun täytyy luottaa minuun, Johanna ... täydellisesti!... Ja minä selvitän kaikki, ettei satu mitään väärinkäsityksiä ja ikävyyksiä ... ymmärrätkö?

JOHANNA

(rukoilevasti).

Jaako ... ei vielä ... ei nyt ... ei tänään vielä...

JAAKO.

Minun täytyy, ... Johanna.

JOHANNA.

Jaako ... minä rukoilin sinua ... ei tänään vielä. Katso, tämä kaikki tuli minulle niin äkkiä ... niin odottamatta. Ja nyt minä tahtoisin saada rauhassa, häiriintymättä muistella tätä päivää...

JAAKO

(hellästi).

Oma, pieni kultani...

JOHANNA

(pyytäen).

Jaako ... odota vielä jonkun aikaa...

JAAKO

(hellästi).

Minä odotan ... koska niin tahdot. — Mutta kuule, Johanna! Älä anna minun kauan odottaa...! Minä tulen kaipaamaan sinua paljon... Minä tarvitsen sinua ... taloni odottaa emäntää ... minä odotan sinua, Johanna!

MAILIISA

(ääni ulkoa).

Ja sitte ajamme kilpaa!... Olkoon menneeksi!... Ja Puni vie voiton ... sen saatte nähdä!

JOHANNA

(pelästyen).

Hyvä Jumala!... Hän voisi huomata jotain..

JAAKO.

Älä pelkää ... osaan minä peitellä.

JOHANNA.

Jaako... *(Juoksee ulos, Jaako käy edestakaisin.)*

MAILIISA

(sisään).

Ei se niin hullumpi hevonen ollutkaan!... Oli sitä Savelaa taas onnestanut noissa kaupoissa. Mutta eipä vaan sanonut, paljonko oli maksanut ... se vanha kettu!... Sellainen irvihammas koko mies!... Tekisi mieleni ravistaa sitä oikein aika tavalla ... senkin siunattu veijari, savisorkka! sanon vieläkin.

JAAKO

(hymähtäen, kevyesti).

Mitenkä Savela sinut noin on vihoittanut?

MAILIISA

(harmistuneena).

Eikö vaan tuo mies iske hampaitaan joka asiaan ... väännä ja käännä! että lopulta ei tiedä, irvisteleekö tuo, vai puhuuko tosissaan. — *(Hyvillään)* Mutta sainpa sentään sitä taas pistetyksi kerrankin, sain kuin sainkin! *(Nauraen)* Haukuin sen tamman pahanpäiväisesti ja kehasin meidän Punia, ja se sitä näytti harmivan! Enemmän olisi vielä tarvinnut!

JAAKO

(huvitettuna).

Kylläpä sinä osaat! — *(Kevyesti)* Voi meitä mies parkoja! Mikä meidät lopulta perii?

MAILIISA

(keimaillen).

Kiusaus ... ja lankeemus...!

JAAKO

Sitte ei auta muu kuin pako.

MAILIISA

(riemuiten).

Liian myöhäistä, liian myöhäistä! — Annoin jo riisua oriisi valjaista ja viedä talliin.

JAAKO.

Siinäkö kiusaus?

MAILIISA.

Niin!... ja lankeemus seuraa: sillä nyt sinä jäät tänne!...

JAAKO.

Minä alistun.

MAILIISA

(asettuu Jaakon eteen, aistillisesti).

Ja saat viettää täällä koko päivän ja illan ... ja yön... Tuonne peräkamariin saat sinä mennä nukkumaan ... sinne, ellet pelkää tonttuja... Niitä voi sattua näin juhannusöinä ... ja silloin ... saattaa käydä kuinka tahansa...

JAAKO

(väistää, kiusaantuneena).

Kyllä minun sittenkin vaan on lähdettävä kotiin.

MAILIISA.

Pelkäätkö, vai...? — Sinä pelkää...! *(Nauraa.)* — Mutta äskenhän sinä juuri lupasit jäädä tänne! Oletpa sinä oikukas! Tuskin olet taloon päässyt, niin yks' kaks' taas heti matkaan!... ja vielä juhannuspäivänä. — E- -ei! Ei sinua nyt täältä päästetä! Et sinä Sillankorvasta niin vähillä suoriudu, tiedä se!

JAAKO

(puoliksi itseksseen).

Jo tuli mutka matkaan!

MAILIISA

(toimeliaasti).

Ja tänään katselemme kaikki pelot ja niityt, käymme tuonne takamaille asti. Saatpa nähdä, miten siellä vielä on paljon alaa, minkä voisi ottaa pelloksi, jos niin mieli. — Niin, Jaako!... Saat kerrankin nähdä, miltä Sillankorva keskikesällä näyttää! — Mutta eikö jo ala tuo kahvikin kuulua? Missä ne taas kuhnailevat? *(Huutaa ovesta.)* Hei, hei!... väki hoi!... Tuokaa nyt jo se kahvi!

KOLMAS NÄYTÖS.

Juhannuksen jälkeinen päivä. Vaihteleva sää: milloin kirkas auringonpaiste, milloin taas pilveilee. Tupa sama kuin ensimmäisessä; koivunoksilla lehditettynä juhannukseksi (lehviä ikkunan- ja ovenpielissä ja orsista riippumassa sekä hienoksi hakattua katajanhakoa siroteltuna pitkin lattiaa).

JOHANNA

(liikkuu levottomana tuvassa, menee ikkunaan, katsoo ulos).

Ei ketään kuulu... Missä Kreetakin mahtaa oleskella? *(Kääntyy.)* ** En saa missään rauhaa ... välistä olen niin levoton ... ja minut valtaa kauhea pelko... Mutta sitte taas ... voin istua samassa paikassa hetken toisensa jälkeen ... tunnen itseni niin iloiseksi ... tai en iloiseksikaan ... mieleni on kuin hartaassa rukouksessa ... toivon, toivon ... ja tunnen itsessäni kuin täytyisi minun silloin tulla paremmaksi ihmiseksi. **

JAAKO

(nopeasti oikealta).

Johanna! Viimeinkin löydän sinut täältä! *(Tarttuu Johannaan, kiihkeästi.)* Johanna, tiedätkö sinä, mitä olet tehnyt minulle?

JOHANNA.

Jaako ... älä, älä...

JAAKO

(jatkaa).

Sinä olet karttanut minua, paennut minua, Johanna! En koko eiliseen, pitkään iltapäivään, enkä tänään ole saanut nähdä sinua, saati sitte puhua kanssasi. Jos olisin voinut aavistaa tämän, en olisi sittenkään vaan jäänyt tänne.

*** JOHANNA.**

Jaako ... enhän minä voinut...

*** JAAKO**

(jatkaa).

Olin toivonut, että sentään joskus olisin saanut hetken puhella kanssasi ... tai ainakin saanut katsella sinua...

JOHANNA.

Luuletko sinä ... että minä enää sen jälkeen, mitä eilen tapahtui välillämme, välinpitämättömänä olisin voinut olla mukana siinä ... ilman että jokainen heti koko olostani olisi päässyt salaisuutemme perille.

JAAKO.

En tullut sitä ajatelleeksi. — *(Kiusaantuneena)* Mutta minua tämä on kiusannut!... Monasti olen jo ollut vähällä menettää malttini. En voi sietää enää kauempaa tätä menoa, en jaksa enää teeskennellä, enkä tahdo antaa aihetta kiusalliseen väärinymmärrykseen. — Tuolla olen nyt juossut pelot ja niityt, aitat ja navetat... Minun on täytyntä koettaa keksiä jotain vastaukseksi, samalla kuin ajatukseni ovat olleet aivan toisaalla ... sinun luonasi täällä. — Näin ei voi jatkaa kauemmin, ei saa! Meidän täytyy ilmaista välimme!... käsitähän sen?

JOHANNA.

Jaako, minä en uskalla ... minua niin peloittaa...

JAAKO.

Sinun täytyy koettaa voittaa tuo pelkosi. Johanna!... sinun täytyy! Muu ei auta.

JOHANNA.

Odotetaan vielä! Jaako, minä pyydän sinua: Odotetaan vielä...

JAAKO.

Se ei käy laatuun! Minun täytyisi silloin yhä vaan ylläpitää tätä kiusallista asemaa, kierrellä ja kaarrella. Ei! en voi enää kauempaa!... se on minulle vasten luontoa. — Olen aina tottunut käymään asioihin suoraan käsiksi. Miksi nyt kulkisin kiertoteitä siinä, mikä koskee lähimmin minua itseäni kuin mikään muu aiemmin? — * Istu tähän viereeni, että saan sinulle puhua... Johanna, meidän kahden välillä ei saa olla mitään salattua ... ymmärrätkö? *

*** JOHANNA.**

Niin ... meidän täytyy luottaa toisiimme.

JAAKO.

Luottaa ja uskoa toisiimme... Johanna! — No, niin! Kuten tiedät jätti isäukko minulle talon viime syksynä... Eihän emännätön talo pitkälle riitä!... ja niinpä aloin minäkin katsoa emäntää talooni. Siinä mielessä satuin tänne Sillankorvaankin ... sinä tiedät?

*** JOHANNA.**

Niin...

*** JAAKO**

(jatkaa).

No niin! Äitisi antoi minun ymmärtää, ettei hän jätä taloan, eikä aio asettua vieraaseen oloon... Niin aloin epäröidä... Silloin satuit sinä tielleni... Näin koko olentosi armaan sulon... En muistanut enää ajatella yksinomaan vaan taloa ... minulle selkeni aivan kuin itsestään, että sinä!... juuri sinä olit se ihminen, jota minä tarvitsin ja kaipasinkin itseäni varten.

*** JOHANNA**

(liikutettuna).

Jaako! sinä...

*** JAAKO.**

Enkä minä nyt enää osaa ajatella oloani ilman sinua, Johanna! Ja jos minun nyt vielä epämääräisesti täytyisi jättää sinut tänne, nousee koko luontoni sitä vastaan.

*** JOHANNA.**

Jaako ... meidän täytyy mukautua siihen vielä toistaiseksi...

JAAKO

(keskeyttää).

Johanna, sinun pitäisi toki käsittää...

*** JOHANNA.**

Anna, kun ensin selitän. Näes ... olen siksi vielä nuorikin, etten senkään vuoksi vielä tahtoisi ilmaista väliämme... Tahtoisin säilyttää sen vielä toistaiseksi ... meidän kahden yhteisenä salaisuutena. Se ikäänkuin liittäisi minut lujemmin sinuun...

*** JAAKO**

(hellästi).

Voi sinua...

JOHANNA

(pyytäen).

Jaako ... anna minun vielä olla näin ... niinkuin ennenkin... — Minulla ei nyt ole rohkeutta... Sitte myöhemmin vasta, kun itse olen saanut tuntea ja kokea, mitä ero sinusta merkitsee...

JAAKO.

Johanna, luuletko sitte uskaltavasi...?

JOHANNA.

Kyllä varmaankin! Luulen, että kaipaus ja ero piankin antavat minulle tarvittavan uskalluksen ja rohkeuden kestäämään mitkä vastukset tahansa... Luota siihen!

KREETA

(sisään, Jaako ja Johanna ponnahtavat ylös).

Täälläkö sinä oletkin, Johanna? Tapani kysyi sinua, olisi... *(Hämmentyen)* Ja isäntä...? En ymmärrä...

JOHANNA

(rientää Kreetan luo, peittää käsillä hänen silmänsä).

Ei teidän mitään tarvitsekaan ymmärtää ... eikä liioin nähdäkään ... mutta jotain te sentään saatte kuulla ... jotain hyvin ihmeellistä.

KREETA

(irroittaa itsensä).

Älä siinä tyttö taas vehkeile! — Mitä sinä tarkoitat...?

JOHANNA

(Jaakolle).

Kreetalle me sen kerromme ... mutta ei muille!... ei kenellekään!

KREETA.

Minkä sitte...? sanohan!

JOHANNA.

Katsokaa, Kreetta, me ... *(Katsahtaa Jaakoon.)* ei! en osaa sanoa!

JAAKO.

No, autanko minä?

*** KREETA.**

Ihan minä jo alan pelätä...

JAAKO.

Eihän tässä toki mitään pelkäämistä ole. — No, Johanna...?

JOHANNA.

Niin, nähkää ... me pidämme toisistamme... Kreetta!

*** KREETA.**

Kutka...? *(Katsoo pelästyneenä toisesta toiseen.)* Hyvä Jumala!... Sanokaahan nyt!... Keitä sinä tarkoitat?

*** JOHANNA**

(kärsimättömästi).

No, me ... tietysti!

JAAKO

(tarttuen Johannan käteen).

Me kaksi ... minä ja Johanna.

JOHANNA.

Niin, Jaako ja minä!

KREETA

(säikähtäen).

Jesus siunatkoon! *(Vaipuu penkille istumaan.)* Ettehän vaan tee pilaa minusta?

JOHANNA

(nauraa heleästi).

Mutta Kreeta...! Tehän vasta...

JAAKO

(hymyillen).

Uskokaa te vaan! — Kyllä me pidämme toisistamme. Eikö totta, Johanna?

JOHANNA

(vakuuttaen).

Aivan totta, Kreeta!... ihan totisen totta.

KREETA

(huokaillen).

Että näin piti tapahtuman... Voi taivaan herra! — Mitä sanoo emäntä...?

JOHANNA.

Voi, se on kauheata...!

TAPANI

(sisään).

Siinä sinä oletkin, Johanna! — Nyt on pyhät ohi, eikä sinua enää estä rippikoulukaan, eikä muukaan... Lähdemmekö nyt orivarsaa jalottelemaan?... *(Odottaa.)* No, tuletko sinä?

*** JOHANNA**

(neuvottomana).

Enhän minä nyt...

*** TAPANI.**

Tule nyt vaan vähän ulos maailmalle tuulettumaan! Sinä oletkin muuten ollut vähän nyrpeällä tuulella nyt viime aikoina. Lähde nyt vaan mukana pois täältä kotinurkista, täällä sitä vaan myrtyy ja happensee.

JOHANNA

(katsahtaa Jaakoon).

Ei minua haluta...

TAPANI

(houkutellen).

Ajetaan oikein aika kyytiä! niin että tomu pilvenä takana sauhuaa. Saat itse ajaakin, mennen tullen ... sen minä lupaan. No, tuletko, vai?

KREETA.

Älä sinä Johanna siinä kärty! On hänellä parempaakin ajattelemista kuin kaarestaa hevosilla ympäri lääniä.

TAPANI

(leikillä).

Vai parempaa ajattelemista!... ja Johannalla...? — Jopa jo! kun ei ole vielä edes sulhasistakaan tietoa!

KREETA.

Kukapa tietää senkään taata ... eivät taida nekään niin kaukana olla.

JAAKO

(katsahtaa Johannaan, joka nyökäyttää myöntäen; reippaasti Tapanille).

Niinkuin ei olekaan! — Nähkää, Tapani! Johanna on minun morsiameni.

TAPANI

(tapailten sanoja).

Mi... mitä?... Sinun morsiamesi...?

JAAKO.

Niin juuri.

TAPANI.

Ja Johanna...! Johannako...?

JAAKO.

Juuri Johanna ... eikä kukaan muu!... ymmärrättekö?

KREETA.

Usko sinä vaan!... vaikka se uskomattomalta kuuluu.

TAPANI

(matalaan).

En olisi minä tällaista voinut ajatella...

*** KREETA.**

Voi lapsi parat teitänne! Teidän olisi toki aiemmin pitänyt ymmärtää ... ettei tällaista...

*** JOHANNA.**

Eihän sille itse mitään voi ... eihän sitä tiedä itsekään...

*** JAAKO.**

Eihän sellaista osaa ajatella, ennenkuin vasta jälkeinpäin.

KREETA

(huokaa).

Mitä tästä lopulta tulee? — Ja emäntä...! Hän oli niin varma asiastaan.
Ja nyt...

TAPANI

(raskaasti).

Niin, Mailiisa ... ja talo...

JOHANNA

(hätääntyen).

Voi, voi!... en ymmärrä mitään enää...

KREETA

(juhlallisesti).

Se on Jumalan sormi: Jumala kurittaa emäntää teidän kauttanne. Ihmisen täytyy nöyrtyä ... muuten hän saa rangaistuksensa.

JAAKO

(Johannalle).

Kuule Johanna, mene sinä tuonne salin puoleen... Minun täytyy puhua Tapanin ja Kreetan kanssa. Saattaisi vielä äitisikin tulla ja yllättää meidät yhdessä.

JOHANNA

(säikähtyen).

Hyvä Jumala...!

KREETA

(pelästyen).

Niin, emäntä saattaa tulla minä hetkenä tahansa! — Kyllä minä asetun tuonne ikkunaan tarkkaamaan. *(Istuutuu penkille ikkunan pieleen.)*

JOHANNA

(Kreetalle).

Tehkää niin. — *(Jaakolle, levottomana.)* Ja koska sinä sitte lähdet...?

JAAKO.

En tiedä vielä ... mutta sitä ennen täytyy minun vielä saada puhua kanssasi, Johanna?

JOHANNA.

Kyllä Kreeta sen parhaiten osaa sovittaa!

JAAKO.

No hyvä! — Mene sinä nyt vaan ... ja älä ole huolissasi. Mene nyt!

JOHANNA

(hymyillen, keventyneenä).

Menenhän minä... *(Menee oikealle.)*

JAAKO

(päättävästi).

Minun täytyy tarkemmin neuvotella kanssanne, Tapani ja Kreeta. — Te tunnette parhaiten olosuhteet täällä, ja voitte siis sanoa, mitä meidän nyt on tehtävä?

TAPANI

(Jaakolle).

Jaa- -a! Sen minä sanon: Oletpa sinä pistänyt pääsi kiperään paikkaan! Sillä tiedä!... Mailiisan kanssa ei ole leikkimistä.

KREETA.

Niin ... jos emäntä suuttuu...

TAPANI.

Ja tämä juttu hänet vasta suututtaa, jos mikään!... Sinusta on hän ollut varma ja nyt sinä käännytkin tyttäreen...! Se tulee saamaan hänet raivoihinsa!

JAAKO.

Mutta eihän Mailiisa kuitenkaan olisi jättänyt Sillankorvaa!... Ja mitä minä Hallassa sellaisella emännällä tekisin?

TAPANI

(suuttuneena).

No, se sinun olisi pitänyt jo aiemmin ymmärtää! — Ei suinkaan Mailiisa Sillankorvasta lähde!... se on selvä.

JAAKO.

Se ei sattunut mieleenikään...

TAPANI.

Ei ... ei suinkaan! — Ja nyt jää Sillankorva isännättä ... jää perijättä! — Ajattele sinä, mitä vahinkoa olet saanut aikaan!

JAAKO.

Mitä se minuun kuuluu! Tahdon Johannan vaimokseni ... enkä muuta mitään.

TAPANI

(pitkään).

Vai ei muu sinua liikuta...? — No!... Et tule sitäkään saamaan, mitä tavoittelet. Se on varma, se!

JAAKO

(yllätettynä).

Voisiko hän kieltää Johannan minulta...? Niin pitkälle hän ei sentään voi mennä...

KREETA

(huoaten).

Ei sitä tiedä...

TAPANI.

Ja mikä hänet estäisi?

JAAKO

(kiivaasti).

Minä estän! Sillä ellen saa Johannaa hyvällä, otan minä hänet kuitenkin ... kaikista vastuksista huolimatta! Vien väkipakolla, ellei muu auta!

KREETA.

Siunaa ja varjele!

TAPANI.

Johanna on vielä alaikäinen ... muista se! Jos Mailiisa kieltää suostumuksensa, et sinä mahda siihen mitään.

JAAKO

(kuohuksissa).

Hän voi siis kieltää...? Kuinka meidän silloin käy...? — Ei, ei! Hän ei voi, hän ei saa estää meitä! Hänen täytyy myöntyä, hänen täytyy!

KREETA

(lähestyen).

Ette saa noin kiivastua, isäntä! Älkää tehkö mitään ajattelemattomia!... Älkää ärsyttäkö emäntää!... hän vaan siitä yltyy ja kovenee. — *(Huoaten.)* Ja Johanna parka saa lisää kärsimistä...

JAAKO

(säikähtäen).

Johanna...? Saattaisiko hänelle tapahtua jotain? tohtisiko Mailiisa...?

TAPANI.

Jos häntä vastustetaan, joutuu hän suunniltaan ... ja silloin saattaa hän tehdä mitä tahansa.

JAAKO.

Hyvä Jumala! — Mikä sitte on neuvona?... Sanokaa!

KREETA.

Olkaa varovainen!... ja hillitkää mielenne, isäntä. Johannan tähden minä rukoilen teitä: Olkaa varuillanne! — Teidän täytyy odottaa... Se on ainoa keino! uskokaa minua.

TAPANI

(vakuuttaen).

Niin! se on ainoa keino. — Minä tunnen Mailiisan ... ja voin vakuuttaa sinulle: Tässä ei ole muuta neuvona kuin odottaa.

JAAKO

(raskaasti).

Hyvä Jumala!... miten me sen voimme kestää...?

TAPANI.

Anna sinä Mailiisan ensin pettyä odotuksessaan ja itse alkaa epäillä asiaansa... Sitte myöhemmin vasta voit sinä päästä toiveittesi perille.

JAAKO

(istuu penkillä, pää käden varassa, raskaasti).

Odottaa ... odottaa ... ties' kuinka kauan... Eikä toivoa mitään...

KREETA

(Jaakolle).

Turvatkaa Jumalaan! Hän voi kääntää kaiken hyväksi. — *(Kääntyy, huokaa.)* Lapsi parat!... Minun sydämeni on niin kipeä heidän tähtensä...

TAPANI

(raskaasti huoaten).

Ja minun sydämeni talon tähden...

**** KREETA.**

Niinkuin sillä nyt joku hätä olisi?... talolla!

TAPANI.

Talo tässä onkin kysymyksessä ... juuri talo! Minne se nyt joutuu?... minne? Sano se, jos tiedät!

**** KREETA.**

Sinä ... ja sinun talosi...!

**** TAPANI.**

Et sinä sellaisia ymmärrä! Et ole sinä Sillankorvan maalta peräisin.

**** KREETA.**

Kuten sinä...!

**** TAPANI.**

Vieraasta tulit ... vieraaseen voisit vieläkin mennä, jos niiksi tulee.

**** KREETA.**

Jos Johanna lähtee talosta ... seuraan minä häntä.

TAPANI

(ylenkatseella).

**** Arvasinhan tuon! — (Raskaasti, tuijottaen eteensä.)** Mutta talo...! **** Ei mene Mailiisa naimisiin tämän erän jälkeen ... ja Johannakin joutuu vieraaseen... Kaikki on hukassa ... kaikki! (Menee.)**

JAAKO

Kreeta! minun täytyy vielä saada tavata Johannaa ennen kuin lähden. En uskalla nyt ... olen liika kuohuksissa ja masentunut ... peloittaisin hänet vaan tarpeettomasti. Koettakaa sovittaa niin, että saan puhella hänen kanssaan häiriintymättä. *(Aikoo mennä.)*

KREETA

(toimeliaasti).

Kyllä!... kyllä minä sovitan! Olkaa te, isäntä, vaan levollinen.

MAILIISA

(sisään).

Kas! täällä sinä, Jaako, oletkin! Käväsin jo tallissakin katsomassa, kun puhuit siellä pistäytyväsi.

JAAKO

(peitellen mielenliikutustaan).

Jo minä hetki sitten tulin sieltä.

MAILIISA

(innoissaan).

No, eikö ollutkin vaan kaunis ruis tuolla meidän riihivainiossa?

JAAKO

(hajamielisesti).

Kaunis oli... *(Menee ikkunaan.)*

MAILIISA

(katsoo pitkään Jaakoon).

Eipä tunnu se sinua sen enempää huvittavan.

JAAKO

(väkinäisesti).

Kaunista oli tosiaan ... sopii sitä kehua. Ei Hallassa ainakaan tänä vuonna sellaista tule. — *(Katselee ulos.)* Yhä vaan taivas synkkenee ... taitaa nousta oikein kova ilma.

KREETA

(katsoo ulos, huokaa).

Synkältä näyttää ... ja uhkaavalta... Mutta Jumala antaa taas kirkkaan päivänsä paistaa, kun me häneen turvaamme.

MAILIISA.

Mitä tekin siinä höpistette...!

JAAKO.

Täytyy tästä jo kotiin lähtöäkin ajatella...

MAILIISA.

Vai kotiin lähtöä?... että viitsit puhellakaan!

JAAKO.

Täytyisi ehtiä ennen sadetta ... ettei pahasti kastuisi.

MAILIISA.

No, kyllä siihen muukin neuvo keksitään... Jos pelkääät sateesta pahenevasi, silloin on sinun parasta jäädä tänne pahan ilman pitoon.

*** JAAKO.**

Miten mahtavat työtkin kotona sujua, kun isäntä näin kauan kylässä viipyy... Olisi jo aika kotiutua.

*** MAILIISA.**

Eivät ne työt enää tältä päivältä isännästä paljoa parane! Kun kerran olet näin kauan ollut, on samantekevää, tuletko kotiin illalla vai päivällä.

JAAKO.

Ehtisi sitä sentään tänään vielä töihinkin puuttua, jos heti lähtöä tekisi.

MAILIISA

(harmistuneena).

Mikä tulinen kiire sinulle noin yht'äkkiä on tullut?... Mikä vetovoima siellä kotona on, kun et enää millään tahdo täällä pysyä?

JAAKO

(vältellen).

Eihän minulla mitään ... arvelin vaan, että on tässä jo tullut kyläilyksikin aivan kylliksi.

MAILIISA.

Vai olet sinä jo niin saanut kylliksesi Sillankorvasta...?

JAAKO.

Osaatpa sinä, Mailiisa, kääntää toisen puheet!

MAILIISA.

Sydämen kyllyydestä suu puhuu...

JAAKO

(kiusaantuneena).

Ei kinailla suotta. — Täytyy lähteä sitä orittakin katsomaan: se on aina niin levoton oudoissa paikoissa.

MAILIISA.

Niin hevonen ... kuin isäntäkin!

JAAKO.

Se kun yrittelee pilttuun laitaa pureskella ... täytyy mennä rauhoittamaan...

MAILIISA.

Äskenhän sinä juuri siellä käväisit! — *(Suuttuneena)* On tuo liiallista puuhaa!... että sitä oritta nyt joka tunti pitää katsomassa käydä. En minä vaan yhden elukan takia jaksaisi enkä viitsisi tuollaista peliä pitää!

JAAKO

(jyrkästi).

Mutta minä viitsin. *(Menee nopeasti ulos, paiskaa oven kiinni.)*

MAILIISA

(katsoo Jaakon jälkeen).

Kas vaan!... mahtoiko tuo suuttua? — Mutta jo minua alkoi harmittaa tuo tuollainen... Ajatelkaa nyt, Kreeta! jo tuo oli neljäs tai viides kerta tänä aamuna... Niinkuin sillä oriilla nyt joku hätä olisi! — On se sentään merkillistä... Mikä häneen on mennyt...? Tuossa vaan kulkee edestakaisin ... puhelee ja vastailee jotain aivan umpimähkään...

KREETA

(levottomana).

Mitä te, emäntä, turhia...

MAILIISA

(mieltien).

Jotain siinä sittenkin täytyy olla takana... Alkaisiko hän jänistää...? Mitä tuo äkkinäinen lähtöpuuha muuta merkitsisi...? Ihan se muistuttaa pakoa. — Ja kun oikein ajattelen ... ei ole hän nyt sanallakaan maininnut sen enempää koko naimisesta ... vaikk'ei häneltä tilaisuutta siihen suinkaan ole puuttunut!

KREETA

(pelokkaasti).

Älkää nyt, emäntä... *(Syrjään)* Hyvä Jumala! ihan minä alan vavista pelosta...

MAILIISA

(jatkaa).

* Eikä tullut hän yöllä koputtamaan ovellenikaan ... vaikka olisi hänen toki pitänyt sen verran ymmärtää, täysi miehen! — Olisi hänen sentään pitänyt tehdä jotain valmista näinä päivinä... nyt jos koskaan! * Olisiko hän alkanut katua kauppaansa...? — Mutta mahdotontahan se on!... Onhan täällä Sillankorvassa kaikki, mitä suinkin mies saattaa toivoa. — Kreetta, eihän hän vaan mahtanut suuttua?... Lähtee vielä sitä kyytiä kotiin... Täytyy mennä katsomaan. *(Menee ovellepäin.)*

SAVELA

(sisään).

Hyvää päivää taloon.

MAILIISA

(lyhyesti).

Mikä teidätkin taas tänne lennätti!

KREETA.

Jumal'antakoon.

SAVELA.

Hyvä hevoseni ja paha aavistukseni...

MAILIISA.

Ei minulla ole nyt aikaa teidän kanssanne laverrella.

SAVELA

(siristää silmiään, katselee emäntää).

Eipä taitanut vainuni pettää...

MAILIISA.

Pois nyt kaikki koirankurit!... No! mitä te taas tahdotte?

SAVELA.

Hän on siis vielä talossa...?

MAILIISA.

Kuka hän...? Hallan Jaakoko?... Käykö kateeksi?

SAVELA

(nauraa hihittää).

E- -ei! Osuin siis oikeaan...

MAILIISA.

Ja mitä se teihin kuuluu ... onko hän täällä, vai eikö? — *(Kreetalle)* Kreetta! Missä Johanna on? Siinä hänkin vaan luimii pitkin nurkkia, aika-ihminen! Saisi istua työnsä ääressä.

KREETA.

Tuonne Johanna meni sisäpuolelle ... lähden kutsumaan... *(Menee ovellepäin.)*

MAILIISA

(Kreetalle).

Pitäkää te vaan huolta omista askareistanne!

KREETA

(kääntyy takaisin, mutisten itsekseen).

Ei tässä enää ymmärrä, mitä pitää tehdä... *(Menee ulos.)*

SAVELA.

Tulin vaan kotona ajatelleeksi eilistä sopimustamme tarkemmin ... ja tuumin näin: Mikä estää häntä seuraamasta minun esimerkkiäni...?

MAILIISA

(nauraen).

Teidän esimerkkiänne...? Olette tekin kaunis esimerkki!

SAVELA

(jatkaa).

Mutta tietämättään ... tietysti. Miksi ei hänkin voisi muuttaa mieltä...? Nuoret ovat huikentelevaisia...

MAILIISA.

Mitä...? muuttaa mieltä ... te tarkoitatte...?

SAVELA

(jatkaa).

Ja sentähden on parasta ... että mitä pikemmin menet ja teet asiasta selvän, sitä parempi sinulle. — Ja niin tulin jo heti tänään takaisin.

MAILIISA.

Turha vaiva! sillä siitä ei puhuta tänään sen pitemmälti kuin eilenkään.

SAVELA.

Älkää sanoko ... älkää sanoko! — Mutta myöntänette sentään, että minulla on etuoikeus?... Sillä minä olen ensin puhunut asiasta.

MAILIISA

(ylpeästi).

Mitä etuoikeuksia teillä täällä on?... Teidän on kauniisti tyydyttävä siihen, mitä armosta annetaan ... tai ollaan antamatta ... ja sillä hyvä! — Ja nyt olemme kuitit! *(Kääntyy selin Savelaan, aikoo mennä.)*

SAVELA

(lähenee).

Eipä niinkään! — Odottakaa emäntä, vielä vähäisen!

MAILIISA

(yli olkansa).

En jaksa kuunnella lorujanne!

SAVELA

(lähestyy, tekeytyen nöyräksi).

Pyydän, ettette pane pahaksenne, emäntä ... sanon vaan kaikessa ystävydessä ... sillä luulen, ettei

kukaan uskalla sitä suoraan teille sanoa ... vaikka kaikki sen kyllä huomaavat...

MAILIISA

(kääntyy, jännittyneenä).

No...? mitä sitte?

SAVELA.

Alatte vanheta ... emäntä...

MAILIISA

(suoristautuu, kädet lanteilla).

Teidän rinnallanne olen vielä kuin nuori tyttö! Verratkaapa vaan! — Ja muutama aika sitte oli teillä sama käsitys minusta ... ellen ole sattunut erehtymään...?

SAVELA.

Aivan oikein!... muutama aika sitte!... niin oikein! Ette ole erehtynyt vähääkään, emäntä. — Mutta ... teillä on nyt täysikasvuinen tytär...!

MAILIISA

(ylenkatseella).

Johon te!... vanha mies! olette iskenyt silmäne ... kun minä en teistä huolinut.

SAVELA.

Aivan oikein! — Mutta se ei olekaan pahinta ... mitä teille saattaa tapahtua.

MAILIISA

(halveksivasti).

Löytyisikö sitäkin pahempaa?

SAVELA.

Aivan oikein!... *(Vahingoniloisena, osoittaa.)* että hän!... tuo toinen ... ja tyttärenne iskevät silmänsä toisiinsa!

MAILIISA

(äkkiä, jännittyneenä).

Tiedättekö jotain?...

SAVELA

(pitkään).

Minä...? — Enhän minä ole ollut heitä vahtimassa!... Mutta te, emäntä, kai itse parhaiten tiedätte, jos heillä jotain väliä olisi?

MAILIISA

(nauraa väkinäisesti).

Kaikkea teidän päähänne pistääkin! — *(Erikseen)* Siinäkö siis syy...? Ei, se on mahdotonta!... Olenhan itse aina ollut mukana... *(Hampaittensa välistä, puristetuin nyrkein.)* Mutta auttakoon heitä! jos uskaltavat... — *(Kääntyy Savelaan.)* No, mitä te vielä tahdotte?

SAVELA

(alistuvasti).

Jospa sentään koettaisi puhua Johannalle sitä minunkin asiaani...?

MAILIISA.

Minä en puutu teidän puuhiinne!... saatte itse koettaa onneanne. (*Menee oikealle, huutaa.*) Johanna!

SAVELA

(*lyö polviinsa, nauraa hyvillään.*)

Se naula veti ... arvasinhan tuon! — Kas Johanna! Hyvää päivää.

JOHANNA

(*on tullut sisään.*)

Päivää... Onko teillä asiaa minulle?

SAVELA

(*lähenee.*)

Juuri sinulle, tyttöseni!... Mutta aivan sinä olet kuin kasvanut ja vanhentunut eilisestä!... Ihan sinä olet totinen ja vakavan muotoinen?

JOHANNA

(*pelästyen.*)

Niinkö! — (*Hymyilee väkinäisesti.*) Te olette aina niin lystikäs, ettei teille voi olla nauramatta.

SAVELA.

Kas niin!... noin sinä olet sentään somempi... Pidän aina iloisista ihmisistä. (*Lähenee.*) No...? oletko jo arvannut arvoitukseni?

JOHANNA

(*kysyvästi.*)

Minkä arvoituksen? — (*Nauraen*) En ole muistanutkaan!

SAVELA.

Paha juttu! — (*Tutkivasti*) Onko sinulla sitte ollut niin paljon muuta muistettavaa...?

JOHANNA

(*hämillään.*)

Mitäpä minulla... (*Innoissaan*) Mutta sanokaa nyt uudestaan, Savela! Kyllä koetan arvailla ensi kerraksi!

SAVELA.

Liian myöhäistä arvailla! Sillä nyt saat suoran selityksen. — (*Lähennellen*) Onpa sinusta tullut korea tyttö... Johanna!... niin saakutin korea!

JOHANNA

(*väistää nauraen.*)

Oli sekin arvoitus!

SAVELA.

Älä naura noin! sinä voit saada miesten päät pyörälle... Kunpa vaan et jo olisi saanutkin?

JOHANNA

(jännittyneenä).

Mitä te tarkoittatte...?

SAVELA

(lähennellen).

Sinulla on solakka vartalo ... olet tuores ja koskematon kuin ruusunnuppu... Johanna, sinusta saisi soorean emännän...!

JOHANNA

(väistyy arkana).

Mitä...! Mitä te tarkoittatte...?

SAVELA

(intohimoisesti).

Johanna...! tule minulle ... tule minulle emännäksi!

JOHANNA

(säikähtyen).

Teille!... Teillekö...?

SAVELA

(jatkaa).

Niin, minulle!... Siellä on taloni tyhjänä... Tule sinne emännäksi! Syksyksi valmistuu uusi rakennuskin ... siitä tulee suuri ja komea, komeampi kuin Sillankorva. Ei sinun silloin tarvitse hävetä omistaa, että olet Savelan emäntä.

JOHANNA

(kiihkeästi, torjuen).

Ei, ei! älkää puhuko! en koskaan!

SAVELA

(lauhkeasti).

Johanna, älä sano niin...! Olet nuori vielä ... et ymmärrä omaa parastasi... Ajattele asiaa ... älä päätä vielä!

JOHANNA

(päättävästi).

Ei se parane ajattelemisesta! En voi! enkä tahdo.

SAVELA.

Johanna, ole järkevä! Et sinä missään saa sellaista oloa ... niin suuren talon emännäksi ei päästäkään joka päivä! — Minä olen pitävä sinut kuin kultaa kämmenellä ... saat hallita ja vallita, niin kuin haluat... *(Johanna yrittää lähteä.)* Ei, älä mene!... Ajattele itse, mitä on sinulla täällä sen rinnalla...? mitä olet sinä äitisi talossa? Et mitään, et niin mitään! Minun talossani olet yksin emäntänä...

JOHANNA

(keskeyttäen).

Älkää viitsikö! Ei siitä tule mitään. — Olen sitäpaitsi vielä liian nuorikin...

SAVELA.

Niinpä ajattele asiaa vielä!... En tahdo sinua kiirehtiä ... enkä pakoittaa sinua mitenkään...

MAILIISA

(sisään oikealta).

No...? — *(Johannalle, joka on aikonut lähteä.)* Minne sinä?

SAVELA

(Mailiisalle).

Johanna arvelee olevansa liian nuori ... ettei hänellä vielä ole niin halua...

MAILIISA.

On sitä nuorempaanakin menty! — Mutta jätetään se sikseen nyt tällä kertaa ... hän saa ajatella asiaa... Eihän tässä mitään kiirettä ole! — *(Johannalle)* Saat mennä! *(Johanna vasemmalle.)* — *(Savelalle)* Mitä hän sanoi?

SAVELA.

Hän vastusti ensin kiivaasti. — Ei taida tulla mitään koko puuhasta.

MAILIISA.

Ei se vielä niin taattua ole! — Antaa hänen ensin tottua siihen ajatukseenkin.

SAVELA.

Entä jos siinä sittenkin on tuo toinen tiellä?... Ei se niinkään mahdotonta olisi...

MAILIISA

(jyrkästi).

Siitä asiasta ei ainakaan tule mitään! Sen minä takaan.

SAVELA.

Jos siinä ei kysytäkään teidän mieltänne...?

MAILIISA.

On pakko kysyä! — Mutta kaikkea turhia te uskottelettekin ihmisille!...
Kylläpä te osaatte, senkin vanha veijari!

SAVELA.

Taisinpa osua arkaan paikkaan?

MAILIISA

(uhaten nyrkillään).

Ähää!... huomaatte te raiskan toisen silmässä, vaan ette tiedä, mitä omassanne sattuu olemaan! *(Kreeta tuo puita sisään.)* Mutta jättäkää jo nuo hammastelemiset! Ei minulla ole aikaa, eikä halua niitä kaiket päivää tässä kuunnella!... Ja toimittakaa itsenne nyt jo pois talosta ja heti! *(Kääntää Savelan ovellepäin.)* Nyt te menette! kas noin vaan!

SAVELA.

Kyllä minä sen yskän ymmärrän!... En tahdo minä olla tiellä.

MAILIISA

(hoputtaen).

Mennään nyt! — Tuolla on Hallan Jaakokin tallissa ... saatte nyt näyttää tammaanne hänellekin. *(Ovessa) No, no tulkaa! (Menevät.)*

JAAKO

(sisään oikealta, nopeasti).

Kreeta, missä Johanna on? Kutsukaa hänet heti tänne! heti, kuuletteko!

KREETA

(kiirehtien).

Kyllä, kyllä! Tuolla hän muuten odottaakin... *(Ovella) Menen tuonne emäntää viivyttämään. — Mutta olkaa varoillanne! herran tähden ... olkaa varoillanne, isäntä! Muistakaa se. — (Johannalle, joka on tulossa sisään.) Kas, siinä sinä jo oletkin! (Menee.)*

JAAKO

(Johannaa vastaan).

Johanna!... sinä Johanna! *(Tarttuu Johannan käsiin, vetää etualalle.)*

JOHANNA.

Jaako...

JAAKO.

Mitä...! oletko itkenyt?

JOHANNA.

Tiedätkö millä asioilla Savela täällä nykyään liikkuu?

JAAKO.

Mitä me hänestä!... eivät ne meitä koske, hänen asiansa! — Meillä on jo kylliksi omistamme.

JOHANNA.

Koskevat ne enemmän kuin luuletkaan... Hän tavoittelee minua.

JAAKO

(naurahtaa).

Sinua...? Mitä hullua!... eihän siitä tule mitään.

JOHANNA

(korostaen).

Mutta jos minut yritetäänkin näyttää hänelle?

JAAKO.

Yritetään näyttää...? sinut?

JOHANNA

(nyökäyttää päätään).

Niin...

JAAKO.

Ja hänelle...! (*Tempaa Johannan syliinsä.*) Ei koskaan!... niin kauan kuin minussa miestä on.

JOHANNA

(*purskahtaa itkuun.*)

Jaako... Jaako!... voi Jaako...

JAAKO

(*silittää hänen hiuksiaan, hellästi.*)

Oma, rakas kulta ... älä nyt itke... Johanna, rauhoituhan! — Nyt me istumme tähän penkille ja puhumme järkevästi. (*Istuutuvat.*) — Kuule Johanna, ei suinkaan äitisi tarkoittanut, että sinä ottaisit Savelan?... Siinä sinä olet erehtynyt ... aivan varmaan?

JOHANNA.

En tiedä oikein ... hän sanoi, että minä saisin ajatella asiaa ... vaikka heti olin aivan jyrkästi kieltänyt Savelalle.

JAAKO.

Ei suinkaan hän aio pakoittaa sinua?

JOHANNA

(*varmasti.*)

Hän ei voi pakoittaa minua mihinkään ... ellen itse suostu. Ja suostumaan he eivät minua saa!... eivät millään.

*** JAAKO.**

Uljas tyttöni!... sinä uskallat asettua äitiäsi vastaan?

*** JOHANNA.**

Uskallan!... kun se koskee meitä molempia.

JAAKO

(*suojelevasti.*)

Oma kultani...! — Mutta, Johanna, oletko sinä ajatellut, kuinka voimme tästä lähtien tavata toisemme?... Enhän voi enää tulla tännekään ... ja niin täytyy meidän kohdata toisemme salaa...

JOHANNA

(*innokkaana, luottavaisesti.*)

Kreeta auttaa meitä ... ja Tapanin minä kyllä saan puolelleni. Hänen kauttaan voit sinä saada ja lähettää tietoja hänen kaupunkimatkoillaan ... ja sitte voimme aina kohdata toisemme jossain täällä lähellä sekä sunnuntaisin kirkolla.

JAAKO

(*hellästi.*)

Voi sinua!... kuinka selvältä ja luonnolliselta se sinusta näyttää. — (*Kiihtyy*) Mutta oletko sinä ajatellut, Johanna, että näin tulee jatkumaan viikosta viikkoon, kuukaudesta toiseen ... vuoden, kaksi ja kauemminkin vielä! että elämme sittenkin ilman toivon kipinää... Luuletko sinä, että me tätä kestämmme näin tyyneästi ja levollisesti kuin mitä nyt tässä puhelemme...?

*** JOHANNA**

(*siirtyen lähemmäksi, tuskallisesti.*)

Jaako...

*** JAAKO**

(kiihkeämmin).

Ja joka kerta, kun tapaan sinut, täytyy minun ajatella: Heti, heti taas on erottava!... ja jätettävä sinut epätietoisena siitä, koska jälleen taas saan sinut kohdata, puhella kanssasi, pitää näin kättäsi, katsoa sinua silmiisi... Tiedätkö, Johanna, mitä tuo kaikki merkitsee?... mitä tuskaa ja epäröintiä se herättää mielessä!

JOHANNA.

Jaako!... älä puhu noin! — *(Rohkaisevasti)* Katso ... meidän täytyy uskoa tulevaisuuteen, meidän täytyy!... Muuten olemme hukassa. — Jaako, rakas! minä rukoilen sinua: Ole rohkea ja luottavainen!... minun tähteni, Jaako!... meidän molempien tähden...

JAAKO

(pyyhkäsee kädellä otsaansa).

Johanna ... minä koetan ... minä koetan. *(Nousee, menee ikkunaan.)*

JOHANNA

(herkästi).

Jaako...!

JAAKO

(kääntyy takaisin).

Ja nyt!... meidän täytyy erota!... Johanna! *(Ojentaa kätensä.)*

JOHANNA

(tarttuu hänen käsiinsä, tuskallisesti).

Ei! ei vielä!... Jaako, ei vielä...

JAAKO.

Johanna!... omani, rakkaani!... Näetkö nyt itsekin, miten vaikeata on erota!

*** JOHANNA.**

Minä en kestä tätä...! en voi!... en voi...

*** JAAKO.**

Johanna... Johanna...

JOHANNA

(kohottaa päänsä, äkkiä).

Ei!... me emme saa olla heikkoja! Nyt!... meidän täytyy! *(Koettaa irroittautua.)* Jaako ... laske minut...

JAAKO

(kiihkeästi).

Minä en voi! en voi erota sinusta... Johanna!

*** JOHANNA**

(silittää hänen otsaansa).

Rauhoitu, Jaako!... ei niin!... päästä minut nyt ... päästä!

JAAKO.

Ei vielä... Johanna!

JOHANNA.

Jaako...! minä rukoilen sinua ... älä tee eroa minulle liian vaikeaksi... Jaako! minun täytyy ... nyt!
(*Irroitautuu.*)

JAAKO

(*ojentaa kätensä.*)

Johanna ... omani...

JOHANNA

(*väistyy, torjuen.*)

Ei! ei, ei, Jaako!... ei enää!... (*Seisovat vastakkain, jonkun matkaa toisistaan.*)

MAILIISA

(*sisään, tuimasti.*)

Mitä nyt! (*Johanna kirkasee, aikoen paeta.*) Seis! ei askeltakaan!...
Mitä tämä tietää?

JAAKO

(*Johannalle.*)

Nyt täytyy ilmaista kaikki, muu ei auta.

*** MAILIISA**

(*Johannalle.*)

No...? Etkö saa suutasi auki?... vai! Siinä sinä seisot kuin kiinni naulattuna!

*** JOHANNA**

(*hiljaa.*)

Hyvä Jumala, mikä nyt on edessä?

JAAKO

(*asettuu suojelevasti Johannan eteen.*)

Älä pelkää, Johanna, kyllä minä tämän selvitän.

MAILIISA

(*tiukasti.*)

Eikö tule vastausta?... vai mitä!... Kuinka kauan pitää minun odottaa?

KREETA

(*sisään hengästyneenä.*)

Siunaa ja varjele! (*Vaipuu penkille, painaen kädellä rintaansa.*)

JAAKO

(*reippaasti.*)

Asia on niin ... että minä ja Johanna, me pidämme toisistamme ... ja minä...

MAILIISA

(pitkään).

Vai niin...! vai sinä...?

JAAKO

(jatkaa).

Ja minä pyydän: Anna minulle Johanna, vaimokseni!

MAILIISA

(kuohuksissa).

Vai sinulle...? sinulle! — En! en ikinä!

KREETA.

Hyvä Jumala!... emäntä!

JOHANNA

(tarttuu Jaakoa takaa käsivarteen).

Jaako...

JAAKO

(pidättäen kiihtymystään).

Sinä siis kiellät?... millä oikeudella?... minkä tähden...

MAILIISA

(hampaittensa välistä).

Millä oikeudella...! minkä tähden! Vielä sitä kysyt, sinä mairittelija! sinä simasuu! senkin vehkeilijä!

JAAKO.

Älä anna kiukun soaista itseäsi!... Minä rukoilen sinua: Älä tee meitä onnettomiksi! Anna meidän mennä yhteen hyvällä!

KREETA.

Emäntä ... antakaa suostumuksenne!

JOHANNA

(asettuu Jaakon rinnalle).

Niin, antakaa...! Minä pyydän ja rukoilen.

MAILIISA

(Johannalle, tiukasti).

Sinua siinä vielä tarvitaan! Laita itsesi pois täältä, tuonne peräkamariin! ja heti!... kuuletko?

JOHANNA

(päättävästi).

Minä en mene! Minun paikkani on tässä.

MAILIISA.

Sinä menet nyt!... tai muuten käy sinun huonosti... (*Lähenee uhkaavasti.*)

JAAKO

(*asettuu eteen, Johannalle.*)

Mene nyt! (*Tarttuu hänen käsiinsä, katsoen lujasti silmiin.*) Johanna!
Me emme luovu toisistamme! tapahtukoon mitä tahansa!... Jää hyvästi!

JOHANNA

(*alttiisti.*)

Jaako...

MAILIISA

(*polkee jalkaa.*)

Totteletko siinä! (*Johanna menee oikealle.*)

KREETA.

Älkää noin kovuudella heitä rangaisko! — Lapsi parka! (*Yrittää seurata.*)

MAILIISA.

Pysykää alallanne!

KREETA

(*kääntyy takaisin.*)

Siunatkoon!... En minä enää ymmärrä...

JAAKO

(*kuohuksissa, hillitysti.*)

Minä kysyn vielä kerran... Annatko minulle Johannan...?

MAILIISA.

Etkö jo kuullut!... (*Polkien jalkaa.*) En ikinä!... en ikinä!

JAAKO.

Sinä saatat meidät epätoivoon... Älä ole noin kova...! Minä rukoilen sinua: Ajattele hiukan Johanna ... armahda häntä! ja anna hänet minulle!... Sääli toki omaa lastasi ... vaikk'et minua säälisikään...

KREETA.

Älkää paaduttako sydäntänne omalle lapsellenne, säälikää häntä...!

MAILIISA.

Säälikää jo vaivojanne! — (*Asettuen Jaakon eteen.*) Ja sinä!... sinä viekastelija! (*Osoittaen ovea.*) Ulos minun talostani! ulos heti paikalla!... Äläkä astu jalallasi enää toisten tämän kynnyksen yli!... muista se.

KREETA.

Armahtakaa heitä...! emäntä. (*Istuutuu sivummalle itkien.*)

JAAKO

(*kiihtyy.*)

Sinä et siis suostu...? sinä kiellät minulta Johannan?... No hyvä! Tiedä siis myös: Minä en luovu Johannasta niin kauan kuin minussa pisarakin elinvoimaa sykähtelee... Me olemme toinen toisellemme

koko elämäksemme lupautuneet ... ja tämän lupauksen me myös pidämme pyhänä kaikista vastuksista huolimatta. Ja sinä päivänä, jolloin sinun valtasi hänen ylitsensä loppuu, tulen minä ja otan hänet omakseni.

MAILIISA.

Säästä lorusi! — Sinä menet nyt, äläkä tule enää ikinä minun silmiäni eteen!

JAAKO

(kuohuksissa).

Minä menen ... ja jätän sinut... Iloitse ja nauti työstäsi!... ** Tuossa on sinulla Johanna joka päivä oleva silmäisi edessä elävänä todisteena ... voitko sinä päivä päivältä katsoa, miten hän nääntymistään nääntyy?... Rohkenetko sinä paaduttaa mielesi hänen sanattoman tuskansa ja kärsimyksensä edessä ... ilman että se sinua alati soimaa?... ** — *(Tukahtuneella äänellä.)* Jää hyvästi!... ja elä niin onnellisena kuin omalta mieleltäsi voit... *(Poistuu kiivaasti.)*

MAILIISA

(on aikonut keskeyttää, jää hämmästyneenä kuuntelemaan; havahtuu vasta, kun ovi lyö kiinni; puoliksi Kreetaan kääntyen).

** Hän uskaltaa! hän uskaltaa syyttää tuollaista pötyä minulle vasten kasvoja ... minulle? minun omassa talossani!... Vielä tuo on hävytönkin kaiken muun lisäksi! — Onpa sekin mies!... eikö hän itse tullut tänne minua liehakoimaan?... ja juuri minua!... minäkö hänet tänne kutsuin, vai?... Käskinkö minä hänen iskeä silmänsä tuollaiseen ruikuttelevaan raukkaan?... Onko sekin minun syyni muka?... Nyt näkee, mitä siitä seuraa, ja nähköön! — Minäkö tässä annan pettää ja pilkata itseäni mielin määrin? Minäkö tässä rupean ihmisten naurun alaiseksi?... Tässä minun vaan pitäisi sanoa: Kiitos kaunis ja amen! Mutta ei! siitä kaupasta ei tulekaan mitään! sen sanon minä... Vielä minä olen Sillankorvan Mailiisa, sama kuin ennen... Ja tuolle miehelle minä koston, koston samalla mitalla kuin hänkin on minua loukannut ja nöyryyttänyt... *(Hampaitensa välistä)* Senkin vehkeilijä! ja mielistelijä! ** Kyllä minä sinulle näytän! Vielä sinä tunnet, ketä olet loukannut!... tunnet sen omassa lihassasi... Ei pidä sinulla oleman ilon päivää siitä, että olet minua pettänyt! minua, Sillankorvan Mailiisaa!

NELJÄS NÄYTÖS.

Sama tupa; lehdet poistettu. — Syksyisen harmaa iltapäivä lokakuussa, lopulta alkaa heikosti hämärtää. Äänettömyys.

JOHANNA

(istuu kangastuolissa, pää käsien varassa; huokaa syvään, antaa käsiensä hervotonna vaipua).

En jaksa enää ... olen väsynyt ... niin väsynyt... Olisi jo edes ilta, että loppuisi tämäkin päivä!

KREETA

(istuu sukankutimineen ikkunan pielessä, korjaa väliin tulta; vilkaisee aina tavan takaa Johannaan).

Lapsi raukka! jätä nyt tuo kutominen jo ... sinä väsyit vaan... Ja mitä tuolla kankaallakaan sen kiireempää on ... päivä sinne tai tänne, saman tekevää tuo!

JOHANNA.

Saa siinä kutoessa edes päivän kulumaan ... se hyvä sillä! — Tässä minä nyt olen istunut ja kutonut koko armaan suven ... päivästä päivään, viikosta viikkoon, kuukaudesta toiseen... *(Huokaa syvään).* Ooh... kuinka ne päivät ovat olleet pitkiä ... loppumattoman pitkiä...! — On jo syksy ... yhtä ja samaa, yhtä ja samaa päivästä toiseen...! Tulee talvi ... samaa samaa aina vaan...! ** Eikö tämä sitte koskaan loppu?... minä en kestä enää... *(Purskahtaa itkuun, painaa päänsä alas.)* **

** **KREETA**

(lohdutellen).

Joko sinä taas itket?... Johanna ... mitä tuo tuollainen on! Et saa jättää itseäsi noin suremaan ... et saa!

**** JOHANNA.**

Oi, Kreetta!... minun on niin vaikeata olla ... niin vaikeata.

KREETA.

**** Johanna ... älä nyt ole lapsellinen! *(Pyyhkii silmiään.)* **** Suotta sinä suret!... sinun täytyy toivoa! ja olla iloinen ... sinun täytyy! — Ajattele, ehkä hän tulee nyt tänä yönä taas...?

JOHANNA

(tuskallisesti).

Mitä iloa on siitäkään...? enemmän vaan tuskaa ja kipeyttä... Päivisin usein toivon ja odotan: tänä yönäkö...? seuraavanako hän tulee?... * Odotan ja toivon... Sitte hän ei tulekaan... Mikä tuskallinen pettymys ja levottomuus ... tuskin unta silmäni saan koko yönä... Taas tulee päivä ... taas sama odotus, sama toivo... *

KREETA.

Ja sitte hän tulee...

JOHANNA.

Niin ... viimeinkin hän tulee ... pari kevyttä näpäystä ruutuun, avaan ikkunan ja hän on luonani! Vihdoinkin taas yhdessä monen pitkän päivän perästä!... Mikä kyynelinen ilo ... mikä tuskallinen onni!.. Ja sitte ero ... ero taas epämääräiseen aikaan. — * Ja näin pitää jatkua yhä vaan ... loppumattomia päiviä ja tuskallisia öitä... Minä en kestä tätä, en kestä enää kauempaa... *

KREETA

(lohdutellen).

* Lapsi parka, älä nyt taas! Johanna, mitä sinä nyt... Olet käynyt niin kalpeaksikin ja heikon näköiseksi. Oletpa sinä toivoton tänään! * — Ajattele, ettet ollenkaan saisi häntä tavata... Silloin vasta olisi sinun syytä itkeä ja surra. Mutta nyt!... mikä hätä sinulla nyt on? Onhan kaikki käynyt paljo paremmin kuin mitä alussa olisi voinut toivoa ... eikö olekin vaan?

JOHANNA

(hymyilee heikosti).

Onhan se niinkin.

KREETA

(pahoittaen).

Ja nyt sinä lopetat!... kas noin! ja tulet pois siitä istumasta!... noin.

JOHANNA

(nousten ylös).

Ihan te, Kreetta, väkisin ajatte minut pois ... täytyyhän minun totella. — * *(Suoristautuu.)* Kyllä tuossa kutomisessa ja ainaisessa istumisessa kangistuu. Saisin edes käydä navetassa niin kuin ennen, kuluisi aikakin nopeammin. Mutta emäntä kai epäilee, että minä sieltäkin voisin varastautua kohtaamaan Jaakoa. * — Täällä saan minä elää kuin vanki ... tuvasta salin peräkamariin, siinä minun päiväinen kulkutieni!

KREETA.

Onhan sekin parempi kuin jos saisit istua lukittuna tuonne peräkamariin, etkä saisi vaihtaa sanaa

kenenkään kanssa.

JOHANNA

(hymyilee raukeasti).

Osaattepa te, Kreetta, aina löytää valopilkkeen joka paikassa. — *(Ikkunassa.)* Syksy tulee ... lehdet tuolla koivikossa ovat kellastuneet ja varisevat. *(Kiertää käsivartensa yhteen.)* Uh, huh! tuntuu niin kolealta ja autiolta ... ja täällä sisällä ahdistaa ja painostaa mieltä. — En jaksakaan kestää tätä oloa enää kauempaa...! jokin päätös täytyy tulla ja pian!... muuten menehdyn tähän. — Tai... *(Painaa kädet rintaansa vastaan.)* Hyvä Jumala!... Kunpa se olisi totta...! Siinä on oleva pelastukseni!... Kreetta! *(Tarttuu Kreettaa takaa olkapäihin, nojaten päätänsä häneen.)*

KREETA.

Johanna, mikä sitte?... Sano!

JOHANNA

(liikutettuna).

Jaakosta erotettunakin olen siitä onnellinen... Hyvä Jumala ... salli sen tapahtuvan! — Olen sitä usein rukoillut.

KREETA.

Johanna ... minkä?... mitä sinä rukoilet?

JOHANNA

(hiljaa, syvästi liikutettuna).

Lasta...

KREETA

(pelästyen).

Herra meitä varjelkoon!... Johanna!

JOHANNA

(jatkaa).

Silloin en pelkäisi odotusta ... en pitkiä päiviä ja öitä... Minulla olisi ehtymätön ilon ja onnen lähde itsessäni ... lapsessani ... oi Kreetta!

KREETA

(pyyhkii silmiään).

Lapsi, lapsi! Jumala sinua siunatkoon, Johanna!

*** JOHANNA.**

Oi Kreetta... Kreetta! Te olette ollut minulle äiti ... minun turvani ja lohduttajani näinä raskaina aikoina. Miten minä muuten kestäisinkään tätä oloa! — Ja nyt ... kun minulle tulee lapsi...

KREETA

(sävähtäen).

Johanna! Luuletko sinä...? Oletko varma...?

*** JOHANNA.**

Olen aavistanut sitä jonkun aikaa...

KREETA.

* Johanna, lapseni...! * — Mutta mitä sanoo emäntä? ... Oletko sitä ajatellut?

JOHANNA.

Niin, mitä...? Hän on muutenkin käynyt niin tylyksi ja kovaksi. — Mutta täytyyhän hänen nyt lopultakin suostua päästämään meidät yhteen.

KREETA.

Niin, täytyyhän emännän suostua ... jo häpeänkin vuoksi!

JOHANNA.

Siihen minäkin luotan. — Nyt tulee Jaako jonakin päivänä tänne ja silloin yritämme vielä kerran puhua asiasta. Odotin häntä jo tänään, mutta hän ei tunnu tulevankaan.

KREETA

(varoittaen).

Lapsi, lapsi! ettekö sentään uskalla liiaksi?...

JOHANNA.

Tämä on viimeinen mahdollisuutemme! Ja jos se pettää, saamme tyytyä odottamaan... Pahempaa ei voi kuitenkaan sattua. — Enkä minä pelkää! En tunne tehneeni väärin ... en tunne rikkoneeni ketään vastaan. Tunnen itseni rauhoittuneeksi lapseni kautta... Elämäni tuntuu kuin pyhitetyltä ... on kuin olisin saanut suuren armon, josta minun on oltava syvästi kiitollinen elämän Herralle.

KREETA

(liikutettuna).

Jumala sinua auttakoon, Johanna! Turvaa häneen! Hän voi vielä muuttaa kaiken hyväksi... Hän voi taivuttaa kovimmankin sydämen.

JOHANNA

(huokaa).

Kunpa se olisi mahdollista! — *(Lieden ääressä, lämmittelee käsiään.)* Tässä tuntuu niin lämpöiseltä ja hyvältä... Näyttää tulevaisuuskin taas helpommalta ja valoisammalta. *(Vaitiolo.)*

MAILIISA

(sisään oikealta, tuimasti).

No...? onko päivä loppunut? vai loppuiko työ kesken, kun täällä jo puhdetta pidetään? Olisi tuossa, vielä kutoakin nähnyt ... ei se niin hengen päälle käypää ole, ettei sitä nyt vähän runsaamminkin kynsistä lähtisi. *(Johanna on siepannut huivinsa, menee ulos.)*

KREETA.

Onhan Johanna kutonut koko armaan päivän ja ahkerasti sittenkin. Juuri äsken vasta lopetti ... oli raukka niin väsynyt.

MAILIISA.

Vai väsynyt...? niin kai! Nuori ihminen ... mitä vielä!

KREETA.

Eihän Johanna nyt enää voida enempään pakoittaa, kun ei ole aiemminkaan pakoitettu ... liikaa tekee nytkin jo ... tuossa istuu aamusta iltaan päivän toisensa jälkeen. Liian nuori on vielä noin kovaan työhön! *(Tapani sisään, pistää avaimia seinäkaappiin, kuuntelee).*

MAILIISA.

Liian nuori työhön!... kylliksi vanha muuhun! — Siinä te, Kreetta, häntä taas puolustelette ja silittelette! Ei se muuta kuin yllyttää vastustukseen, sen minä sanon. Ettekö jo itsekin huomaa, mitä siitä on ollut seurauksena? On siinä teilläkin osanne!

*** KREETA.**

Syytättekö te, emäntä, minua siitä, mitä on tapahtunut?... minua! ja oikeinko todella?

*** MAILIISA.**

No, ettekö te aina pidä tuon puolta minua vastaan!

KREETA.

Enhän minä muuta kuin mikä on oikeus ja kohtuus. Ja siitä minä en väistä, en tuumaakaan!

TAPANI

(astuu esiin).

Kuule nyt, Mailiisa! On tässä minullakin vielä sana sanomatta sinulle.

MAILIISA.

Te nyt vielä! On sitä harmia ja vastusta muutenkin tarpeeksi.

TAPANI.

Niin minä! Olen isäsi kasvinkumppani ... olen ollut talossa jo ennen sinun syntymääsi, että tiedän ja uskallan sanoa sinulle totuuden vasten silmiä: Älä sinä syytä muita siinä, missä itse olet syyllinen... Sillä jos joku tässä asiassa on väärässä ja tekee vääryyttä toisille, niin olet se juuri sinä, Mailiisa!... sinä itse.

MAILIISA.

Vai minä!... minäkö heidät tyrkytin yhteen? Onko se minun syyni ... sekin?

TAPANI

(merkitsevästi).

Luonto vaatii osansa aikansa... Mailiisa. Ja varo sinä itsesi, ettet asetu sen tielle... *(Korostaen.)* Se kostaa itsensä! — Muista sinä omaa nuoruuttasi! äläkä tuomitse muita kovemmin kuin itseäsi!

*** MAILIISA.**

No, sitä nyt ei kannata muistella! Erehdys se oli! ja sen sain karvaasti kokea. — Parempi on nytkin katsoa ... kuin katua. Ei silloin ainakaan sovi ketään syyttää siitä, ettei ole ajoissa varoitettu ja estetty.

KREETA.

Tässä ei ankaruus ole paikallaan!

MAILIISA.

Ei kai tuollaiselle miehelle kukaan mene, joka vähänkin pystyy ajattelemaan! Ikuiseen onnettomuuteen joutuisi... Ennen pitkää saisi nähdä, miten tuo alkaa mielistellä muita ... vaikkapa vaan omia piikojaan. Olisi se kaunista ... sekin elämä!

TAPANI.

Mailiisa! Sinä annat vihan ja kiukun soaista itsesi ja pimittää selvän järjen.

KREETA

(vakuuttaen).

Te erehdytte, emäntä!... ja aivan perin juurin sittenkin!

MAILIISA.

Antakaa te vaan uskotella itseänne! mutta minä en anna. — Kyllä minä tuon viettelijän tiedän ja tunnen... Tänne se vaan on tullut, kun tietää tässä pesässä tavaraa olevan. Siinä sen vetovoima!

TAPANI.

Sen sinä voit sovittaa kehen tahansa! — Ja omaa sukuasi soimaat, kun häntä moitit.

MAILIISA.

Joku mätä muna pesässä aina on...

KREETA.

Minä tiedän sanoa ja uskallan ottaa sen vaikka valalleni: Tässä on tosi kysymyksessä... Katsokaa Johanna...! Eikö ole hän elävä todistus siitä?

MAILIISA.

On antanut tuon veijarin narrata itsensä ja uskoo sitte sen puheita. Mutta minua ei narratakaan! ja osaan minä varjella taloni ja tavarani, ettei tuo täältä mitään hyödy.

TAPANI

(katkerasti).

Sinun talosi ... ja tavarasi...! Kuka niitä silloin tarvitsee? Ketä ne kostuttavat? *(Painokkaasti.)* Ne sinä saat viedä mukanasasi hautaan. — *(Raskaasti)* Ei tule sinulle sukusi jatkajaa, ei talosi perijää...

MAILIISA.

Ottakoon minun puolestani kenen muun tahansa! — *(Kovuudella)* Mutta sen sanon minä: Tuolle miehelle hän ei mene niin kauan kuin minä sen voin estää! *(Koputtaa nyrkillä pöytään.)* Ja jona päivänä hän sille sitte uskaltaa mennä ... ei ole hänen enää astumista tuon kynnyksen yli.

TAPANI

(raskaasti).

Kova sinä olet ja säälimätön. Se on sitä vanhaa verta...

*** KREETA**

(kiihtyneenä).

Voitteko te, emäntä, vastata teoistanne? Rohkenetteko te kerran tehdä tiliä Johannasta elämän Herralle?... Minä rukoilen teitä, emäntä: Antakaa nöyryyttää mielenne! säälikää lastanne!... ja antakaa heidän saada toisensa!

*** TAPANI.**

Mailiisa!... peruuta sanasi!... Muista sukuasi ja taloasi!

*** MAILIISA.**

Säästäkää ruikutuksenne muille! minä en niitä tarvitse. — Eikö minulla ole valta talossani? Eikö minulla ole oikeus tehdä ja toimia, miten parhaaksi näen? — Pysykää te vaan omissanne, kyllä minä pidän huolen siitä, mikä minun autuuteeni kuuluu.

KREETA

(järkyttynä).

Sen minä vielä sanon, että jos ette pelkääkään ihmisten tuomiota, niin pelätkää edes Jumalan ... sillä Jumala ei salli...

MAILIISA

(polkee jalkaa).

Suu kiinni! ja paikalla! — Jo te olette ihan villissä!

TAPANI

(ponnella).

Mailiisa!... Kunnioita vanhempiesi muistoa! Sillä kerran vielä on sinun vastattava siitä, miten olet hoitanut sukusi perinnön! — *(Tukahtuneella äänellä.)* Mailiisa! Ajattele ... että talo, jossa olet syntynyt ja elänyt, tämä Sillankorva!... sinun jälkeesi joutuu vieraalle! että vieras tallaa näitä maita...

MAILIISA

(hammasta purren).

Tallatkoon...! Ennemmin vieras ... kuin tuo mies!

TAPANI

(järkyttynä).

Ja jos se kerran tapahtuu ... niin syy on sinun! Mailiisa ... yksin sinun!... muista se. *(Painaa lakin päähänsä, menee ulos.)*

MAILIISA

(katsoo pitkään Tapanin jälkeen, ajatuksissaan).

Minunko syyni...? — *(Hermostuneesti)* On sekin höperö! — *(Kreetalle)* Onko maito tuotu?... mitä?

KREETA

(on istunut ja itkenyt; nousee ylös, pyyhkii silmiään).

Ei... *(Puuhaa astioita kuntoon.)*

MAILIISA.

Ei!... ei suinkaan! No, sen minä arvasinkin. Kaikkeen muuhun sitä aikaa riittää, mutta katsotaanko töitä, että ne tulevat kunnolla ja ajallaan tehdyiksi. *(Johanna on tullut sisään; ottaa vyyhdin, hankkii puolausvehkeitä kuntoon.)* Olette te kaunista väkeä! Pitäisi joka hetki olla vieressä manaamassa, että jotain tulisi toimitetuksi... Niinkuin ei sitä maitoakin jo olisi ehtinyt tuoda sisään moneen kertaan.

KREETA

(maitokannu kädessä, lähdössä ulos).

Ainahan tuo lypsy on venynyt myöhempään nyt, kun ei Johannaakaan ole päästetty auttamaan. *(Menee.)*

MAILIISA.

Vähät niistä avuista! Tulevat ne ilmankin toimeen.

SAVELA

(sisään).

Hyvää ehtopuolta!

MAILIISA.

Teitä tässä nyt vielä kaivattiin!

SAVELA.

Poikkesinpa vaan ohimennessä sisään katsomaan, kuinka talossa voidaan ... kun en ole pitkään aikaan...

MAILIISA.

Tietäähän tuon katsomattakin!

SAVELA

(Johannalle).

Hyvää päivää, Johanna! Mitä sinulle kuuluu? *(Ojentaa kätensä.)*

JOHANNA

(väistää pelokkaana).

Ei mitään... *(Laskee työnsä pois, aikoen poistua.)*

SAVELA.

Mitä nyt...? Johanna, odotahan toki! Minnekä sinulla niin kiire? — *(Johanna menee oikealle.)* Eipä tahtonut kuulla sillä korvalla.

MAILIISA

(lyhyesti).

No ... mitä te taas? Mitä tekoa teillä yhä täällä on?

SAVELA

(salamyhkää).

Olen kuullut kylällä kerrottavan, että...

MAILIISA

(jyrkästi).

Pitäkää kuulemisenne omana tietonanne!

SAVELA

(pitkään).

Vai niin ... arka paikka!... No, ei puhuta, ei puhuta! — Tulin vaan lopullisesti kuulemaan, suostuisiko Johanna minulle nyt ... kun tuo toinenkaan ei enää ... uskalla näyttäytyä...

MAILIISA

(katkaisten).

Kysykää häneltä!

SAVELA.

En ole tahtonut kiusata häntä aiemmin ... niin kauan kuin tuo juttu vielä oli tuore...

MAILIISA.

Pitäkää te vaan huoli omasta asiastanne, ettei se kiveen iske.

SAVELA.

Puhuen asiat paranevat!... Arvelin vaan ... ei suinkaan Johannalla nyt enää mahda olla mitään sitä vastaankaan...?

MAILIISA

(Kreetalle, joka on tullut sisään kannuineen).

Kreeta, käskekää Johanna tänne!

SAVELA.

Olisi tässä hiukan asiaa ... mutta ei sillä niin kiirettä ole...

KREETA

(vilkaisten mennessään epäillen kumpaankin).

Saahan sitä mennä... *(Oikealle.)*

MAILIISA

(syrjään).

Jospa hänkin nyt suostuisi ... niin pääsisi tuosta alituisesta kiusasta ja harmista rauhaan... Pitäisi hänenkin jo ymmärtää, että turhia ne muut toiveet ovat...

SAVELA.

Hän tuntuu viivyttelävän... Ehk'ei hän tulekaan...?

KREETA

(sisään, sopertaen).

Johanna sanoi ... että ... ettei hän...

MAILIISA

(pikaistuen).

Sanoi ja sanoi!... Ettekö saa sanaa suustanne! tulee ko hän, vai eikö?

KREETA

(katkonaisesti).

Johanna sanoi ... ettei Savelan isännällä ... hänen tietääkseen ... ole mitään asiaa hänelle.

MAILIISA

(suuttuen).

Vai niin...! Hän ei siis tule? Hän ei siis tahdo totella? Kyllä minä näytän, ketä on toteltava! *(Menee oikealle.)*

KREETA

(hätääntyen).

Emäntä ... älkää! — *(Savelalle)* Jumalan tähden, isäntä! olkaa varovainen! älkää kiihoittako emäntää! Hän saattaa tehdä Johannalle mitä tahansa. — *(Valittaen)* Voi, voi! mitä tästä taas tulee?... Lähdän hakemaan Tapianiakin tänne. *(Kiireesti ulos.)*

MAILIISA

(sisään, Johanna edellä; Johannalle).

Tässä on toteltava! sanon minä... Ja sinä vastaat, kun sinulta kysytään ... muista se! *(Istuutuu penkille käsivarret rinnalla, jalat pitkänään.)*

SAVELA

(mairitellen).

Ei sinun tarvitse pelätä, Johanna!... ei ensinkään ... enhän minä mitään pahaakaan tahdo. — Jäi se silloinen puhelimme näin vastaisen varaan ... ja arvelin, että olisi siitä vielä tarkemmin puhuttava nyt, kun

sinäkin olet tyystemmin ehtinyt asiaa ajatella...

JOHANNA

(päättävästi).

Sama vastaus on minulla nyt kuin silloinkin!

SAVELA.

Ei saa hätäillä!... eihän sinun tarvitse vielä varmaa vastausta antaa!... jätetään vaan asia tuonnemmaksi vielä ... niin ennätät ajatella...

JOHANNA.

Ei! sitä ei enää jätetä! minä tahdon, että tästä tulee loppu.

*** SAVELA**

(hilliten).

No, no, no ... eihän tässä niin kiirettä ole ... ehtiihän sinun ijässäsi vielä!

*** JOHANNA.**

Tahdon päästä rauhaan. Minä en kärsi, että minua taas ja taas tullaan kiusaamaan, kun en kuitenkaan tule muuttamaan mieltäni.

SAVELA

(sovittaen).

Ei nyt saa turhista kiivastua! — Nyt on Savelassa se uusi rakennuskin valmiina ... niin suuri ja komea, että saa etsiä vertaista näillä tienoin. Kelpaa siinä emäntänä olla!... ei tarvitse hävetä!

JOHANNA

(on yrittänyt keskeyttää).

Ei ne komeudet minua houkuttele! Hakekaa toinen soveliaampi. *(Yrittää mennä.)*

MAILIISA.

No...? minne sinä!

SAVELA.

Älä nyt vielä, Johanna... Puhutaan nyt järkevästi ... voisit vielä jälestäpäin katua ajattelematonta kieltoasi...

JOHANNA

(naurahtaa).

Vai vielä katua...? *(Menee kiihtyneenä Savelan eteen.)* Tiedättekö, Savela, sitä minä en usko koskaan tekeväni.

SAVELA.

Kukapa tietää!... kukapa tietää...

JOHANNA

(kiihtyen).

En koskaan!... Sillä olen jo lupautunut toiselle.

MAILIISA

(pilkallisesti hymähtäen).

No! sitä sinun vielä käskee odottaa!

JOHANNA

(lujasti).

Ja minä myös häntä odotan.

MAILIISA.

Se odotus voi käydä pitkäksi...

SAVELA.

Niin ... parempi pyy pivossa... — Johanna, ole järkevä ... ajattele vielä asiaa...

JOHANNA

(kuohuksissa).

Kun ette kerran ota vähemmästä ymmärtääksenne, niin tietäkää sitte: Olen Jaakon vaimo Jumalan edessä.

MAILIISA

(ponnahtaa ylös).

Mitä...? Hänen vaimonsa...? Mitä se tietää?

JOHANNA

(rohkeasti).

Olen hänen lapsensa äiti.

SAVELA.

No, en minä sitte. *(Vetäytyy pois päin.)*

MAILIISA

(raivostuen).

Sinä?... sinä uskallat sen sanoa minulle vasten kasvoja! sinä uskallat! *(Lähenee uhaten.)*

JOHANNA

(varmasti).

En ole luvannut olla häntä tapaamatta! sen te tiedätte.

MAILIISA

(puristetuin nyrkein).

Vielä sinä uhittelet, sinä hävytön!

JOHANNA

(peräytyen).

Älkää lyökö! Jumalan tähden, älkää...

MAILIISA.

Kyllä minä sinut opetan!

JOHANNA.

Älkää lyökö! Lapseni tähden minä rukoilen teitä: Älkää lyökö.

MAILIISA.

Sinä kehtaat sen omistaa! Vielä sinä kehtaat!

SAVELA

(asettuen väliin).

Emäntä!... Antakaa hänen olla, emäntä!

MAILIISA

(työntää Savelan sivulle).

Pois siitä! älkää sekaantuko tähän! — *(Johannalle)* Tämä häpeä!...
Sinä olet uskaltanut!... sinä! *(Yrittää tarttua häneen.)*

JOHANNA.

Auttakaa!... auttakaa! *(Pakenee taustalle.)*

*** MAILIISA**

(suunniltaan raivosta).

Minä sinulle näytän! *(Tarttuu Johannaan.)*

JOHANNA

(valittaen).

Älkää lyökö!... Hyvä Jumala!... *(Vaipuu polvilleen.)* Auttakaa, auttakaa!

MAILIISA

(lyö).

Tuosta saat! Suusi kiinni! Sinä kurja elukka! ettet häpeä!

SAVELA

(juoksee hätäytyneenä puolelta toiselle).

Eikö ketään kuulu...! Emäntä, älkää! *(Juoksee ovelle, huutaa.)* Apuun ... apuun!

JOHANNA

(itkien).

Hän tappaa minut! Auttakaa! *(Vaipuu lattiaan taustalla sängyn luona.)*

KREETA

(ovessa).

Jesus siunatkoon! Emäntä...!

TAPANI

(sisään, huutaa).

Mailiisa! Sinä uskallat! — *(Tarttuu Mailiisaa käteen.)* Mailiisa ... oletko järjiltäsi...?

MAILIISA

(puristetuin nyrkein).

Maatkoon siinä!... Sinä kelvoton, kyllä minä sinut opetan tottelemaan! — *(Palaa etualalle.)* Voi tätä

häpeää!... tätä häpeää!... (*Istuutuu penkille, selin toisiin.*)

KREETA

(*kumartuneena Johannan yli.*)

Johanna!... lapseni! Hän ei liikahda!... Herra Jumala!... Johanna!...
Johanna!

TAPANI.

Nostetaan hänet sänkyyn! (*Nostavat yhdessä.*) — Johanna!... vastaahan toki! Johanna!

*** MAILIISA**

(*kovana, hampaittensa välistä.*)

Siinä tuo elkeilee... Sai kerrankin niin, että muistaa...

KREETA

(*valitellen.*)

Hän ei vastaa ... hän ei liikahda vieläkään!... Johanna!... Voi, voi ... onko hän kuollut?

MAILIISA.

Vai kuollut?... mitä vielä! Kyllä tuo siitä nousee!

TAPANI

(*vie vettä Kreetalle.*)

Kostuta hänen päätään!... ehkä hän vielä virkoo.

KREETA

(*alkaa hätäytyneenä virvoitella Johannaa.*)

Kyllä, kyllä...! — Oi taivaan herra!... Eihän hän vaan kuole...?

TAPANI

(*järkytettynä Mailiisalle.*)

Voi sinua, Mailiisa!... mitä olet sinä tehnyt! — Mene tuonne ja katso työtäsi! Hän ei liikahda ... ei hengen, hievaudusta hänessä näy... Voi sinua onnetonta! Jumala olkoon sinulle armollinen!... olet voinut lyödä hänet kuoliaaksi.

MAILIISA

(*säikähtyen, torjuu.*)

Se ei ole totta!... Te valehtelette!... te valehtelette...? Se ei voi olla totta! ei voi! ei, ei, ei!
(*Hätäntyen*) Niin kovasti ei Jumala voi minua rangaista... — Kreeta, valelkaa hänen otsaansa!... Kyllä hän siitä vielä virkoo ... hänen täytyy virvota!

*** SAVELA**

(*on pysytellyt taampana, lähenee.*)

Siinä nyt näette, emäntä! Enkö minä teitä estänyt ja kieltänyt?

TAPANI

(*istuu, pää käden varassa, raskaasti.*)

Voi tätä taloa ... tätä taloa...

KREETA

(nyyhkien).

Lapseni, lapseni...! oma lapseni...

MAILIISA.

Auttakaa! Jumalan laupeuden tähden, auttakaa! Hän ei saa kuolla! hän ei saa! — Tapani! menkää katsomaan, ehkä hän vielä toipuu... Menkää katsomaan! menkää...!

*** TAPANI**

(nousten).

En minä voi häntä auttaa...

*** MAILIISA**

(puoliksi itsekseen, tuijottavin silmin).

Minä en uskalla nähdä häntä!... *(Kammoksuena)* En voi katsella hänen kasvojaan ... en uskalla!... ne syyttävät minua... Tästä lähtien olen aina näkevä ne silmiäni edessä...

KREETA

(valittaen).

Ei auta mikään!... ei mikään. — *(Parkaisten)* Jumalani! hän kuolee...!

TAPANI

(järkyttynä).

Me emme voi enää mitään!... Voi sinua, Mailiisa! *(Katkonaisesti, tukahtuneella äänellä.)* Tyttäresi ... hengetönä ... ainoa lapsesi!... sinun oman kätesi kautta.

MAILIISA

(peräytyy kauhuissaan, äkkiä parkaisten).

Johanna! lapseni ... anna minulle anteeksi...!

TAPANI

(raskaasti).

Et sinä häntä enää herätä...

SAVELA

(oven luona, erikseen).

Olisiko parasta livistää matkaansa...? Voi tästä muuten joutua oikeuteen todistajaksi.

JAAKO

(sisään).

Hyvää ehtopuolta!

MAILIISA

(kiiruhtaa vastaan).

Jumalan kiitos! että tulit. *(Tarttuu Jaakoa käsivarteen)* Sinä pelastat hänet! sinä pelastat ... sinun täytyy pelastaa hänet!

SAVELA

(syrjään).

Odotanpa sentään...

JAAKO

(hämmästyen).

Mi- -mitä...? kenet...? — Mitä tämä tietää...?

MAILIISA.

Älä viivyttel! *(Osoittaa sänkyyn.)* Tuolla! Hän on tuolla!... Johanna!

JAAKO

(säikähtyen).

Johanna...? Hyvä Jumala! *(Kiiruhtaa sängyn luo, parahtaen)* Johanna!

MAILIISA.

Hän on pelastava hänet!... jos hän vielä on pelastettavissa... *(Kuuntelee henkeään pidätellen.)*

JAAKO

(rukoilevasti).

Johanna!... minun omani, rakkaani!... avaa silmäsi! vastaa minulle, Johanna! — *(Epätoivossa)* Ei! sinä et ole kuollut ... sinä et voi olla kuollut...? Sinä elät vielä ... sinä elät...? Johanna! *(Johanna huokaa kerran valittaen.)*

KREETA.

Hän voihkasi!... Johanna, lapseni! elätkö sinä?

JAAKO.

Johanna, rakkaani!... älä mene pois minulta!

MAILIISA

(rukoillen).

Herra Jumala...! pelasta hänet! Voi taivaan Herra, armahda minua!... älä tee minua oman lapseni murhaajaksi! Armoa! armoa!

JAAKO.

Johanna ... omani! Älä jätä minua yksin!... Minä en voi elää ilman sinua... Johanna!

* **KREETA.**

Nyt!... hän liikahti! — Johanna...

* **MAILIISA**

(rukoillen).

Hyvä Jumala! Älä kosta minulle minun kovuuttani ja leppymättömyyttäni lastani kohtaan! Älä rankaise minua näin kovasti!... vaikka olen sen ansainnut... Herra Jumala! älä jätä tunnolleni tätä taakkaa loppu-ijäkseni! älä salli hänen kuolla...! Herra Jumala! minä rukoilen sinua: Salli hänen elää ... sinun suuren laupeutesi tähden...!

* **JAAKO**

(toivon ja epätoivon vaiheilla).

Johanna...! Johanna!

JOHANNA

(heikosti).

Jaako...

JAAKO.

Johanna! minun omani! sinä elät...! *(Painaa päänsä alas, nyyhkii.)*

KREETA.

Hän avaa silmänsä ... hän elää! — Jumalalle olkoon kiitos ja kunnia!

MAILIISA.

Jumalani!... minä kiitän sinua! *(Purskahtaa hillittömään itkuun.)*

TAPANI.

Jumalan kiitos!... hän elää.

SAVELA.

Asia näyttää valkeentuvan... No, ei hätää sitte!

JOHANNA

(raukeasti).

Jaako ... sinä tulit? — Jaako ... itketkö sinä...? mutta miksi?...
Jaako?

KREETA.

Älä puhu nyt, Johanna!... sinun täytyy olla hiljaa! aivan hiljaa.

*** JOHANNA**

(tunnustellen päätään).

Pääni tuntuu vaan niin kummallisen raskaalta... *(Yrittää nousta.)*

*** JAAKO**

(pidättäen).

Lepää sinä vaan rauhassa ... älä ponnista liikoja, Johanna!

JOHANNA.

Ei minua mikään vaivaa... Antakaa minun nousta ylös! *(Nousee istumaan sängyn laidalle, selvittelee ajatuksiaan.)* Minusta tuntuu niin oudolta täällä... Ja sinä, Jaako?... Koska sinä tulit tänne?... en muista...

KREETA

(välttäen).

Älä nyt mitään koetakaan muistella...

JAAKO.

Kun tulin, olit sinä jo tajuttomana.

JOHANNA

(koettaa muistella).

Minä olin... *(Parkaisee äkkiä, heittäytyy Jaakon syliin, hätäytyneenä)* Jaako! vie minut pois täältä! ota minut mukaasi! nyt heti! heti, kuuletko! *(Tarrautuu Jaakoon.)*

JAAKO

(rauhoittaen).

Johanna ... mitä sinä puhelet? — Rauhoituhan!... Johanna ... ihan sinä vapiset...

*** JOHANNA**

(kiihtyen).

Minä en jää enää tänne! en, en, en hetkeksikään! Jaako, sinun täytyy viedä minut pois täältä! sinun täytyy! täytyy! täytyy!

MAILIISA

(on havahtunut kuuntelemaan, erikseen).

Hän pelkää minua ... hän kammoo minua kuin ruttoa...

*** JAAKO.**

Johanna ... miksi sinä olet noin kiihtynyt?... mitä on tapahtunut?

JOHANNA

(nojaten Jaakon rintaa vasten, itkee haikeasti).

Oi Jaako... Jaako...

JAAKO

(lohdutellen).

Miksi sinä itket noin...? Johanna, sano!... sanohan toki...! *(Pelästyen)* Hyvä Jumala, mikä sinun on? — *(Tutkivasti)* Mitä täällä on oikeastaan tapahtunut?... *(Katsoo kysyvästi toisesta toiseen.)* Eikö kukaan vastaa...?

MAILIISA

(erikseen).

Hän tulee vaatimaan minut tilille...

JAAKO

(kiihtyen).

Mitä tämä kaikki tietää...? *(Johannalle)* Johanna, rauhoituhan nyt! minä olen luonasi. — *(Kreetalle)* Kreetta, koettakaa saada hänet työntymään.

KREETA

(taluttaen Johanna taustalle).

Lapsi parkani!... älähän nyt enää... *(Istuutuvat, Johanna nojaa Kreetaa vasten, nyyhkii; rauhoittuu vähitellen.)*

JAAKO

(Tapanille, vaativasti).

Mitä täällä on tapahtunut?... Vastatkaa minulle, Herran nimessä!... *(Tapani välttää)* Mitä...? Te käännytte pois! te vaikenette...? Mitä pitää minun tästä kaikesta ajatteleman...? — *(Muistutellen)* Johanna tiedottomana... — Hyvä Jumala!... Älkää enää kiusatko minua tällä epä tietoisuudella! *(Savelalle)* Savela! te tiedätte?

SAVELA

(puoliksi kuiskaten, kääntyen selin Mailiisaan, osoittaa häntä peukalollaan).

Emäntä suuttui ... ja löi...

JAAKO

(säikähtyen).

Mitä?... löi...? ketä? Johanna...? *(Tarttuu Savelaa olkapäihin, ravistaa häntä.)* Johannaako?... Ihminen, vastatkaa!

SAVELA.

Älä ... älä helkkarissa! — *(Jaako hellittää.)* Niin sinä jyskytät, että hampaat loukkua lyövä...

*** JAAKO**

(kiihtyneenä).

No, sanokaa sitte!... Emäntä löi...?

*** SAVELA**

(ojennellen itseään, harmistuneena).

Niin! olisi nyt kieleni mennyt mäsäksi ... kuka sinulle tässä vastaisi!

JAAKO.

Löikö hän todellakin...? ja Johanna...? Onko se totta?

SAVELA.

Pääni pantiksi!... jos valehtelen.

JAAKO

(kuohuksissa, itseksensä).

Lyönyt häntä...! Johanna...! Kauheata ... kauheata! — *(Astuu Mailiisan eteen.)* Voi sinua kurjaa äitiä! Niinkö pitkälle sinä olet joutunut, että sinä lyöt häntä! Johanna...? Sinä siis et tietänyt, että hän on tulemassa äidiksi ... minun lapseni äidiksi.

TAPANI

(pelästyen).

Mailiisa...! Jumala sinua auttakoon! Voi tätä taloa! — Nyt vasta minä ymmärrän...

JAAKO

(jatkaa).

Ajattele, mihinkä tilaan sinä hänet olisit voinut saattaa...! — Kiitä Jumalaa, ettet sitä tiennyt! että tuntuksesi ainakin siitä rikoksesta on vapaa.

MAILIISA

(istuu liikahtamatta, tuijottaa jäykästi eteensä, itseensä vaipuneena).

Sekin rikos minulla on tunnollani...

JAAKO

(jatkaa).

Ja Johannan, oman lapsesi! sinä olisit voinut lyödä kuoliaaksi sokeassa vihassasi! Niin ... sen sinä olit

vähällä tehdä... Sinusta oli tulla murhaaja!... kaksinkertainen murhaaja!

JOHANNA

(moittien).

Jaako...!

MAILIISA

(kuten ennen, toistaa koneellisesti).

Kaksinkertainen murhaaja...

JAAKO

(jatkaa).

Kavahdatko jo viimein itseäsi ja tekojasi?... näetkö mitä olet rikkonut?... * Olet tukahuttanut toisten elämän ympärilläsi ... polkenut ja sortanut muita. — Tuolla on Johanna, lapsesi! Häntä olet sinä vieronut ja hylkinyt pienestä pitäen, olet riistänyt häneltä hänen vapautensa, hänen oikeutensa elämään... *

JOHANNA

(tarttuu Jaakon käteen, puoliksi kuiskaten).

Jaako...! lopeta jo!... minun tähteni, Jaako!

MAILIISA

(kuten ennen, jäykästi).

Sellainen minä olen... Jatka, jatka vaan!

JAAKO

(Johannalle).

Johanna!... Pyydätkö sinä hänen puolestaan?... sinä? Säälitkö sinä häntä, joka ei sinua ole säälinyt?

JOHANNA

(liikutettuna).

Jaako!... Hän on äitini...

JAAKO

(harvaan).

Johanna ... sinä olet oikeassa. *(Seisovat vastatusten liikutettuina.)*

MAILIISA

(kuten ennen).

Hän pyytää minun puolestani ... hän? Hän säälii minua ... minua!

JAAKO

(Mailiisalle).

Ja nyt me lähdemme täältä! Ja Johannan vien minä mukaan kotiini Hallaan. — Jää hyvästi.

MAILIISA

(kuten ennen).

Hän lähtee... Minä en ole muuta ansainnut...

JAAKO

(Johannalle).

Lähdemme heti! Hanki itsesi matkalle! *(Puristaa hellästi hänen kättään.)* Odotan sinua, Johanna!

JOHANNA

(herkästi.)

Jaako ... minä tulen ... olen heti valmis. *(Menee oikealle.)*

KREETA.

Silloin menen minäkin! *(Alkaa sääliä nyyttejään kokoon.)*

MAILIISA

(kuten ennen).

Hän sanoi totuuden... Heitä olen minä sortanut ... ensin miestäni ... sitten lastani... Olen tukahuttanut heiltä elämän ilon ja onnen...

JAAKO

(Tapanille).

Tuon hevoseni valmiiksi tuohon kuistin eteen. Tulkaa te, Tapani, pitämään siitä kiinni.

TAPANI.

Odota, Jaako!... Minulla on sinulle vielä jotain sanottavana.

JAAKO.

Sanokaa te vaan, Tapani!

TAPANI.

Muista se: Johanna on Sillankorvan ainoa perillinen. Tätä taloa ei jätetä vieraalle, ei saa jättää! sanon minä. Tässä on tämä sama suku asunut polvesta polveen... Vieras ei saa näitä maita astella! niin kauan kuin yksikään jäsen tätä vanhaa kantasukua elossa on. Paina se mieleesi!

JAAKO.

Kuulun itsekin samaan sukuun ... tiedän ja tunnen, mihin se minut velvoittaa...

TAPANI.

Sinä et hylkää tätä taloa?... et jätä sitä vieraalle? Lupaa se minulle!

JAAKO.

Olkaa te vaan rauhassa, Tapani! — Minä lupaan: Ellen itse tänne Sillankorvaan tulisikaan, niin lapsilleni sen perintönä säästän ... jos se vaan minusta riippuu. Tässä käteni! *(Ojentaa kätensä.)*

TAPANI

(pudistaa sitä liikutettuna).

Se oli miehen sana. — Nyt voi Tapanikin jo laskea luunsa levossa hautaan. *(Menevät ulos.)*

**** SAVELA**

(vilkuilee ympärilleen).

Vielä ei ole kaikki menetetty... Nyt tulee minun vuoroni. — *(Lähestyy*

Mailiisaa.) Kuulkaapa, emäntä!

**** MAILIISA**

(havahtuu).

No, oletteko tekin vielä täällä?

**** SAVELA.**

Minä en hylkää teitä!... kuten muut. — Ajatelkaa, emäntä! Jos nyt me kaksi hyljättyä löisimme tuumamme yhteen...? Vai mitä arvelette?

**** MAILIISA**

(katsoo pitkään).

Te...! ja minä...? *(Jännitys laukeaa, hän purskahtaa vapauttavaan nauruun.)* Oletteko järjiltänne!... Te... *(Nauraa herkeämättä.)* ja minä...

SAVELA.

No...! Eikö tämä juuri osoita, miten selkeästi ja kirkkaasti järki päässäni juoksee...?

**** MAILIISA**

(vielä naurusta hytkähtäen).

Älkää siinä enää viisastelko! — Ei siitä mitään lähde! ei nyt! eikä vast'edeskään.

**** SAVELA**

(vieksaasti).

Älkää olko siitä niin varma...

**** MAILIISA.**

En jaksa kinailla kanssanne tänään! — Mutta aina joukkoon — ei kuitenkaan liian usein — voitte käydä talossa juttuamassa. Se virkistää mieltä. *(Ojentaa kätensä.)* Hyvästi nyt vaan, Savela.

**** SAVELA**

(pudistaen kättä).

Hyvästi, hyvästi! Sillankorvan emäntä. — *(Merkitsevästi.)* Mutta vartokaahan!... pieni pisara uurtaa lopulta vuoren ... emäntä!

**** MAILIISA.**

Eipä niinkään!

**** SAVELA.**

Saadaanpa nähdä ... saadaanpa nähdä... *(Menee.)*

MAILIISA

(huomaa Kreetan).

Kreeta! Mitä te siellä toimitatte?

KREETA.

Laitan nyyttejäni kokoon. *(Johanna sisään matkavalmiina, pieni nyytti kädessä, saali käsivarrella; pysähtyy ovelle.)*

MAILIISA.

Aiotteko tekin mennä...? jätättekö tekin minut?

KREETA.

Täällä ei minulla ole enää mitään tekemistä. Mutta Johanna tarvitsee minua ... ja siellä missä hän on, sinne menen minäkin.

MAILIISA

(puoliksi itsekseen).

Tännekö minä sitte jään ypä yksin? — Ties' saanko enää koskaan nähdä Johannaakaan...? Hän vieroo minua ja kammoo minua ... ja sen olen minä ansainnut. — Mahtaako hän koskaan voida unohtaa tätä päivää?... *(Vaivalla)* Kreeta ... luuletteko ... että hän joskus antaa minulle anteeksi...?

KREETA

(vakuutuksella).

Antaa kyllä! luottakaa siihen, emäntä! Johannalla on hellä luonto ... kun hän saa lapsensa, on hän muistava äitiänsäkin. Siitä olen varmasti vakuutettu.

MAILIISA

(puoliksi itsekseen).

Hänen lapsensa... Se on oleva sovituksena välillämme!... ja juuri tuo lapsi, jonka syntyminen tuntui niin häpeälliseltä ja katkeralta ... se on tuleva välittäjäksemme! Jumala suokoon sille elämän! — Hänen lapsensa ... siitä on tuleva Sillankorvan perijä!... sukuni jatkaja.

KREETA.

Miten ihmeellisesti kaikki muuttuu toisin kuin me ihmiset ajattelemme ja suunnittelemme... Kiitos olkoon taivaan ja maan Luojan, joka viisautessaan kaikki järjestää ... ja sovittaa. *(Jaako sisään, jää oven suuhun odottamaan.)*

JOHANNA

(on liikutettuna kuunnellut, Jaakolle).

Nyt olen valmis. — *(Menee Kreetan luo.)* Hyvästi, Kreeta...! Te jäätte tänne ... täällä teitä paremmin tarvitaan.

KREETA.

Johanna, lapseni...? etkö sinä sitte huolikaan minusta? *(Itkee.)*

JOHANNA

(liikutettuna).

Huolin, huolin kai!... mutta sitte ... sitte keväästä vasta ... te tulette ... tulette katsomaan minun lastani... — Hyvästi, Kreeta ... ja kiitos teille kaikesta ... kaikesta!

KREETA

(liikutettuna).

Johanna! lapseni! — Niin ... sitte minä tulen ... tulen katsomaan sinun lastasi, Johanna... Jää Jumalan haltuun!

JOHANNA

(jää epäröiden seisomaan, lähestyy sitte äitiänsä, seisahtuu puoliväliin).

Hyvästi ... ja antakaa minulle anteeksi ... en voi toisin... *(Liikutettuna, menee äitinsä luo, ojentaen kätensä)* Hyvästi...

MAILIISA

(kamppailee liikutustaan vastaan).

Hyvästi... *(Hillitysti)* Muista joskus Sillankorvaa...

JOHANNA.

Kyllä ... useinkin... Jääkää Jumalan haltuun!

JAAKO

(Mailiisalle, ojentaen kätensä).

Hyvästi ... ja kiitos sinulle Johannasta.

MAILIISA.

En ole sitä ansainnut ... hyvästi! — Ole hyvä hänelle ... hän ansaitsee sen!

JAAKO.

Minä koetan... *(Ojentaa Johannalle kätensä.)* Johanna... *(Menevät käsikädessä ulos, Kreetta seuraa.)*

MAILIISA

(jää katsomaan heidän jälkeensä).

Eläkää onnellisina... Kreetta! Kreetta, odottakaa! *(Sieppaa peitteen, Kreetta palaa.)* Viekkää tämä kärryille! ja käärikää se hänen ympärilleen! ja oikein hyvin. Alkaa jo tuntua iltakylmä ... hän voisi vilustua.

**** KREETA**

(ottaa peitteen).

Kyllä tuo on matkan varrella tarpeen. *(Menee.)*

MAILIISA.

** Kunpa nyt ehtisivät perille ennen pimeän tuloa! *(Menee ikkunaan.)* Nyt hän nousee kärryille ... vielä hän puhuu Kreetalle ... ja ojentaa kätensä... Tapanille samoin ... hän pyyhkii silmiään... Nyt he lähtivät... Nyt!... *(Sävähää.)* hän kääntyy katsomaan tänne... Hyvästi, hyvästi!... *(Kääntyy.)* Hän on antava minulle anteeksi... ** — Sinne meni hänkin ... onneansa kohti. Minulta se jo on ohi ... ohi enää koskaan palaamatta... Nyt on vain jälellä yksinäisyys ... ja vanhuus... — ** *(Katsoo ympärilleen.)* Kuinka täällä on autiota ja tyhjää ... ja niin hiljaista... Tällaistaako on elämäni tästä alkaen oleva...? — Siinä jäi Johannaltakin kangas kesken. Kudonpa tuosta aikani kuluksi ... ja jatkan yön päälle... Ei siitä kuitenkaan unta silmään tule tänä yönä... *(Istuutuu kangastuoliin, ojentelee käsiään.)* Tekeepä työ taas hyvää! *(Kutoo.)* **

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK SILLANKORVAN EMÄNTÄ ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with

active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED,

INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.